

Gemeentebegroting

2026-2029

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
Inleiding	3
Leeswijzer.....	4
1. Financieel Perspectief.....	6
1.1. Financieel perspectief.....	6
1.2. Verloop incidenteel en structureel saldo	11
Beleidsbegroting.....	13
2. Programmaplan.....	14
2.1. Programma Onmeunig mooi Losser	16
2.2. Programma Wendbare organisatie en transparant bestuur	64
3. Paragrafen	83
3.1. Lokale heffingen	83
3.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	90
3.3. Onderhoud kapitaalgoederen	96
3.4. Financiering.....	101
3.5. Bedrijfsvoering	105
3.6 Verbonden Partijen.....	107
3.7 Grondbeleid.....	122
3.8. Openbaarheidsparagraaf Woo	125
Financiële Begroting.....	126
4. Financiële Positie	127
4.1. Overzicht van baten en lasten	127
4.2. Geprognoseerde balans	128
4.3. Staat van reserves en voorzieningen.....	132
4.4. Incidentele baten en lasten.....	139
4.5. Geautoriseerde kredieten	142
5. Bijlagen	143
5.1. Beleidsindicatoren	143
5.2. Financiële uitgangspunten.....	149
5.3. Taakvelden overzicht.....	151
5.4. Organisatieoverzicht.....	153
5.5. Uitleg global goals	154
5.6. Actuele beleidsdocumenten	157

Inleiding

Losser, 23 september 2025

Met genoegen bieden wij u de gemeentebegroting 2026 aan. Hierin leest u hoe wij als gemeentebestuur Losser op koers willen houden in een tijd waarin onze financiën onder druk staan. Deze begroting is een uitwerking van de keuzes die in de voorjaarsnota zijn gemaakt. Door achterblijvende rijksinkomsten en de steeds grotere opgaves die op onze gemeente afkomen, verslechtert onze financiële situatie. Het college hecht aan financiële weerbaarheid waardoor we in staat zijn te kunnen blijven investeren in onze inwoners en dorpen. Om dit te kunnen bereiken hebben we onszelf in de voorjaarsnota 2025 een taakstelling opgelegd van € 500.000 per jaar (€ 2 mln. voor de komende 4 jaar) om het financiële perspectief te verbeteren. We zijn trots om u een begroting aan te bieden waar de gestelde doelen zijn gehaald.

Solide financiële basis met ruimte voor investeringen

De financiële positie van de gemeente Losser is nog steeds gezond. Ten opzichte van de voorjaarsnota 2025 is het financieel perspectief aanzienlijk verbeterd. Voor het jaar 2029 presenteren wij een structureel sluitende begroting. De jaren 2026 t/m 2028 laten nog een tekort zien, maar voor de jaren 2027 en 2028 is dit tekort beperkt. Onze robuuste reservepositie biedt voldoende buffer. In de voorjaarsnota hebben we ons ten doel gesteld om de weerstandratio op 4,0 te hebben. Het is ons gelukt om deze ratio in 2029 op 4,9 te krijgen. Hiermee blijft de weerstandsratio ruim boven de door de raad gestelde norm van 1,4-2,0.

Gerichte investeringen in de samenleving

Zoals afgesproken in de voorjaarsnota blijven we investeren in de leefomgeving. Ondanks financiële druk zetten we geplande projecten door, zoals de verbouwing van de Aloysiussschool, de voorbereiding van een nieuwe sporthal in De Lutte en de MFA Beuningen. En in Glane vernieuwen we de Gronausestraat. Het college heeft besloten om naast de groeiambitie uit het coalitieakkoord (groei tot 25.000 inwoners) een substantiële bijdrage te willen leveren aan de woonopgave in Twente. Daarnaast investeren we extra in beschut werk, Wmo en jeugd, juist waar de behoefte het grootst is.

Vooruitkijken en financiële ruimte behouden

Ondanks de huidige solide basis van onze gemeentefinanciën blijft het een feit dat het rijk onvoldoende middelen ter beschikking stelt om de lokale opgaves te bereiken. Met de structurele middelen die we nu hebben, kunnen we niet alle taken en opgaven volledig uitvoeren. We staan daarin niet alleen; veel gemeenten lopen tegen dezelfde uitdaging aan. Samen met de VNG en K80 zijn we hierover actief in gesprek met het Rijk. We benadrukken dat de gemeente de overheid is die het dichtst bij de inwoners staat, en dat de taken die we uitvoeren de inwoners direct raken.

Het College van Burgemeester en wethouders van Losser
namens deze,

Marian Oosterbroek
Wethouder financiën

Leeswijzer

De gemeentebegroting bestaat uit een beleidsdeel en een financieel deel.

De gemeentebegroting bevat de volgende onderdelen::

- Financieel perspectief: hoofdstuk 1
- Beleidsbegroting, bestaande uit: het Programmaplan (hoofdstuk 2) en de verplichte paragrafen (hoofdstuk 3).
- Financiële positie: hoofdstuk 4
- Bijlagen: hoofdstuk 5.

Financieel perspectief

In hoofdstuk 1 wordt een toelichting gegeven op het verloop van het middelenkader en het financieel perspectief. In de Financiële verordening is vastgesteld dat de financiële gevolgen van de meicirculaire meerjarig worden verwerkt in de gemeentebegroting. In dit hoofdstuk gaan we ook verder in op de wijze waarop we invulling hebben gegeven aan de opdracht uit de VJN25 om budgettaire ruimte te creëren.

Beleidsbegroting

De beleidsbegroting bestaat uit het programmaplan en de verplichte paragrafen.

Het programmaplan in hoofdstuk 2 is ingedeeld in twee programma's:

- Programma Onmeunig mooi Losser;
- Programma Wendbare organisatie en transparant bestuur (of korthedshalve Wendbare organisatie).

Binnen deze inhoudelijke programma's wordt gewerkt aan de vijf strategische opgaven.

1. toekomstbestendig sociaal domein
2. toekomstbestendig wonen en leven
3. toekomstbestendig buitengebied
4. bijdragen aan een beter klimaat
5. wendbare organisatie, transparant openbaar bestuur

De belangrijkste beleidsmatige en financiële ontwikkelingen voor de periode 2026-2029 zijn per opgave in een samenvatting weergegeven. Deze samenvatting vormt een startpunt voor de lezer/gebruiker. Vervolgens is de structuur voor de opgaven opgebouwd volgens de 3 W-vragen, te weten;

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we ervoor doen?
- Wat zijn de belangrijkste resultaten in 2026?

We hebben prestatie-indicatoren toegevoegd, die we de komende jaren verder gaan ontwikkelen om inzicht te krijgen of (strategische) doelen daadwerkelijk worden behaald. De global goals worden hierbij ook betrokken. Nieuw vanaf deze Gemeentebegroting is het totaaloverzicht van de global goals in hoofdstuk 5.5. Het totaaloverzicht Global goals geeft inzicht in de global goals per doel.

Voor het opstellen van de gemeentebegroting 2026 is de besluitvorming over de gemeentebegroting 2025 en de voorjaarsnota 2025 maatgevend. De wijzigingen die zich nadien hebben voorgedaan, zijn aangegeven in paragraaf 1.1 (Financieel perspectief) en zijn daar ook toegelicht. Zoals in de voorjaarsnota 2025-2029 aangekondigd wordt het creëren

van budgettaire ruimte nader toegelicht. Deze wijzigingen hebben een positieve invloed voor het uiteindelijke financiële kader.

Naast de inhoudelijke toelichting per opgave is in de programma's ook het verplichte overzicht per taakveld opgenomen, inclusief de toelichting. Die hebben we in het kader van de verbetering van de leesbaarheid in schemavorm gegoten. In de toelichting op de taakvelden zijn in beide programma's twee tabellen opgenomen:

- In de eerste tabel is per taakveld het verloop van de budgetten geschetst, van gemeentebegroting 2025, via de voorjaarsnota 2025 en ontwikkelingen na de voorjaarsnota 2025 tot de bedragen zoals die nu in de gemeentebegroting 2026 staan.
- In de tweede tabel wordt per taakveld een specificatie aangegeven van de wijzigingen die uit de begroting 2026 voortvloeien. Deze wijzigingen sluiten '1 op 1' aan bij de eerste tabel en bij de verklaring van het begrotingsresultaat in paragraaf 1.1 ('Financieel perspectief') van voorliggende begroting.

In de financiële toelichting op het programma 'Wendbare organisatie en transparant bestuur' geven we evenals voorgaande jaren afzonderlijk inzicht in de 'verdeelde' kosten. De verdeelde kosten bestaan uit: A) rente en afschrijving en B) doorberekening kosten bedrijfsvoering. Het gaat om kosten die niet direct aan een bepaald taakveld toe te rekenen zijn, zoals personeelskosten of de rente die we betalen voor langlopende leningen. Via vastgestelde sleutels worden deze kosten toegerekend aan de taakvelden. In aparte tabellen maken we inzichtelijk hoe deze kosten worden verdeeld.

Hoofdstuk 3 bevat de op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplichte paragrafen. De paragrafen bevatten de beleidslijnen over een aantal programma-overstijgende onderwerpen. Ze vormen een dwarsdoorsnede van de programma's. Hiermee geven ze extra inzicht in de financiële positie.

Financiële begroting

De financiële begroting in hoofdstuk 4 bevat een uiteenzetting van de financiële positie van Losser. Dit hoofdstuk bestaat uit het overzicht van baten en lasten, de uiteenzetting van de financiële positie en de subsidies. Het overzicht van baten en lasten geeft inzicht in de algemene dekkingsmiddelen, de gemeentelijke overhead, de incidentele baten en lasten en de taakvelden. In de uiteenzetting van de financiële positie komen de geprognosticeerde balans aan de orde, evenals de meerjarige berekening van het EMU-saldo, het verloopoverzicht van de reserves en voorzieningen, de investeringen en de arbeidsgerelateerde kosten.

De gemeentebegroting is opgesteld in duizendtallen. Als gevolg van afrondingen kan het voorkomen dat er kleine verschillen voorkomen in de tellingen van baten en lasten.

Bijlagen

Hoofdstuk 5 bevat een aantal bijlagen met achtergrondinformatie of informatie die verplicht is in het kader van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Zoals al aangekondigd is paragraaf 5.4 uitgebreid met een totaaloverzicht van de social development goals (SDG), oftewel de global goals, waarbij we meer inzicht geven hoe deze global goals zich verhouden tegenover de doelen per opgave. Ook zijn de beleidsdocumenten per opgave inzichtelijk gemaakt in dit hoofdstuk.

1. Financieel Perspectief

De gemeentebegroting wordt opgesteld:

a) met als uitgangspunt de besluitvorming van de raad over de gemeentebegroting 2025 (GB25) en de voorjaarsnota 2025 (VJN25)

b) met verwerking van de mutaties als gevolg van de meicirculaire 2025 .

c) met actualisering van prijs- en loonindex, inclusief actualisatie van de dienstverleningsovereenkomst (DVO) met Enschede.

1.1. Financieel perspectief

In deze paragraaf schetsen we het financiële beeld van deze gemeentebegroting 2026.

Begrotingsbeeld

In het schema hieronder is het financiële deel van de begroting in een schema vervat.

Tabel 1.1.1 (bedragen x € 1.000)

Nr.	Onderdeel	2026	2027	2028	2029
1	Resultaat gemeentebegroting 2025	-5.026	-393	609	1.882
2	Resultaat voorjaarsnota 2025	-109	-905	-1.636	-1.373
	Begrotingssaldo na VJN2025	-5.135	-1.299	-1.027	509
3	Ontwikkelingen na VJN2025	175	652	574	267
	Begrotingssaldo 2026 tot en met 2029	-4.960	-647	-453	776

Verklaring van de bedragen in de tabel 1.1.1:

Ad 1 en 2: Uitgangspunt zijn de door de gemeenteraad vastgestelde GB25 en VJN25.

Ad 3: dit zijn de financiële ontwikkelingen die zich na het vaststellen van de voorjaarsnota hebben voorgedaan. Deze worden hierna verder toegelicht.

Tabel 1.1.2 (bedragen x € 1.000)

Nr.	Verklaring Ontwikkelingen na VJN2025	2026	2027	2028	2029
1	Meicirculaire 2025	-129	-218	-205	-180
2	Kapitaallasten	197	257	-26	-384
3	Kostenverdeling	-191	-7	40	40
4	Jeugd en Wmo	508	799	890	979
5	Budgettaire ruimte	59	89	88	24
6	Handhaven huidig niveau	-269	-269	-212	-212
	Totaal	175	652	574	267

Ad. 1 Meicirculaire

Na het afronden van de VJN25 is de meicirculaire door het rijk gepubliceerd. Mede door een nadelige correctie op het btw-plafond leidt dat tot een structureel en incidenteel nadeel. Alleen de jaarschijf 2026 laat een structureel voordelig effect zien. De raad is hierover geïnformeerd met een raadsinformatiebrief. De ontwikkeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is ook de oorzaak van de positieve ontwikkeling van het begrotingsresultaat van 2028 naar 2029.

Ad. 2 Actualisatie kapitaallasten

Zoals in de VJN25 al aangekondigd hebben we gekeken naar de planning van de investeringen. Omdat we in een bepaald jaar minder investeren dan begroot vallen de kapitaallasten (rente en afschrijving) in dat jaar ook lager uit. Dat noemen we onderuitputting. Door een betere planning willen we de ramingen beter op de investeringsplanning laten aansluiten. Deze actualisatie van kapitaallasten is één van de ombuigingsmaatregelen.

In de VJN2025 hadden we hiervoor al een taakstelling (€ 300.000) opgenomen. Uit de actualisatie is gebleken dat het voordeel in de jaren 2026 en 2027 hoger is dan € 300.000. De investeringen voor de jaren 2028 en 2029 moeten in relatie onder meer met het geactualiseerde MIP nog verder worden geactualiseerd. Dat pakken we verder op in aanloop naar de VJN26.

Ad. 3 Kostenverdeling

Kostenverdeling

Kostenverdeling is het proces van het toewijzen van kosten aan specifieke producten en diensten. Hieronder leest u de verschillende redenen die invloed hebben gehad op het uiteindelijke resultaat op de kostenverdeling.

Kosten die niet direct aan de taakvelden kunnen worden toegerekend, zoals personeels-, huisvestings-, en ICT-kosten, worden op zogenaamde kostenplaatsen verzameld en via een vaste verdeelsleutel toegerekend aan de taakvelden. Na het verwerken van de laatste mutaties voor de GB26 is ook de kostenverdeling en de toerekening van de overhead geactualiseerd. Door extra budget in de VJN25 voor verschillende onderdelen valt deze doorbelasting hoger uit.

Door het aantrekken van extra personeel voor diverse ontwikkelingen vallen de kosten van de dienstverleningsovereenkomst met Enschede (DVO) hoger uit. Dit leidt tot hogere kosten voor onder meer huisvesting en ICT. In de voorjaarsnota is dit nader toegelicht.

Ook de salarissen vallen door de nieuwe cao hoger uit. In 2028 en 2029 is de doorbelasting lager, vooral omdat dan de loonontwikkeling iets lager uitpakt dan waar in de GB25 rekening mee was gehouden. Omdat het een interne verrekening van kosten betreft heeft de doorbelasting in principe geen gevolgen voor het resultaat.

De hogere kosten voor grondexploitatie, afval en riolering worden gedekt door inkomsten, waardoor toch een voordelig resultaat ontstaat.

In de VJN25 is opgenomen dat de schoonmaakkosten sportfaciliteiten doorberekenen aan gebruiker wordt verdisconteerd in het tarief. Voor het jaar 2026 is deze dekking nog niet doorgevoerd omdat de tarieven 2026 al vastgesteld waren. Het nadeel van € 100.000 voor 2026 is deze begroting verwerkt. De dekking voor 2027 en volgende jaren blijft staan.

Actualisatie loon- en prijscompensatie

Ieder jaar passen we de budgetten voor de eerste jaarschijf van de begroting (in deze begroting jaarschijf 2026) aan aan de loon- en prijsstijgingen. Door de wijzigingen in de VJN25 is het totale budget verhoogd, waardoor ook een hogere loon- en prijscompensatie moet worden berekend. De stelpost hiervoor moet worden verhoogd.

Tariefstelling afval – riool

In de VJN25 zijn de uitgangspunten geformuleerd voor de hoogte van de OZB, de afvalstoffenheffing en het rioolrecht. De ramingen zijn nu voor afval en riolering aan deze uitgangspunten aangepast. Mede door verrekening met de voorzieningen levert dit, na een nadeel in 2026, voor de jaren er na een voordeel op.

Grondexploitatie

De ramingen voor de grondexploitaties zijn geactualiseerd. Dit is in principe een resultaat neutrale actie, maar bij controle van de administratie is gebleken dat een aantal jaar geleden een raming van de inkomsten uit grondverkoop onterecht voor alle jaren is verwerkt, in plaats van voor 1 jaar. Dit is nu gecorrigeerd en leidt tot een nadeel.

Mutatie treasury

Losser investeert op dit moment aanzienlijk. Om dat te kunnen betalen moesten we recentelijk een nieuwe lening afsluiten. En ook voor de komende jaren moeten we extra lenen. Bovendien is door diverse ontwikkelingen de rente de laatste jaren gestegen. Dit leidt tot hogere rentelasten. Ook de renteomslag zien we langzaam stijgen. De treasury is nu voor de komende jaren geactualiseerd.

Ad. 4 Actualisatie Jeugd en Wmo

Actualisatie Jeugd en Wmo

De actualisatie van de ramingen van vooral de Jeugdzorg en ook de Wmo had voor de VJN25 de nodige voeten in de aarde. Reden daarvoor was de nieuwe inkoop én de verplichte nieuwe taakveldindeling volgens het BBV. Om die redenen hebben we in de VJN25 voorzichtig geraamd. Voor de actualisatie van de GB26 beschikken we nu in vergelijking met de VJN25 over meer en betere data. Vanuit deze analyse is gebleken dat de kosten minder hoog zullen zijn dan in de VJN25 ingeschat. Dit heeft voornamelijk te maken met de flinke terugloop van de kosten van de dure zorgtrajecten, die in de jaarrekening 2024 nog een aanzienlijk tekort veroorzaakten en ook in de eerste maanden 2025 nog doorliepen. Bovendien kunnen we concluderen dat de extra ingezette middelen in 2025 om tot meer passende indicaties en afschaling van zorg naar het voorliggende veld financiële voordelen opleveren.

Taakstelling Wmo

Vanaf 2027 kort het rijk ons op de algemene uitkering, omdat ze verwacht dat door (her)invoering van de eigen bijdrage voor de Wmo de kosten lager uitvallen. Ook stijgen de inkomsten door deze eigen bijdrage. Invoering hiervan is uitgesteld maar de korting is gehandhaafd. De korting op de algemene uitkering is al verwerkt in onze begroting maar met lagere kosten op de Wmo en hogere inkomsten uit de eigen bijdrage is geen rekening gehouden. Het is reëel dit wel te doen.

Ad. 5 Budgettaire ruimte

In de VJN25 is rekening gehouden met taakstellende opdrachten voor leges (stelpost van € 200.000 structureel) en reserves (incidenteel € 300.000 in 2025). De kostendekkendheid van leges is laag, vooral in het fysieke domein. We zien een nadrukkelijke opdracht om de kostendekkendheid te verhogen om het financiële kader (met € 200.000 structureel) meer robuust te maken. In de VJN25 is opgenomen dat we zouden kijken naar het voortzetten van de activiteiten Jongerenactiviteitencentrum en de buurtbemiddeling van Fundament. De taakstelling op reserves is ingeboekt, omdat het weerstandsvermogen onder druk staat. Door kritisch te kijken naar onze (bestemmings)reserves verwachten wij een voordeel van € 300.000 uit te halen. Dit heeft geleid tot verschillende mogelijkheden om de financiële speelruimte te vergroten. In onderstaande tabellen geven we een toelichting op de onderwerpen die we direct bij het opstellen van de GB26 kunnen betrekken.

Overzicht Budgettaire ruimte direct te verwerken (in relatie tot taakstellingen)

Bedragen (x € 1.000)

Nr.	Onderdeel	2026	2027	2028	2029
1	Bijstelling leges	-200	-200	-200	-200
2	Leges milieu	25	25	25	25
3	Leges bouw	64	89	115	115
4	Teruggaaf leges	8	8	8	8
5	Leges buitenplanse omgevingsplanactiviteit	13	13	13	13
6	Actualisatie leges buza 26-29	150	155	128	64
	Eindtotaal	59	89	88	24

Toelichting:

1. Bijstelling leges: de kostendekkendheid van de leges in het fysieke domein is met 26% (JR24) laag, ook in vergelijking met andere gemeenten. In de VJN25 is aangegeven hier taakstellend € 200.000 per jaar in het perspectief op te nemen. Uitwerking hiervan wordt hieronder toegelicht.

2. Leges milieu: we heffen op dit moment geen leges voor milieubelastende activiteiten. Voorgesteld wordt om vanaf 2026 wel voor milieubelastende activiteiten leges te gaan heffen. Het tarief wordt vastgesteld op 4%.

3. Leges bouw: voorgesteld wordt om de leges bouw in 2026 met 16% te verhogen en in 2027 en 2028 met elk 5%. (indexatie niet meegenomen).

4. Teruggaaf leges: de huidige procedure is dat we leges terugbetalen in geval van: intrekken aanvraag, buiten behandeling laten aanvraag en weigeren vergunning. Er zitten in deze activiteiten vrijwel net zoveel werk als bij het verlenen van een aanvraag, waardoor teruggaaf qua kostendekkendheid niet past. Voorgesteld wordt om teruggaaf niet meer toe te passen.

5. Leges buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA): de tarieven op dit onderdeel is laag. Voorgesteld wordt om de leges bij RO procedures te verhogen met 50%.

Met bovengenoemde aanpassingen stijgt de kostendekkendheid fysieke domein van 26% (JR24) naar 48,5% (GB26). In algemeenheid kan gesteld worden dat deze tarieven nog steeds aan de lage kant danwel gemiddeld zijn in vergelijking met omliggende gemeenten.

6. Actualisatie leges burgerzaken: we hebben nu de beschikking over actuele cijfers voor de komende jaren. Met name door hogere aantallen te verstrekken paspoorten en rijbewijzen levert dit voor de komende jaren een structureel voordelig effect op. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat er nog geen rekening is gehouden met tariefaanpassing op leges burgerzaken.

De tarieven op leges wordt meegenomen in het raadsvoorstel 'Belastingverordening 2026' die in december in de raad wordt behandeld.

In stand houden voorzieningen Jongerenactiviteitencentrum en buurtbemiddeling

Wij merken aanvullend nog op dat in de VJN25 is aangegeven dat voor het Jongerenactiviteitencentrum en de buurtbemiddeling aan Fundament gevraagd is om mee te denken over het instandhouden van deze voorzieningen binnen de bestaande middelen van Fundament. Inmiddels hebben we overeenstemming over de Begroting 2026 van Fundament bereikt. In deze begroting is deze ruimte gevonden om het Jongerenactiviteitencentrum en de buurtbemiddeling voort te zetten.

Taakstelling reserves

De taakstellende opdracht voor de reserves van € 300.000 is opgenomen voor 2025, en heeft een incidenteel karakter. Invulling hiervan raakt niet het financieel perspectief voor de GB26. We nemen de invulling hiervan mee in de komende financiële rapportage. Voor de invulling kijken we naar (gedeeltelijke) vrijval van de reserve frictiekosten sociaal domein, het aframen van de reserve aansluiting BRP-digitale dienstverlening en het aframen van de reserve conjunctuur/frictiefonds.

Ad. 6 Uitwerken handhaven huidig niveau

Ten opzichte van de VJN25 is het financieel perspectief 2026-2029 verbeterd. We moeten echter ook kijken naar ontwikkelingen die al lopen of al eerder zijn aangekondigd. Het extra personeel voor uitvoering Sociaal Domein is opgevoerd onder het onderdeel "handhaven huidig niveau" bij de VJN25. Bij gebrek aan financiële ruimte zijn deze ontwikkelingen geparkeerd, waarbij is aangegeven dat we de verdere ontwikkeling en consequenties in kaart zouden brengen. Dat is nu gebeurd. Nu de ruimte er wel is stellen we voor om hier alsnog middelen voor beschikbaar te stellen. De uitwerking van het voorstel voor inrichting van de publieksbalies is in een afrondende fase en wordt behandeld in de vergadering van 11 november. Op basis van de hiervoor geschetste uitgangspunten nemen we de extra lasten van dit voorstel mee in de begroting. Deze lasten worden nog in beeld gebracht.

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Onderdeel	2026	2027	2028	2029
1	Pers. Uitvoering Sociaal Domein	-260	-260	-203	-203
2	Investering publieksbalies	-9	-9	-9	-9
	Totaal handhaven huidig niveau	-269	-269	-212	-212

Creëren budgettaire ruimte

De begroting laat zien dat we te maken hebben met aanzienlijke financiële tegenvallers. Dit komt vooral door de aanhoudend hoge inflatie en de kortingen op het gemeentefonds, die door het Rijk slechts gedeeltelijk zijn teruggedraaid. Hierdoor stonden we al in 2025 voor een forse financiële uitdaging.

Daarnaast merken we dat onze financiële ruimte steeds verder onder druk komt te staan. Dit is deels het gevolg van onze eigen keuzes, zoals de investeringen in Losser, maar ook door het uitblijven van voldoende middelen vanuit het Rijk.

In de voorjaarsnota 2025–2029 hebben we aangegeven dat we ook in de toekomst voldoende financiële buffers willen behouden — “vet op de botten” — zodat er blijvend financiële ruimte overblijft voor nieuw beleid, investeringen en het opvangen van risico's.

Om dit te realiseren, hebben we naast enkele taakstellende ombuigingen — zoals het kostendekkend maken van de leges en het aframen van bestemmingsreserves — ook gekeken naar de in de voorjaarsnota genoemde knoppen (pagina 58 Voorjaarsnota 2025–2029):

1. Efficiënter uitvoeren wettelijke taken
2. Fasering van huidige plannen
3. Onderzoeken van het kwaliteitsniveau van onze dienstverlening
4. Inkomsten verhogen
5. Aframen bestemmingsreserves
6. Verwerken saldo meicirculaire

De resultaten van deze verkenning hebben, samen met andere ontwikkelingen, geleid tot een structureel positief saldo in 2029 en een weerstandratio van boven de 4,0.

Vanuit de werkgroep creëren budgettaire ruimte zijn meer ombuigingen uitgewerkt. Vanuit financieel oogpunt (we hebben ons doel behaald) en het uitgangspunt dat we geen onomkeerbare beslissingen willen nemen, wordt voorgesteld om aanvullende mogelijke ombuigingen niet mee te nemen.

1.2. Verloop incidenteel en structureel saldo

Vertrekpunt van tabel 1.2.1 is de regel 'Begrotingssaldo 2026 tot en met 2029' uit tabel 1.1.1.

Tabel 1.2.1 Structureel en incidenteel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)

	Saldoverloop	2026	2027	2028	2029
1	Totaal saldo	-4.960	-647	-453	776
2	Waarvan structureel	-839	-250	-285	859
3	Waarvan incidenteel	-4.121	-397	-168	-83

Toelichting:

Het [BBV](#) schrijft voor dat de meerjarenraming in de begroting ook een overzicht bevat van de geraamde incidentele baten en lasten per programma. Dit overzicht is opgenomen in hoofdstuk 4.4. Het saldo van incidentele baten en lasten is van belang. Dit om aan te kunnen tonen dat zowel op de korte als de lange termijn geen structurele lasten worden gedekt met incidentele baten. Dit structurele saldo is ook voor de provincie van belang in het kader van het Interbestuurlijk toezicht (IBT) en dient positief te zijn. Het structurele saldo blijkt uit de regel 'Structureel saldo financieel perspectief' in de tabel hier boven.

Voor de jaren 2026, 2027 en 2028 wordt een tekort geraamd van respectievelijk € 4.960.000, € 647.000 en € 453.000, 2029 sluit met een overschot van € 776.000. Daarbij de opmerking

dat de tekorten voor een groot deel een incidenteel karakter hebben en daarmee ook incidenteel kunnen worden gedekt.

In 2029 is sprake van een reëel en structureel sluitend financieel perspectief. Dat betekent dat alle structurele lasten ook gedekt zijn door structurele baten. De jaarschijven 2026 tot en met 2027 sluiten weliswaar nog met een nadelig structureel saldo, dit saldo is ten opzichte van de VJN25, en zonder ingrijpende ombuigingen, al flink verbeterd. Voor het te voeren financieel begrotingsbeleid is het structureel evenwicht van belang. Dit criterium is ook de invalshoek voor de beoordeling van onze begroting door de toezichthouder (college van Gedeputeerde Staten).

De Losserse financiële huishouding is dermate robuust, dat de incidentele tekorten in de begroting voor de jaren 2026 tot en met 2028 alleszins acceptabel zijn. Ondanks het achterblijven van de rijksbijdrage én de korting als gevolg van de tweede tranche van de herijking van het gemeentefonds kunnen we blijven investeren in Losser. Met gerichte maatregelen is het bovendien gelukt om de weerstandsratio voor bijna alle jaren weer boven de 4,0 te krijgen, richting hetzelfde niveau als in de GB25. De incidentele dekking uit de algemene middelen is dan ook te rechtvaardigen.

Beleidsbegroting

De beleidsbegroting bestaat uit twee onderdelen: het programmaplan en de verplichte paragrafen.

2. Programmaplan

De gemeentebegroting is opgebouwd volgens de programma-indeling:

1. Programma Onmeunig mooi Losser
2. Programma Wendbare organisatie en transparant bestuur

Binnen de verschillende begrotingsprogramma's is er onderscheid tussen:

- een 'going concern' deel (instandhouding, reguliere werkzaamheden en/of beheer) en;
- een 'opgaven' deel (dynamische werkzaamheden en (beleidsrijke) ontwikkeling).

Binnen het programma Onmeunig mooi Losser zijn de volgende vier opgaven opgenomen:

- toekomstbestendig sociaal domein
- toekomstbestendig wonen en leven
- toekomstbestendig buitengebied
- bijdragen aan een beter klimaat

Binnen het programma Wendbare organisatie en transparant bestuur is de gelijknamige opgave opgenomen.

- wendbare organisatie, transparant openbaar bestuur.

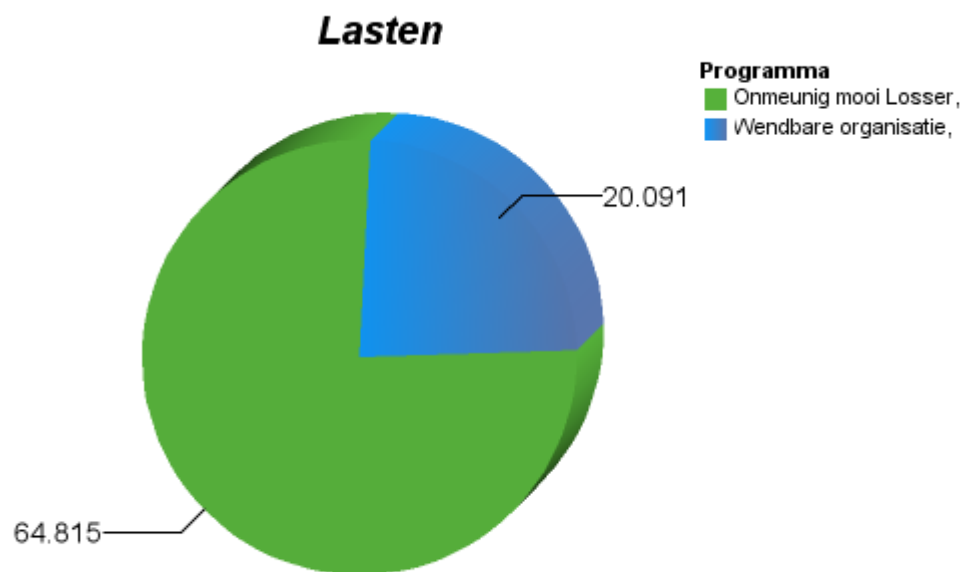
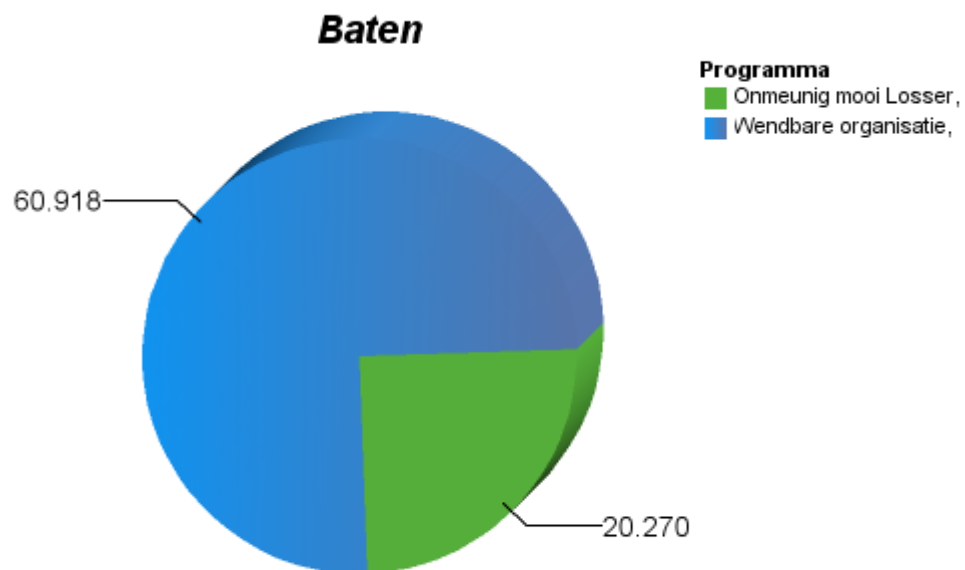
De structuur voor de vijf opgaven is opgebouwd volgens de 3 W-vragen, te weten:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we ervoor doen?
- Wat zijn de belangrijkste resultaten in 2026?

Er wordt gewerkt met enkele prestatie-indicatoren, om inzicht te krijgen of (strategische) doelen daadwerkelijk worden behaald.

Verdeling van de baten en lasten per programma

In onderstaande grafieken is het totaal van alle baten en lasten per programma opgenomen.

2.1. Programma Onmeunig mooi Losser

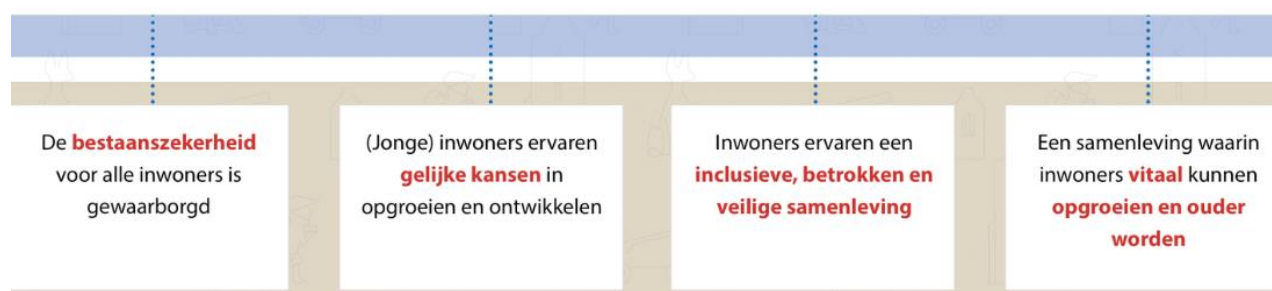

Toekomstbestendig sociaal domein

IN DE GEMEENTE LOSSER IS HET ONMEUNIG MOOI (SAMEN)LEVEN, RECREËREN, ONDERNEMEN EN WERKEN

WE WERKEN AAN EEN TOEKOMSTBESTENDIG SOCIAAL DOMEIN

Met het effect: zelfredzame inwoners die naar vermogen bijdragen en meedoen aan de samenleving en in staat zijn het eigen welzijn te behouden en versterken. De gemeente positioneert zich aan de voorkant. Door de samenwerking tussen inwoner en gemeente wordt de autonomie van de inwoner vergroot.

De gemeente Losser gaat voor een inclusieve, veerkrachtige en gezonde samenleving. We zorgen dat inwoners verbonden en betrokken zijn. We werken integraal en zijn toegankelijk en bereikbaar. We gaan uit van eigenkracht, eigenverantwoordelijkheid en eigenwaarde. Ervaringsdeskundigheid en inwoners-participatie gebruiken we voor het versterken van de samenleving. Kortom, samen met onze inwoners en partners bouwen we aan een sterke sociale basis die iedereen ondersteunt.

Het sociaal domein staat ook in 2026 voor stevige uitdagingen: stijgende zorgvragen, toenemende complexiteit, vergrijzing en beperkte financiële ruimte. Als we hier niet op anticiperen, dan loopt de zorg vast en is passende ondersteuning niet meer toegankelijk voor iedere inwoner. Het is essentieel dat we blijven investeren in voorliggende voorzieningen voor zowel de jeugdzorg als de Wmo. Hierdoor blijven onze inwoners zo lang mogelijk zelfstandig en kunnen we zo nodig in een vroeg stadium passende ondersteuning bieden. Door meer algemeen voorliggende voorzieningen willen we het beroep op maatwerk, dat altijd duurder is, voorkomen. Alleen op deze manier kunnen we de stijgende kosten van jeugdzorg en Wmo beheersbaar houden. Via de ingezette koers kunnen we de uitdagingen die op ons afkomen aan.

Bestaanszekerheid

De behoefte aan zekerheid, kansen en verbondenheid groeit. Daarom versterken we de bestaanszekerheid van inwoners door schuldenproblematiek aan te pakken en minimaregelingen optimaal te benutten. De vernieuwde Participatiewet voeren we eerlijker en menselijker uit.

Jongeren krijgen via het Jongeren Perspectief Fonds een nieuwe kans. En samen met partners in werk en scholing creëren we extra ontwikkelkansen.

Jeugd

We verbeteren de toegang tot jeugdhulp door consultants nog meer en beter regie te laten voeren op externe verwijzingen. We zetten verklarende analyses in bij complexe casussen. Met Kansrijke Start geven we kinderen een stevige basis in de eerste 1.000 dagen.

Gezondheid

We versterken de publieke gezondheid door de inzet op positieve gezondheid. Met programma's als 'Kinderen en Volwassenen naar Gezond Gewicht', 'Mentaal Gezond Twente' en de uitvoering van de Suïcidepreventiewet.

Bij ouderen stimuleren we hun vitaliteit en eigen kracht, onder meer door het aanbieden van beweegactiviteiten. Zodat zij langer zelfstandig blijven en de druk op zorg afneemt.

Onderwijs

We zetten in op het verbeteren van de taal- en leesvaardigheid van leerlingen o.a. door taalklassen, samenwerking met de bibliotheek om zo de kansengelijkheid van kinderen te vergroten.

Opvang van vluchtelingen

We zorgen voor duurzame opvanglocaties voor asielzoekers en Oekraïense ontheemden en voldoen zo aan de landelijke taakstellingen.

Zo bouwen we samen met inwoners en partners aan zekerheid, gelijke kansen, verbondenheid en vitaliteit voor iedereen in de gemeente Losser.

Doel A: De bestaanszekerheid van alle inwoners is gewaarborgd

Wat willen we bereiken?

Iedere inwoner moet kunnen rekenen op bestaanszekerheid en perspectief. In 2026 zetten we in op het voorkomen en oplossen van schulden. We voeren de vernieuwde Participatiewet Participatie in balans in. We realiseren duurzame opvangplekken voor vluchtelingen. En we bouwen we aan een toekomstbestendige sociale infrastructuur. Met een integrale aanpak ondersteunen we inwoners met beperkte basisvaardigheden en versterken we hun kansen op werk, scholing en ontwikkeling. Zo zorgen we dat inwoners, jong en oud, beter in staat zijn een stabiele en zelfstandige toekomst op te bouwen.

Wat gaan we ervoor doen?

1. We bieden een passend aanbod aan inwoners die niet zonder ondersteuning aan het werk kunnen (beschut werk).
2. Inwoners met schulden brengen we vroegtijdig in beeld. Zij ontvangen ondersteuning op maat. Inwoners worden ondersteund om vaardigheden aan te leren, waardoor problematische schulden worden voorkomen.
3. We maken onze minimaregelingen toegankelijk, zodat het bereik zo groot mogelijk is.
4. We realiseren structurele opvanglocaties, waarmee we opvang bieden aan de verschillende doelgroepen binnen de migratieopgave.

Wat zijn de belangrijkste resultaten in 2026?

- a) We implementeren de vernieuwde Participatiewet 'Participatie in balans'. Daarmee maken we de uitvoering van de wet eerlijker, eenvoudiger en menselijker.
- b) We ontwikkelen duurzame opvanglocaties, waarmee we voldoen aan de taakstellingen van het Rijk.
- c) De toekomstbestendige sociale infrastructuur voor beschut werk, in samenwerking met Oldenzaal, SWB en DCW, is gerealiseerd en gestart.
- d) We ontwikkelen een integrale en lokale aanpak om mensen met lage basisvaardigheden te vinden en te scholen.
- e) In Losser is een inlooppunt gecreëerd voor inwoners die vragen hebben over werk, scholing en ontwikkeling. Dit is een onderdeel van het Regionaal Werk Centrum (RWC)
- f) We implementeren de wet Van school naar duurzaam werk, waarmee we een succesvolle overgang van school naar werk bevorderen, met oog voor de individuele talenten en mogelijkheden van jongeren.

Aan welke global goals draagt het bij?

Doel B: (Jonge) inwoners ervaren gelijke kansen in opgroeien en ontwikkelen

Wat willen we bereiken?

We willen dat jeugdigen en de gezinnen zo zelf- en samenredzaam mogelijk zijn. En dat de (jeugd)hulp toegankelijk en bereikbaar blijft voor de inwoners die deze ondersteuning nodig hebben.

In 2026 versterken we onze toegang tot jeugdhulp. Zo kunnen we meer regie voeren over de externe verwijzingen. Bij externe (medische) verwijzingen werden onze consulenten in het verleden voor een groot deel niet betrokken. In de nieuwe aanbesteding is geregeld dat onze consulenten structureel betrokken zijn waardoor de situatie beter in kaart wordt gebracht, zodat passende, zo licht en dichtbij mogelijke ondersteuning kan worden ingezet. Hiermee zijn we niet meer alleen de betalende partij.

Daarnaast passen we de verklarende analyse toe bij complexe casussen. Zo worden oorzaken en samenhang beter zichtbaar en kan de hulp effectiever en minder ingrijpend worden ingezet. Zo vergroten we de kans dat jongeren veilig en kansrijk kunnen opgroeien.

We zetten in op het (sterk) verbeteren van de taal- en leesvaardigheid van de jeugd van de gemeente Losser zodat zij zich zelf goed kunnen informeren en uitdrukken in woord en geschrift in uiteenlopende situaties en contexten. Hiermee vergroten wij hun kansengelijkheid.

Wat gaan we er voor doen?

1. We betrekken consultants bij externe (medische) verwijzingen, zodat sneller en vollediger in kaart wordt gebracht welke ondersteuning passend is.
2. We passen de verklarende analyse toe bij complexe casussen om oorzaken en samenhang beter zichtbaar te maken en de meest passende zorg te kunnen organiseren.
3. We stellen een plan van aanpak op voor taal- en leesvaardigheid van de jeugd aan de hand van een startfoto welke wij samen met de school de schoolbesturen gaan maken.

Wat zijn de belangrijkste resultaten in 2026?

- a) In 2026 is het Toegangsteam uitgebreid en voeren de integraal consultants (conform regionale inkoop afspraken) regie op meer casussen die vanuit externe (medische) verwijzingen worden afgegeven en waar ons toegangsteam voorheen geen grip op had. Zo zorgen we voor passende op- en afschaling binnen de geïndiceerde zorg en kunnen we toeleiden naar lokale voorzieningen
- b) In 2026 zijn minimaal 8 consultants getraind om de verklarende analyse effectief toe te passen en zo een passende toewijzing en doorstroming te bevorderen bij complexe casussen/crisis situaties.
- c) We starten lokaal met de ketenaanpak Kansrijke Start en koppelen hier al bestaande dienstverlening aan.
- d) Er is een startfoto taalvaardigheid gemaakt op basis waarvan we met de besturen een plan van aanpak opgesteld hebben.

Aan welke global goals draagt het bij?

Doel C: Inwoners ervaren een inclusieve, betrokken en veilige samenleving

We werken vanuit het Sociaal domein nauw samen met Veiligheid en willen vanaf 2026 ook de samenwerking met Handhaving intensiveren. Het thema veiligheid wordt verder meegenomen in de opgave “toekomstbestendig wonen en leven”.

Wat gaan we ervoor doen?

1. De gemeente Losser is een plek voor iedereen.
2. We werken aan een toegankelijke openbare ruimte die voor iedereen toegankelijk is, in alle dorpen binnen onze gemeente. Inclusie vormt een integraal onderdeel van ons beleid en onze uitvoering, zowel in het fysieke als het sociale domein.
3. Alle inwoners krijgen een kans.
4. We vragen iedereen om mee te doen.

Wat zijn de belangrijkste resultaten in 2026?

- a) Inclusie maakt een onlosmakelijk deel uit van de voorstellen richting het college.
- b) We werken samen met MKB-Nederland en de organisatie Ongehinderd aan de versterking van de MKB-toegankelijke route in onze gemeente. Het gaat om de toegankelijkheid van openbare locaties/gebouwen en lokale ondernemingen voor mensen met een beperking. Er zijn 200 eenheden aangesloten.
- c) Inclusie vormt een expliciet aandachtspunt bij elk (fysiek) project zo ook bij de herinrichting van het centrum Losser.

Aan welke global goals draagt het bij?

Doel D: Een samenleving waarin inwoners vitaal kunnen opgroeien en ouder worden

Wat willen we bereiken?

Publieke gezondheid is een belangrijke basis voor een samenleving waarin inwoners vitaal kunnen opgroeien en ouder worden. De afgelopen jaren is hierin al veel geïnvesteerd, met aandacht voor preventie, vitaliteit en het verkleinen van gezondheidsverschillen. Hier gaan we in 2026 mee door en we maken deze inzet beter inzichtelijk en samenhangend. Door lokaal maatwerk te verbinden met regionale samenwerking en landelijke ontwikkelingen ontstaat meer grip, transparantie en richting. Zo kunnen we de publieke gezondheid structureel versterken en bijdragen aan een vitale toekomst voor alle inwoners.

Wat gaan we ervoor doen?

1. Met de projecten Kinderen naar Gezond Gewicht (KnGG) en Volwassenen naar Gezond Gewicht (VnGG) pakken we overgewicht en obesitas duurzaam aan, zodat passende ondersteuning en zorg voor iedereen toegankelijk is.
2. In 2026 draagt de gemeente Losser bij aan Mentaal Gezond Twente en werkt dit lokaal uit. Doel is dat mentale gezondheid onderdeel wordt van de brede gezondheidsaanpak, met laagdrempelige ondersteuning en meer ruimte om hierover in gesprek te gaan.
3. Mentale gezondheid wordt stevig verankerd in de brede gezondheidsaanpak, met toegankelijke ondersteuning en meer openheid om het gesprek te voeren. Met de actie benoemd in het preventie en handavingsplan Alcohol en drugs dringen we het problematisch gebruik van o.a. alcohol en drugs terug, met een sterke focus op preventie, educatie en handhaving.

Wat zijn de belangrijkste resultaten in 2026?

- a) We voeren het uitvoeringsplan Wonen Welzijn en Zorg (woonzorgvisie) uit.
- b) We voeren het uitvoeringsplan alcohol en middelengebruik uit.
- c) De ketenaanpak (gewicht- en) gezondheidsproblematiek is neergezet.
- d) We doen mee aan het regionale project Mentaal Gezond Twente.
- e) In 2026 voeren we de Suïcidepreventiewet uit.

Aan welke global goals draagt het bij?

Toekomstbestendig wonen en leven

TOEKOMSTBESTENDIG WONEN EN LEVEN

De fysieke woon- en leefomgeving wordt steeds intensiever benut. We staan voor grote opgaven die allemaal samenkomen in een beperkte ruimte. Het aanpakken ervan is, vanwege de onderlinge interactie, een ingewikkelde puzzel. Daarom is er een nieuwe balans nodig. De omgevingskwaliteit staat centraal; ruimtelijke keuzes voor een toekomstbestendige woon- en leefomgeving.

Maatschappelijk effect: vitale en aantrekkelijke dorpskernen

De gemeente Losser is een aantrekkelijke plek om te wonen en leven, met rust, ruimte en een sterk voorzieningenniveau. Tegelijkertijd staan we voor grote opgaven zoals woningbouw, leefbaarheid, energietransitie en klimaatadaptatie. Waar nodig werken we daarbij samen op (Eu)regionale schaal, in het belang van Losser.

In 2026 werken wij gericht aan:

- Passende en betaalbare woningen in elke levensfase (Doel A);
- Een gezonde, veilige en klimaatbestendige leefomgeving met vitale voorzieningen en dorpscentra (Doel B1 en B2);
- Een sterk ondernemers- en vestigingsklimaat en toekomstbestendige bedrijventerreinen (Doel C);
- Duurzame bereikbaarheid en verkeersveiligheid (Doel D).

Zo bouwen we aan een vitale en toekomstbestendige gemeente Losser.

Doel A: Wonen; passende en betaalbare huisvesting voor iedereen in elke levensfase.

Wat willen we bereiken?

We streven naar een passende en betaalbare huisvesting voor al onze inwoners, in elke levensfase. 'Wonen' is echter meer dan alleen een dak boven het hoofd. Woningen dienen toekomstbestendig te zijn en het woonklimaat en omgevingskwaliteit zijn essentieel voor de leefbaarheid in onze kernen.

Wat gaan we daarvoor doen?

1. We bouwen naar behoefte en zetten in op herstructurering, woning- & kavelsplitsing, transformatie en nieuwbouw.
2. We ontwikkelen strategieën om de doorstroming en toegankelijkheid van de bestaande woningvoorraad te bevorderen.

3. We zetten 'wonen' in als vliegwiel voor integrale gebiedstransformaties om daarmee een impuls te geven aan de vitaliteit en leefbaarheid in onze kernen.
4. We nemen een actieve rol in om het bestaande woningbestand te verduurzamen (drinkwater- en energiezuinigheid, duurzame energievoorziening, circulair materiaalgebruik).

Wat zijn de belangrijkste resultaten in 2026?

- a) Het woningbouwplan de Lutte-Noord is in uitvoering.
- b) Door strategische aankoop van gronden wordt ruimte gecreëerd voor woningbouw.
- c) Er is een plan gemaakt voor woningbouw op het terrein van basisschool De Basis aan de Hogeweg in Losser.
- d) Als de stikstofregelgeving daarvoor de ruimte geeft, is de planologische procedure voor woningbouw Hannekerveld gestart.
- e) De uitvoering woningbouw aan de Martinuskerklocatie start in 2026.
- f) De bouwkavels in de laatste fase van woningbouwplan de Geurmeij in Overdinkel gaan in uitgifte.
- g) Het Volkshuisvestingsprogramma is vastgesteld. Hierbij is onder andere de 'Groeiambitie', de geactualiseerde woningbouwopgave en de woonzorgvraag betrokken.
- h) Voor de gemeente Losser zijn mogelijke zoeklocaties voor woningbouw in kaart gebracht.

Aan welke global goals draagt het bij?

Doel B1: Omgevingskwaliteit; een gezonde, veilige, kwalitatief hoogwaardige, aantrekkelijke en klimaatrobuuste woon- en leefomgeving met voldoende en bereikbare voorzieningen.

Wat willen we bereiken?

Een toekomstbestendig woon-, werk- en leefklimaat dat bijdraagt aan de doelstellingen vanuit het sociaal domein. De omgevingskwaliteit staat centraal in ons streven naar vitale, aantrekkelijke en toekomstbestendige woonkernen.

Wat gaan we daarvoor doen?

(vanuit bereikbare maatschappelijke voorzieningen en integrale veiligheid)?

1. We zetten 'wonen' in als vliegwiel voor integrale gebiedstransformaties om daarmee een impuls te geven aan de vitaliteit en leefbaarheid in onze kernen.

2. We zetten ons instrumentarium in op behoud, versterking en bereikbaarheid van basisvoorzieningen en het verenigingsleven.
3. We geven uitvoering aan het Integraal Huisvestingsprogramma Onderwijs.
4. We zetten in op Integraal Veiligheidsbeleid.
5. We werken aan aantrekkelijke dorpscentra die uitnodigen tot 'ontmoeten'.

Wat zijn de belangrijkste resultaten in 2026

(bereikbare maatschappelijke voorzieningen en integrale veiligheid)?

- a) De verbouwing van de Aloysiusschool en nieuwbouw van een theaterzaal is aanbesteed.
- b) De bouw van de MFA Beuningen is in uitvoering.
- c) Er is een investeringsbeslissing genomen over een nieuwe sporthal in de Lutte.
- d) In 2026 is het gebied "kern Losser" uitgewerkt als onderdeel van de gefaseerde gebiedsgerichte uitwerking van het Centrumplan Losser.
- e) In 2026 is er een Ontwikkelstrategie voor de instrumenten (Visie, Programma's en Plan) van de Omgevingswet.
- f) Eind 2026 is een nieuw Integraal Veiligheidsplan (IVP) opgeleverd. Dit wordt ontwikkeld in samenwerking met de gemeenten Oldenzaal, Dinkelland en Tubbergen.
- g) Op basis van het Veiligheidsbeeld Buitengebied gemeente Losser is een uitvoeringsplan opgesteld.
- h) Inwoners van Losser zijn weerbaarder tegen ondermijnende criminaliteit en cybercrime.

Doel B2. Omgevingskwaliteit: een gezonde, veilige, kwalitatief hoogwaardig ingerichte, aantrekkelijke, groene en klimaat adaptieve woon- en leefomgeving

Wat willen we bereiken?

Een toekomstbestendig woon-, werk- en leefklimaat, dat bijdraagt aan de doelstellingen vanuit het sociaal domein. De omgevingskwaliteit staat centraal bij ons streven naar vitale, aantrekkelijke en toekomstbestendige woonkernen.

Wat gaan we daarvoor doen?

(vanuit de fysieke leefomgeving)

1. We werken aan aantrekkelijke dorpscentra die uitnodigen tot 'ontmoeten'.
2. We werken continu aan een gezonde leefomgeving en een hoge ruimtelijke kwaliteit.
3. We richten onze woonkernen klimaatadaptief en natuurinclusief in en creëren ruimte voor groen-blauwe structuren in verbinding met het landelijk gebied.
4. We creëren meerwaarde vanuit het 'strategisch assetmanagement'.

Wat zijn de belangrijkste resultaten in 2026?

(gezonde, veilige, kwalitatief hoogwaardig ingerichte, aantrekkelijke, groene en klimaat adaptieve woon- en leefomgeving)?

- a) Het uitvoeringsprogramma van de klimaatadaptatiestrategie is opgesteld en de eerste lokale maatregelen op wijk- en buurtniveau zijn uitgevoerd.
- b) Het ontwerp voor de 'blauwe ader structuur' in Overdinkel (tussen randbebouwing en Ruhenbergerbeek) is gereed.
- c) Het wijkplan 'Vogelbuurt Losser' is opgesteld en vastgesteld. Vanuit de verbinding van het fysieke domein aan het sociaal domein wordt hiermee onder andere invulling gegeven aan de thema's gezondheid/gezonde leefomgeving en leefbaarheid.
- d) Vervangingsinvesteringen taakveld: de brug 't Zwart is vervangen, afhankelijk van grenscontroles A1.
- e) Het ontwerp voor de herinrichting van de openbare ruimte Martinuskerklocatie is vastgesteld.
- f) Direct na gereedkomen van de MFA Beuningen gaat de herinrichting van het schoolplein en de omliggende openbare ruimte in uitvoering.
- g) De herinrichting van de Gronausestraat in Glane is aanbesteed en in uitvoering.

Aan welke global goals draagt het bij?

Doel C: Economie en werkgelegenheid; bijdragen aan zelfredzaamheid, door lokale en regionale werkgelegenheid en economie te bevorderen.

Wat willen we bereiken?

Losser streeft naar een aantrekkelijke en leefbare omgeving waarin inwoners, ondernemers en bezoekers zich welkom voelen. Door te investeren in een ondernemersvriendelijk klimaat en het versterken van levendige kernen stimuleren we bestedingen, werkgelegenheid en brede welvaart. Ondernemers worden actief geïnformeerd en ervaren de gemeente als benaderbaar en ondersteunend.

Binnen recreatie & toerisme zetten we in op spreiding en balans, waarbij we via het model van bestemmingsmanagement streven naar een evenwicht tussen drukte en draagkracht. Zo zorgen we ervoor dat de positieve effecten van toerisme en recreatie opwegen tegen de eventuele nadelen voor de leefomgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

1. We werken aan aantrekkelijke, levendige en economisch goed functionerende dorpscentra door uitvoering te geven aan de detailhandelsvisie, positionering en profilering en het ontwikkelen van vormen van 'centrummanagement'. We verbinden de dorpscentra met de recreatieve routenetwerken en we borgen de ruimtelijke kwaliteit.
2. We bevorderen Recreatie en Toerisme, Erfgoed en Cultuur door, samen met partners, uitvoering te geven aan regionale marketingstrategieën en het uitbouwen van de recreatieve hoofdstructuur en (regionale) routenetwerken. We faciliteren dag- en verblijfsrecreatie en zetten in op behoud, versterken en vermarkten van ons erfgoed.
3. We bevorderen het ondernemers- en vestigingsklimaat door samen te werken met partners om de regionale economie en werkgelegenheid te bevorderen. We zetten bedrijfscontactfunctionarissen in en we zetten in op revitalisering (inclusief 'beter benutten') en het toekomstbestendig maken van bestaande bedrijventerreinen.

Wat zijn de belangrijkste resultaten in 2026?

- a) De Brancherings- en vastgoedanalyse de Lutte en Overdinkel is opgeleverd.
- b) Het structureel en breed centrummanagement in Losser is ingericht.
- c) Er ligt een vastgestelde visie en investeringsagenda voor de bedrijventerreinen.
- d) Er ligt een nieuw besluit voor de Bedrijven investeringszone Centrum Management Losser voor de periode 2027-2032.

Aan welke global goals draagt het bij?

Doel D: Bereikbaarheid; voorzieningen en bestemmingen zijn op een duurzame wijze, structureel vlot en verkeersveilig, bereikbaar voor iedereen.

Wat willen we bereiken?

We streven ernaar dat voorzieningen en bestemmingen altijd vlot bereikbaar zijn voor iedereen. Dit doen we zo duurzaam en verkeersveilig als mogelijk.

Wat gaan we daarvoor doen?

1. We bevorderen de transitie naar een duurzaam mobiliteitssysteem (bestaande uit alle modaliteiten).
2. We werken aan hoogwaardige (fiets-)verbindingen tussen onze woonkernen en buurgemeenten.
3. We werken aan het duurzaam veilig inrichten van onze wegen en infrastructuur door functie, gebruik en inrichting met elkaar in balans te brengen.

Wat zijn de belangrijkste resultaten in 2026?

- a) Het Beleidsplan Mobiliteit is vastgesteld door de raad. Aansluitend neemt het college een besluit over het uitvoeringsprogramma.
- b) De onderzoeken door de Provincie en gemeente naar de fietsoversteek Hoofdstraat – Nijverheidsstraat zijn afgerond en geven richting voor het vervolg.

Aan welke global goals draagt het bij?

Bijdragen aan een beter klimaat

BIJDRAGEN AAN EEN BETER KLIMAAT

Uitstoot broeikasgassen; schaarste grondstoffen

Maatschappelijk effect: Losser, groen en gezond overdragen aan de volgende generatie

De gemeente Losser werkt aan een duurzame toekomst met drie grote transitie: klimaatadaptatie, circulariteit en energieneutraliteit. We richten onze kernen klimaatbestendig in, maken de weg vrij naar een circulaire economie en zetten stevig in op verduurzaming en lokaal eigendom in de energietransitie. In 2026 realiseren we zichtbare resultaten, zoals de uitvoering van de klimaatadaptatiestrategie, trainingen en afspraken over circulaire hubs en de opschaling van de Losserse Isolatie Aanpak. Zo geven we samen met inwoners en partners vorm aan een groen, gezond en toekomstbestendig Losser.

Doel A. Losser klimaat robuust in 2050

Wat willen we bereiken?

Een klimaat robuuste leefomgeving, hiermee bedoelen we klimaatbestendig wonen, werken en verplaatsen door: voldoende biodiversiteit en groen, een gezonde bodem, minimale overlast van water of droogte, slim (openbaar) vervoer en voldoende laadpunten.

Wat gaan we ervoor doen?

1. Middels de klimaatadaptatiestrategie geven we richting aan onder andere de onderwerpen hitte, droogte en wateroverlast.
2. We betrekken inwoners bij de uitvoering van de klimaatadaptatiestrategie.
3. We verbeteren de laadinfrastructuur van de gemeente Losser.

Wat zijn de belangrijkste resultaten in 2026?

- a) Zie resultaat a. bij doel B2 opgave Wonen en Leven.

Aan welke global goals draagt het bij?

Doel B. Losser 100% circulair in 2050

Wat willen we bereiken?

Een circulaire economie: hieronder verstaat de gemeente een maatschappij zonder afval, waarin duurzaam inkopen, consuminderen, hergebruiken, deelgebruiken, reparatie en andere circulaire methodes de norm zijn bij het gebruik van grondstoffen.

Wat gaan we ervoor doen?

1. Onderdelen van het uitvoeringsprogramma circulaire economie worden uitgevoerd.
2. We maken de verschillende afvalstromen in de gemeente Losser zichtbaar, zodat we de beleidskaders voor grondstoffeninzameling vast kunnen stellen.
3. Alle circulaire activiteiten van ondernemers binnen de gemeente Losser worden inzichtelijk gemaakt.

Wat zijn de belangrijkste resultaten in 2026?

- a) We hebben trainingen georganiseerd m.b.t. het thema circulaire economie voor ondernemers in Losser.
- b) Samen met Twentse gemeenten zijn randvoorwaarden opgesteld voor circulaire grondstoffenhubs in Twente.

Aan welke global goals draagt het bij?

Doel C. Losser energieneutraal in 2050

Wat willen we bereiken?

Een energieneutraal Losser, hieronder verstaat de gemeente een maatschappij waarin het besparen van energie/warmte en het gebruik van (lokaal opgewekte) duurzaam energie de norm is.

Wat gaan we ervoor doen?

1. We willen dat participatie en lokaal eigenschap gewaarborgd zijn bij grootschalige energieprojecten.
2. We bieden ondersteuning aan eigenaar-bewoners die moeite hebben hun woning te verduurzamen.
3. Eigen vastgoed wordt verder verduurzaamd.
4. We werken toe naar een aardgasloos (ready) Losser.
5. Duurzaamheidsdoelstellingen worden integraal betrokken bij projecten.
6. Losser werkt samen met partners in de energie- en warmtetransitie.

Wat zijn de belangrijkste resultaten in 2026?

- a) De Losserse Isolatie Aanpak is opschaalbaar gemaakt voor een bredere doelgroep met meer keuzevrijheid en mogelijke ontzorging voor inwoners in de uitvoering. Bestaande regelingen zijn gebundeld tot één integrale aanpak die opnieuw is aanbesteed voor efficiëntere uitvoering.
- b) In samenwerking met Energie van Noordoost Twente is een energiebronnenstudie opgeleverd en vervolgens is een warmteprogramma opgesteld.
- c) De verkenning naar garantstelling voor ontwikkelfinanciering door de gemeente Losser voor de coöperatie in de Lutte is afgerond. Bij een positief resultaat van de verkenning wordt de gemeenteraad een voorstel gedaan voor garantstelling. De ontwikkelfinanciering wordt gebruikt om invulling te geven aan minimaal 50% lokaal eigendom.
- d) Er is een samenwerkingsovereenkomst voor energiecoöperatie Overdinkel en de zonne-energie ontwikkelaar. Ontwikkelfinanciering is verkregen met garantstelling door de gemeente Losser.
- e) De samenwerkingsovereenkomst voor de Twentse groengascoalitie is gesloten.

Aan welke global goals draagt het bij?

Toekomstbestendig buitengebied

Onze leefomgeving staat voor grote en complexe opgaven. En dat geldt in het bijzonder voor het landelijk gebied. De schaarse ruimte moet worden verdeeld tussen uiteenlopende belangen: energieopwekking via wind- en zonneparken, infrastructuur en goederenvervoer, defensie, woningbouw en de noodzakelijke aanpassingen om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen. Tegelijkertijd loopt een deel van de landbouw tegen maatschappelijke en ecologische grenzen aan, staat de biodiversiteit onder druk en leidt het vrijkomen van voormalige agrarische locaties tot andere vormen van gebruik en inrichting van ons buitengebied. De conclusie is duidelijk: niet alles kan en niet alles kan overal.

Daarom is een integrale benadering noodzakelijk, waarin keuzes zorgvuldig worden gemaakt en de ruimtelijke impact van sectoraal beleid in samenhang wordt bekeken. De landelijke overheid en de Provincie Overijssel voeren hierin de regie. Provinciaal is het oude PPLG deels voortgezet in het programma Toekomst voor ons Platteland (TVOP) met de zogenoemde 3x3-aanpak: een sociaal-economisch perspectief voor het platteland, een toekomstbestendige landbouwsector, en herstel van natuur, watersystemen en klimaat. Hiervoor is voor de periode 2024-2026 landelijk € 234 miljoen beschikbaar gesteld, met onder meer speciale aandacht voor boerenerven en koploperprojecten. Vanuit het NOT-verband werken wij samen met provincie, waterschap en natuurorganisaties. Om onze wensen en belangen kenbaar te maken en om actief deel te nemen aan deze projecten.

Ondanks deze kaders is er op dit moment sprake van een zekere stand still: het oorspronkelijke budget voor de ontwikkeling van het landelijk gebied is fors naar beneden bijgesteld en er is nog geen duidelijk zicht op een andere koers. Dat betekent dat wij op gemeentelijk niveau scherp moeten prioriteren en creatief gebruik moeten maken van de middelen en samenwerkingen die wél beschikbaar zijn. Geen knaken, geen taken blijft vooralsnog de realiteit.

Binnen die context willen wij als gemeente echter onze verantwoordelijkheid nemen en onze rol pakken. Wij doen dat langs drie samenhangende sporen:

Een toekomstbestendige landbouw

Wij ondersteunen agrarische bedrijven waar dit bijdraagt aan gemeentelijke doelstellingen op het gebied van klimaatadaptatie, biodiversiteit en recreatie & toerisme. Dat doen we door ondernemers te faciliteren bij het maken van toekomstbestendige bedrijfsplannen, door gemeentelijke middelen in te zetten voor alternatieve verdienmodellen en door samen met partners een duurzame structuur voor ervencoaches te ontwikkelen. Ook zorgen we ervoor dat de stem van agrarische ondernemers gehoord wordt in regionale en landelijke overleggen en geven we met koploperprojecten invulling aan een integrale benadering van ons buitengebied.

Behoud en versterking van natuur en landschap

We willen de bestaande natuurlijke waarden beschermen en versterken. En we zetten actief in op uitbreiding van landschapselementen en bos. Daarbij maken we gebruik van instrumenten als de Bossenstrategie en de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving: nieuwe bebouwing gaat hand in hand met verbetering van de landschappelijke kwaliteit. Met langjarige contracten voor landschapsonderhoud en de aanleg van nieuwe natuur borgen we continuïteit en duurzaamheid. Zo dragen we bij aan een aantrekkelijk, klimaatadaptief landschap dat ruimte biedt aan biodiversiteit en een gezonde leefomgeving.

Klimaatadaptatie

Bij al onze keuzes voor de inrichting van het landelijk gebied houden we rekening met de gevolgen van klimaatverandering. Door water- en bodemsystemen te versterken, biodiversiteit te vergroten en samen te werken met agrarische ondernemers en natuurorganisaties zorgen we dat ons landschap beter bestand is tegen droogte, wateroverlast en hittestress.

Met deze drie sporen geven we richting aan de ontwikkeling van ons landelijk gebied: zorgvuldig, integraal en in samenwerking met ondernemers, inwoners en partners.

Doel A. Toekomstbestendige landbouw en bedrijfsstrategieën worden gefaciliteerd.

Wat willen we bereiken?

Onze gemeente wil agrarische bedrijven ondersteunen waar dit bijdraagt aan gemeentelijke doelstellingen op het gebied van klimaatadaptatie, biodiversiteit en recreatie & toerisme. Om dit te realiseren volgen we de ontwikkelingen op rijks- en provinciaal niveau, zijn we in gesprek met ondernemers en benutten we beleidsmatige en financiële mogelijkheden voor toekomstbestendige landbouw. We participeren actief in regionale gebiedsprocessen en geven met koploperprojecten invulling aan een integrale benadering van ons buitengebied. Daarnaast investeren we in het versterken van ons netwerk met agrarische ondernemers, faciliteren we toekomstbestendige bedrijfsplannen en zetten we gemeentelijke middelen in voor alternatieve verdienmodellen. Ook zorgen we dat de stem van agrarische ondernemers wordt ingebracht in overleggen met rijk, provincie en waterschap. Tot slot werken we samen met partners aan een duurzame structuur voor ervencoaches, die ondernemers ondersteunen bij de veranderingen in het landelijk gebied.

Wat gaan we ervoor doen en wat zijn de belangrijkste resultaten in 2026?

- a) De landbouwinventarisatie van de gemeente Losser is afgerond en in 2026 zal deze worden geactualiseerd.
- b) De eigenaren van bedrijven die gebruik maken van de landelijke stoppersregelingen (LBV en LBV+) en de ontwikkelingsrichting van hun bedrijfslocatie zijn bekend. De benodigde

ruimtelijke procedures zijn afgerond, dan wel in gang gezet, om te komen tot de gewenste planologische invulling van die locaties.

c) Naar verwachting worden met 6-8 grondeigenaren langjarige contracten afgesloten voor de uitvoering van groene en blauwe diensten (3e tranche).

d) Er is samen met provincie en NOT-partners een nieuwe structuur vastgesteld (binnen de rijksregeling Sociaal Economische Begeleiding (SEB)) voor het werk van de ervencoaches SEB. We voeren gesprekken met agrarische ondernemers om ze te adviseren omtrent de ontwikkelingen in het landelijk gebied en de gevolgen voor hun bedrijfsvoering.

e) Vanuit het Gebiedsteam-NOT is (in vervolg op het vastgestelde Position paper) een Gebiedsambitie met bijbehorend uitvoeringsprogramma vastgesteld. Hieruit zal blijken welke inspanning van de deelnemende partijen wordt gevraagd.

f) Er worden vanuit Leader 2023-2027 nieuwe projecten geselecteerd die gemeentelijke cofinanciering ontvangen voor hun project. Deze projecten, veelal initiatieven vanuit de maatschappij en sociale partners, dragen bij aan de vitaliteit van het platteland.

Aan welke global goals draagt het bij?

Doel B. Behoud en de versterking van natuur en landschap in ons landelijk gebied wordt geïnitieerd en gefaciliteerd.

Wat willen we bereiken?

Onze gemeente zet zich in voor het behoud en de versterking van natuur en landschap in het landelijk gebied. Dit doen we vanuit de overtuiging dat een aantrekkelijk, toekomstbestendig en klimaatadaptief landschap bijdraagt aan de leefbaarheid van onze dorpen, de kwaliteit van onze buitenruimte en de biodiversiteit. We willen de bestaande natuurlijke waarden beschermen en versterken en zetten actief in op de aanleg en uitbreiding van nieuwe landschapselementen. Daarmee vergroten we de veerkracht van het landschap en creëren we meer ruimte voor flora en fauna.

Concreet zetten we onze middelen in voor landschapsonderhoud en de aanleg van nieuwe natuur, waarbij we duurzaamheid en continuïteit borgen door langjarige contracten met uitvoerende partijen en grondeigenaren. Samen met de provincie werken we aan een uitbreiding van het bosareaal binnen de kaders van de Bossenstrategie. Bij ruimtelijke ontwikkelingen in het landelijk gebied – zoals de herbestemming van voormalige agrarische locaties – passen we de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving toe: nieuwe bebouwing gaat hand in hand met een versterking van de landschappelijke kwaliteit.

Door deze aanpak dragen we niet alleen bij aan een mooi en groen buitengebied, maar ook aan belangrijke maatschappelijke opgaven zoals klimaatadaptatie, biodiversiteit en een gezonde leefomgeving.

Wat zijn de belangrijkste resultaten in 2026?

- a) Voor de realisatie van 17 hectare nieuw klimaatbestendig bos en de realisatie van het bijbehorende provinciale uitvoeringsplan zijn de planologische procedures t.b.v. de omzetting naar de bestemming "Natuur" afgerond.
- b) Het document Kwaliteitsimpuls groene omgeving (KGO) is, als onderdeel van het beleid 'Buitengebied met kwaliteit', vastgesteld.

Aan welke global goals draagt het bij?

Doel C. Klimaatadaptieve maatregelen voor duurzaam waterbeheer en waterveiligheid in een veerkrachtig watersysteem worden gefaciliteerd en geïnitieerd

Deze doelstelling wordt integraal opgepakt binnen de opgave Wonen en Leven.

Aan welke global goals draagt het bij?

Lasten en baten per taakveld, programma Onmeunig mooi Losser

Programma Onmeunig mooi Losser	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten						
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.151	1.357	1.117	1.143	1.181	1.339
2.1 Verkeer en vervoer	4.094	4.124	4.281	4.650	5.227	5.373
2.4 Economische Havens en waterwegen	101	117	78	75	76	76
2.5 Openbaar vervoer	16	22	29	29	29	29
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	207	332	402	427	418	418
3.4 Economische promotie	464	762	638	645	643	631
4.2 Onderwijshuisvesting	1.055	904	929	953	1.130	1.152
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.709	1.727	1.751	1.576	1.582	1.582
5.1 Sportbeleid en activering	113	164	122	121	122	122
5.2 Sportaccommodaties	2.428	1.767	1.926	1.938	1.938	1.864
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticip	309	389	336	349	352	353
5.4 Musea	33	32	33	32	33	33
5.5 Cultureel erfgoed	125	26	27	27	27	27
5.6 Media	986	595	505	505	505	505
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.990	2.354	2.196	2.162	2.181	2.228
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	6.008	2.391	3.397	2.260	2.252	2.256
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.977	2.409	2.475	2.335	1.614	1.614
6.21 Toegang en eerstelijnsvrz WMO	0	110	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	7.335	8.076	7.932	7.915	7.929	7.929
6.4 WSW en beschut werk	3.333	3.499	3.490	3.133	3.051	2.833
6.5 Arbeidsparticipatie	856	1.049	1.072	1.071	1.059	759
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	3.403	1.711	2.835	2.783	2.795	2.795
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	429	236	517	498	503	503
6.712 Begeleiding (WMO)	0	1.363	469	469	469	469
6.713 Dagebesteding (WMO)	0	767	267	267	267	267
6.71a Huishuishoudelijke hulp (WMO)	2.962	2.784	3.265	2.798	2.799	2.801
6.71b Begeleiding (WMO)	1.471	0	1.434	1.434	1.434	1.434
6.71c Dagbesteding (WMO)	872	0	535	535	535	535
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	229	1.421	141	141	141	141

6.72a Jeugdzorg begeleiding	1.101	4	522	522	522	522
6.72b Jeugdzorg behandeling	1.950	0	732	732	732	732
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	458	0	69	69	69	69
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	730	0	219	219	219	219
6.73a Pleegzorg	289	0	0	0	0	0
6.73b Gezinsgericht	380	0	247	247	247	247
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	611	0	103	103	103	103
6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	1.756	0	652	652	652	652
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	1.904	0	0	0	0	0
6.74c Gesloten plaatsing	161	0	0	0	0	0
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	0	5.735	2.815	2.815	2.815	2.815
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	1.543	2.679	2.679	2.679	2.679
6.791 PGB WMO	0	140	145	145	145	145
6.792 PGB Jeugd	0	231	236	236	236	236
6.811 Beschermd wonen (WMO)	0	92	94	94	94	94
6.812 Maatschappelijke en vrouwenopvang (WMO)	0	10	10	10	10	10
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	73	0	0	0	0	0
6.82a Jeugdbescherming	549	415	8	8	8	8
6.82b Jeugdreclassering	51	46	1	1	1	1
6.91 Coördinatie en Beleid WMO	0	1.717	0	0	0	0
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	0	141	0	0	0	0
7.1 Volksgezondheid	1.529	1.200	1.246	1.245	1.246	1.246
7.2 Riolerings	3.039	3.667	3.974	4.444	4.774	5.104
7.3 Afval	2.385	2.457	2.597	2.530	2.704	2.835
7.4 Milieubeheer	1.623	2.178	2.260	1.469	1.677	1.677
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	35	45	46	46	46	46
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.436	1.500	1.556	1.266	1.341	1.385
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.940	2.402	619	335	678	140
8.3 Wonen en bouwen	1.991	1.847	1.786	1.497	1.487	1.483
Totaal - Lasten	68.643	65.860	64.815	61.632	62.776	62.518
Baten						
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	76	102	28	28	28	28
2.1 Verkeer en vervoer	219	273	77	77	77	77

2.4 Economische Havens en waterwegen	12	13	3	3	3	3
2.5 Openbaar vervoer	5	7	0	0	0	0
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	106	141	141	141	141	141
3.4 Economische promotie	369	370	353	353	353	353
4.2 Onderwijshuisvesting	23	29	30	30	30	30
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	692	487	487	487	487	487
5.1 Sportbeleid en activering	45	0	0	0	0	0
5.2 Sportaccommodaties	974	700	713	813	813	813
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticip	1	1	0	0	0	0
5.4 Musea	3	1	1	1	1	1
5.5 Cultureel erfgoed	6	19	20	20	20	20
5.6 Media	463	0	0	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	90	148	89	89	89	89
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3.985	63	1.182	57	57	57
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	3	8	0	0	0	0
6.21 Toegang en eerstelijnsvrz WMO	0	-3	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	6.066	6.223	6.221	6.221	6.221	6.221
6.4 WSW en beschut werk	276	255	260	210	210	190
6.5 Arbeidsparticipatie	8	3	1	1	1	1
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	634	567	593	593	593	593
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	0	-4	0	0	0	0
7.1 Volksgezondheid	478	14	14	14	14	14
7.2 Riolerings	3.895	4.774	4.944	5.442	5.797	6.152
7.3 Afval	2.748	2.822	3.210	3.147	3.323	3.459
7.4 Milieubeheer	1.057	444	459	459	459	459
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	2	1	1	1	1	1
8.1 Ruimte en leefomgeving	97	111	65	65	65	65
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	4.134	3.145	788	447	785	231
8.3 Wonen en bouwen	583	538	593	618	644	644
Totaal - Baten	27.051	21.251	20.270	19.315	20.211	20.127
Storting reserves						
0.10 Mutatie reserves	2.888	1.623	2.568	39	37	29
Totaal - Storting reserves	2.888	1.623	2.568	39	37	29

Onttrekking reserves						
0.10 Mutatie reserves	2.433	3.367	1.182	382	372	372
Totaal - Onttrekking reserves	2.433	3.367	1.182	382	372	372
Onmeunig mooi Losser	42.048	42.865	45.931	41.975	42.230	42.047

Toelichting

In onderstaande tabel (2.1.1) ziet u de herkomst van de bedragen (Gemeentebegroting 2025, Voorjaarsnota 2025 en Gemeentebegroting 2026), gevolgd door tabel 2.1.2 met een specificatie van de ontwikkelingen na de VJN2025.

Een nadere toelichting op de werkwijze treft u in de Leeswijzer.

Tabel 2.1.1 (bedragen x € 1.000)

		2025				Totaal 2025	2026				Totaal 2026
Actuele Taakveld	Onderdeel	Baten	Lasten	Onttrekking reserves	Storting reserves		Baten	Lasten	Onttrekking reserves	Storting reserves	
0.10 Mutatie reserves	1. Gemeentebegroting 2025	0	0	-3.433	2.624	-809	0	0	-1.268	3.365	2.097
	2. Voorjaarsnota 2025	0	0	-20	-1.001	-1.021	0	0	0	-797	-797
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	86	0	86	0	0	86	0	86
Totaal 0.10 Mutatie reserves		0	0	-3.367	1.623	-1.744	0	0	-1.182	2.568	1.386
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1. Gemeentebegroting 2025	-149	1.416	0	0	1.266	-148	1.395	0	0	1.247
	2. Voorjaarsnota 2025	48	-58	0	0	-11	48	-13	0	0	34
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	72	-265	0	0	-192

Totaal 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden		-102	1.357	0	0	1.255	-28	1.117	0	0	1.088
2.1 Verkeer en vervoer	1. Gemeentebegroting 2025	-273	4.094	0	0	3.821	-270	5.097	0	0	4.827
	2. Voorjaarsnota 2025	0	30	0	0	30	0	30	0	0	30
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	193	-846	0	0	-653
Totaal 2.1 Verkeer en vervoer		-273	4.124	0	0	3.851	-77	4.281	0	0	4.204
2.4 Economische Havens en waterwegen	1. Gemeentebegroting 2025	-13	117	0	0	105	-13	83	0	0	71
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	10	-6	0	0	4
Totaal 2.4 Economische Havens en waterwegen		-13	117	0	0	105	-3	78	0	0	75
2.5 Openbaar vervoer	1. Gemeentebegroting 2025	-7	22	0	0	15	-7	37	0	0	30
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	7	-8	0	0	-2
Totaal 2.5 Openbaar vervoer		-7	22	0	0	15	0	29	0	0	29
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1. Gemeentebegroting 2025	-141	332	0	0	192	-141	407	0	0	267

	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	-6	0	0	-6
Totaal 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		-141	332	0	0	192	-141	402	0	0	261
3.4 Economische promotie	1. Gemeentebegroting 2025	-370	688	0	0	317	-370	571	0	0	201
	2. Voorjaarsnota 2025	0	75	0	0	75	0	104	0	0	104
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	17	-36	0	0	-19
Totaal 3.4 Economische promotie		-370	762	0	0	392	-353	638	0	0	286
4.2 Onderwijshuisvesting	1. Gemeentebegroting 2025	-29	904	0	0	874	-29	894	0	0	865
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	-1	35	0	0	35
Totaal 4.2 Onderwijshuisvesting		-29	904	0	0	874	-30	929	0	0	899
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1. Gemeentebegroting 2025	-487	1.387	0	0	900	-487	1.397	0	0	910
	2. Voorjaarsnota 2025	0	340	0	0	340	0	340	0	0	340
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	14	0	0	14

Totaal 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken		-487	1.727	0	0	1.240	-487	1.751	0	0	1.265
5.1 Sportbeleid en activering	1. Gemeentebegroting 2025	0	144	0	0	144	0	120	0	0	120
	2. Voorjaarsnota 2025	0	20	0	0	20	0	0	0	0	0
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	3	0	0	3
Totaal 5.1 Sportbeleid en activering		0	164	0	0	164	0	122	0	0	122
5.2 Sportaccommodaties	1. Gemeentebegroting 2025	-700	1.767	0	0	1.067	-700	1.764	0	0	1.064
	2. Voorjaarsnota 2025	0	0	0	0	0	0	4	0	0	4
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	-13	158	0	0	145
Totaal 5.2 Sportaccommodaties		-700	1.767	0	0	1.067	-713	1.926	0	0	1.213
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticip	1. Gemeentebegroting 2025	-1	389	0	0	387	-1	339	0	0	338
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	1	-3	0	0	-2
Totaal 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticip		-1	389	0	0	387	0	336	0	0	336

5.4 Musea	1. Gemeentebegroting 2025	-1	32	0	0	31	-1	31	0	0	30
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2
Totaal 5.4 Musea		-1	32	0	0	31	-1	33	0	0	31
5.5 Cultureel erfgoed	1. Gemeentebegroting 2025	-19	26	0	0	7	-19	26	0	0	7
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Totaal 5.5 Cultureel erfgoed		-19	26	0	0	7	-20	27	0	0	7
5.6 Media	1. Gemeentebegroting 2025	0	495	0	0	495	0	495	0	0	495
	2. Voorjaarsnota 2025	0	100	0	0	100	0	0	0	0	0
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	10	0	0	10
Totaal 5.6 Media		0	595	0	0	595	0	505	0	0	505
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1. Gemeentebegroting 2025	-148	2.345	0	0	2.197	-147	2.162	0	0	2.015
	2. Voorjaarsnota 2025	0	9	0	0	9	0	14	0	0	14

	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	58	20	0	0	78
Totaal 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie		-148	2.354	0	0	2.206	-89	2.196	0	0	2.107
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1. Gemeentebegroting 2025	-69	2.377	0	0	2.309	-69	2.255	0	0	2.186
	2. Voorjaarsnota 2025	6	8	0	0	14	6	5	0	0	11
	3. Gemeentebegroting 2026	0	5	0	0	5	-1.119	1.137	0	0	18
Totaal 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie		-63	2.391	0	0	2.328	-1.182	3.397	0	0	2.215
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1. Gemeentebegroting 2025	-8	2.391	0	0	2.383	-8	1.217	0	0	1.209
	2. Voorjaarsnota 2025	0	18	0	0	18	0	981	0	0	981
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	8	277	0	0	285
Totaal 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen		-8	2.409	0	0	2.401	0	2.475	0	0	2.475
6.21 Toegang en eerstelijnsvrz WMO	1. Gemeentebegroting 2025	3	110	0	0	113	3	107	0	0	110
	3.	0	0	0	0	0	-3	-107	0	0	-110

	Gemeentebegroting 2026										
Totaal 6.21 Toegang en eerstelijnsvrz WMO		3	110	0	0	113	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	1. Gemeentebegroting 2025	-5.579	7.595	0	0	2.015	-5.579	7.517	0	0	1.938
	2. Voorjaarsnota 2025	-644	424	0	0	-220	-644	363	0	0	-280
	3. Gemeentebegroting 2026	0	58	0	0	58	2	52	0	0	54
Totaal 6.3 Inkomensregelingen		-6.223	8.076	0	0	1.853	-6.221	7.932	0	0	1.711
6.4 WSW en beschut werk	1. Gemeentebegroting 2025	-250	3.767	0	0	3.518	-250	3.742	0	0	3.492
	2. Voorjaarsnota 2025	-5	-347	0	0	-352	-5	-415	0	0	-421
	3. Gemeentebegroting 2026	0	79	0	0	79	-5	163	0	0	158
Totaal 6.4 WSW en beschut werk		-255	3.499	0	0	3.244	-260	3.490	0	0	3.230
6.5 Arbeidsparticipatie	1. Gemeentebegroting 2025	-3	1.049	0	0	1.046	-3	1.051	0	0	1.048
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	2	21	0	0	23

Totaal 6.5 Arbeidsparticipatie		-3	1.049	0	0	1.046	-1	1.072	0	0	1.071
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1. Gemeentebegroting 2025	-567	1.353	0	0	786	-567	1.345	0	0	778
	2. Voorjaarsnota 2025	0	358	0	0	358	0	358	0	0	358
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	-26	1.132	0	0	1.106
Totaal 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)		-567	1.711	0	0	1.144	-593	2.835	0	0	2.242
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	1. Gemeentebegroting 2025	0	236	0	0	236	0	-18	0	0	-18
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	535	0	0	535
Totaal 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+		0	236	0	0	236	0	517	0	0	517
6.712 Begeleiding (WMO)	1. Gemeentebegroting 2025	0	1.363	0	0	1.363	0	1.341	0	0	1.341
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	-873	0	0	-873
Totaal 6.712 Begeleiding (WMO)		0	1.363	0	0	1.363	0	469	0	0	469
6.713 Dagebesteding (WMO)	1. Gemeentebegroting 2025	0	767	0	0	767	0	755	0	0	755

	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	-488	0	0	-488
Totaal 6.713 Dagebesteding (WMO)		0	767	0	0	767	0	267	0	0	267
6.71a Huishuishoudelijke hulp (WMO)	1. Gemeentebegroting 2025	0	2.724	0	0	2.724	0	2.724	0	0	2.724
	2. Voorjaarsnota 2025	0	60	0	0	60	0	250	0	0	250
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	291	0	0	291
Totaal 6.71a Huishuishoudelijke hulp (WMO)		0	2.784	0	0	2.784	0	3.265	0	0	3.265
6.71b Begeleiding (WMO)	1. Gemeentebegroting 2025	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	1.434	0	0	1.434
Totaal 6.71b Begeleiding (WMO)		0	0	0	0	0	0	1.434	0	0	1.434
6.71c Dagbesteding (WMO)	1. Gemeentebegroting 2025	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	535	0	0	535
Totaal 6.71c Dagbesteding (WMO)		0	0	0	0	0	0	535	0	0	535

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	1. Gemeentebegroting 2025	0	-60	0	0	-60	0	-60	0	0	-60
	2. Voorjaarsnota 2025	0	1.481	0	0	1.481	0	1.481	0	0	1.481
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	-1.280	0	0	-1.280
Totaal 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-		0	1.421	0	0	1.421	0	141	0	0	141
6.72a Jeugdzorg begeleiding	1. Gemeentebegroting 2025	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3. Gemeentebegroting 2026	0	4	0	0	4	0	522	0	0	522
Totaal 6.72a Jeugdzorg begeleiding		0	4	0	0	4	0	522	0	0	522
6.72b Jeugdzorg behandeling	1. Gemeentebegroting 2025	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	732	0	0	732
Totaal 6.72b Jeugdzorg behandeling		0	0	0	0	0	0	732	0	0	732
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	1. Gemeentebegroting 2025	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3. Gemeentebegroting	0	0	0	0	0	0	69	0	0	69

	2026										
Totaal 6.72c Jeugdhulp dagbesteding		0	0	0	0	0	0	69	0	0	69
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	1. Gemeentebegroting 2025	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	219	0	0	219
Totaal 6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig		0	0	0	0	0	0	219	0	0	219
6.73a Pleegzorg	1. Gemeentebegroting 2025	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal 6.73a Pleegzorg		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.73b Gezinsgericht	1. Gemeentebegroting 2025	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	247	0	0	247
Totaal 6.73b Gezinsgericht		0	0	0	0	0	0	247	0	0	247
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	1. Gemeentebegroting 2025	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	103	0	0	103

Totaal 6.73c Jeugdhulp met verblijf overig		0	0	0	0	0	0	103	0	0	103
6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	1. Gemeentebegroting 2025	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	652	0	0	652
Totaal 6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf		0	0	0	0	0	0	652	0	0	652
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	1. Gemeentebegroting 2025	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal 6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.74c Gesloten plaatsing	1. Gemeentebegroting 2025	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal 6.74c Gesloten plaatsing		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	1. Gemeentebegroting 2025	0	5.735	0	0	5.735	0	5.644	0	0	5.644
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	-2.829	0	0	-2.829
Totaal 6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal		0	5.735	0	0	5.735	0	2.815	0	0	2.815
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	1. Gemeentebegroting	0	1.543	0	0	1.543	0	1.518	0	0	1.518

	2025										
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	1.161	0	0	1.161
Totaal 6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal		0	1.543	0	0	1.543	0	2.679	0	0	2.679
6.791 PGB WMO	1. Gemeentebegroting 2025	0	140	0	0	140	0	140	0	0	140
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	5	0	0	5
Totaal 6.791 PGB WMO		0	140	0	0	140	0	145	0	0	145
6.792 PGB Jeugd	1. Gemeentebegroting 2025	0	231	0	0	231	0	231	0	0	231
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	5	0	0	5
Totaal 6.792 PGB Jeugd		0	231	0	0	231	0	236	0	0	236
6.811 Beschermd wonen (WMO)	1. Gemeentebegroting 2025	0	92	0	0	92	0	92	0	0	92
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2
Totaal 6.811 Beschermd wonen (WMO)		0	92	0	0	92	0	94	0	0	94

6.812 Maatschappelijke en vrouwenopvang (WMO)	1. Gemeentebegroting 2025	0	10	0	0	10	0	10	0	0	10
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal 6.812 Maatschappelijke en vrouwenopvang (WMO)		0	10	0	0	10	0	10	0	0	10
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	1. Gemeentebegroting 2025	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal 6.82 Geëscaleerde zorg 18-		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.82a Jeugdbescherming	1. Gemeentebegroting 2025	0	415	0	0	415	0	409	0	0	409
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	-401	0	0	-401
Totaal 6.82a Jeugdbescherming		0	415	0	0	415	0	8	0	0	8
6.82b Jeugdreclassering	1. Gemeentebegroting 2025	0	46	0	0	46	0	45	0	0	45
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	-44	0	0	-44
Totaal 6.82b Jeugdreclassering		0	46	0	0	46	0	1	0	0	1
6.91 Coördinatie en Beleid WMO	1. Gemeentebegroting	0	1.717	0	0	1.717	0	1.547	0	0	1.547

	2025										
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	-1.547	0	0	-1.547
Totaal 6.91 Coördinatie en Beleid WMO		0	1.717	0	0	1.717	0	0	0	0	0
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	1. Gemeentebegroting 2025	4	141	0	0	145	4	138	0	0	142
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	-4	-138	0	0	-142
Totaal 6.92 Coördinatie en beleid Jeugd		4	141	0	0	145	0	0	0	0	0
7.1 Volksgezondheid	1. Gemeentebegroting 2025	-14	1.275	0	0	1.261	-14	1.273	0	0	1.259
	2. Voorjaarsnota 2025	0	-75	0	0	-75	0	-28	0	0	-28
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal 7.1 Volksgezondheid		-14	1.200	0	0	1.186	-14	1.246	0	0	1.232
7.2 Riolering	1. Gemeentebegroting 2025	-4.774	3.667	0	0	-1.107	-4.806	3.748	0	0	-1.058
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	-137	226	0	0	89

Totaal 7.2 Riolering		-4.774	3.667	0	0	-1.107	-4.944	3.974	0	0	-969
7.3 Afval	1. Gemeentebegroting 2025	-2.822	2.457	0	0	-365	-2.911	2.544	0	0	-367
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	-300	54	0	0	-246
Totaal 7.3 Afval		-2.822	2.457	0	0	-365	-3.210	2.597	0	0	-613
7.4 Milieubeheer	1. Gemeentebegroting 2025	-444	2.233	0	0	1.789	-444	2.232	0	0	1.788
	2. Voorjaarsnota 2025	0	-54	0	0	-54	0	1	0	0	1
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	-15	27	0	0	11
Totaal 7.4 Milieubeheer		-444	2.178	0	0	1.735	-459	2.260	0	0	1.801
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	1. Gemeentebegroting 2025	-1	19	0	0	18	-1	19	0	0	18
	2. Voorjaarsnota 2025	0	26	0	0	26	0	28	0	0	28
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal 7.5 Begraafplaatsen en crematoria		-1	45	0	0	44	-1	46	0	0	46
8.1 Ruimte en leefomgeving	1. Gemeentebegroting	-111	1.444	0	0	1.334	-110	1.463	0	0	1.353

	2025										
	3. Gemeentebegroting 2026	0	56	0	0	56	45	92	0	0	138
Totaal 8.1 Ruimte en leefomgeving		-111	1.500	0	0	1.389	-65	1.556	0	0	1.491
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1. Gemeentebegroting 2025	-2.021	1.475	0	0	-546	-1.021	858	0	0	-163
	2. Voorjaarsnota 2025	-197	0	0	0	-197	-6	0	0	0	-6
	3. Gemeentebegroting 2026	-927	927	0	0	0	239	-239	0	0	0
Totaal 8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)		-3.145	2.402	0	0	-744	-788	619	0	0	-169
8.3 Wonen en bouwen	1. Gemeentebegroting 2025	-538	1.673	0	0	1.135	-537	1.666	0	0	1.129
	2. Voorjaarsnota 2025	0	16	0	0	16	0	31	0	0	31
	3. Gemeentebegroting 2026	0	158	0	0	158	-56	89	0	0	33
Totaal 8.3 Wonen en bouwen		-538	1.847	0	0	1.309	-593	1.786	0	0	1.193
Eindtotaal		- 21.251	65.860	-3.367	1.623	42.865	- 20.270	64.815	-1.182	2.568	45.931

Tabel 2.1.2 (bedragen x € 1.000)

		2026					Totaal 2026
Actuele Taakveld	Soort	1. Meicirculaire 2025	2. Kapitaallasten	3. Kostenverdeling	4. Jeugd en Wmo	5. Budgettaire ruimte	
0.10 Mutatie reserves	Onttrekking reserves	0	0	86	0	0	86
Totaal 0.10 Mutatie reserves		0	0	86	0	0	86
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Baten	0	0	72	0	0	72
	Lasten	0	-188	-77	0	0	-265
Totaal 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden		0	-188	-5	0	0	-192
2.1 Verkeer en vervoer	Baten	0	0	193	0	0	193
	Lasten	0	-703	-143	0	0	-846
Totaal 2.1 Verkeer en vervoer		0	-703	50	0	0	-653
2.4 Economische Havens en waterwegen	Baten	0	0	10	0	0	10
	Lasten	0	0	-6	0	0	-6
Totaal 2.4 Economische Havens en waterwegen		0	0	4	0	0	4
2.5 Openbaar vervoer	Baten	0	0	7	0	0	7
	Lasten	0	0	-8	0	0	-8
Totaal 2.5 Openbaar vervoer		0	0	-2	0	0	-2
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Baten	0	0	0	0	0	0

	Lasten	0	0	-6	0	0	-6
Totaal 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		0	0	-6	0	0	-6
3.4 Economische promotie	Baten	0	0	17	0	0	17
	Lasten	0	-5	-31	0	0	-36
Totaal 3.4 Economische promotie		0	-5	-14	0	0	-19
4.2 Onderwijshuisvesting	Baten	0	0	-1	0	0	-1
	Lasten	0	0	35	0	0	35
Totaal 4.2 Onderwijshuisvesting		0	0	35	0	0	35
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	-17	31	0	0	14
Totaal 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken		0	-17	32	0	0	14
5.1 Sportbeleid en activering	Lasten	0	0	3	0	0	3
Totaal 5.1 Sportbeleid en activering		0	0	3	0	0	3
5.2 Sportaccommodaties	Baten	0	0	-13	0	0	-13
	Lasten	0	0	159	0	0	158
Totaal 5.2 Sportaccommodaties		0	0	146	0	0	145
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticip	Baten	0	0	1	0	0	1
	Lasten	0	-10	7	0	0	-3
Totaal 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticip		0	-10	8	0	0	-2
5.4 Musea	Baten	0	0	0	0	0	0

	Lasten	0	0	2	0	0	2
Totaal 5.4 Musea		0	0	2	0	0	2
5.5 Cultureel erfgoed	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	0	1	0	0	1
Totaal 5.5 Cultureel erfgoed		0	0	0	0	0	0
5.6 Media	Lasten	0	0	10	0	0	10
Totaal 5.6 Media		0	0	10	0	0	10
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Baten	0	0	58	0	0	58
	Lasten	0	-13	33	0	0	20
Totaal 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie		0	-13	91	0	0	78
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Baten	0	0	-1.119	0	0	-1.119
	Lasten	3	-7	1.140	0	0	1.137
Totaal 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie		3	-7	22	0	0	18
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	Baten	0	0	8	0	0	8
	Lasten	0	0	213	65	0	277
Totaal 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen		0	0	220	65	0	285
6.21 Toegang en eerstelijnsvrz WMO	Baten	0	0	-3	0	0	-3
	Lasten	0	0	-107	0	0	-107
Totaal 6.21 Toegang en eerstelijnsvrz WMO		0	0	-110	0	0	-110
6.3 Inkomensregelingen	Baten	0	0	2	0	0	2

	Lasten	6	0	46	0	0	52
Totaal 6.3 Inkomensregelingen		6	0	48	0	0	54
6.4 WSW en beschut werk	Baten	0	0	-5	0	0	-5
	Lasten	76	0	88	0	0	163
Totaal 6.4 WSW en beschut werk		76	0	83	0	0	158
6.5 Arbeidsparticipatie	Baten	0	0	2	0	0	2
	Lasten	0	0	21	0	0	21
Totaal 6.5 Arbeidsparticipatie		0	0	23	0	0	23
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Baten	0	0	-26	0	0	-26
	Lasten	12	0	1.221	-101	0	1.132
Totaal 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)		12	0	1.195	-101	0	1.106
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	Lasten	0	0	535	0	0	535
Totaal 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+		0	0	535	0	0	535
6.712 Begeleiding (WMO)	Lasten	0	0	27	-900	0	-873
Totaal 6.712 Begeleiding (WMO)		0	0	27	-900	0	-873
6.713 Dagbesteding (WMO)	Lasten	0	0	15	-503	0	-488
Totaal 6.713 Dagbesteding (WMO)		0	0	15	-503	0	-488
6.71a Huishuishoudelijke hulp (WMO)	Lasten	269	0	56	-35	0	291
Totaal 6.71a Huishuishoudelijke hulp (WMO)		269	0	56	-35	0	291
6.71b Begeleiding (WMO)	Lasten	0	0	0	1.434	0	1.434

Totaal 6.71b Begeleiding (WMO)		0	0	0	1.434	0	1.434
6.71c Dagbesteding (WMO)	Lasten	0	0	0	535	0	535
Totaal 6.71c Dagbesteding (WMO)		0	0	0	535	0	535
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	Lasten	0	0	-1	-1.279	0	-1.280
Totaal 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-		0	0	-1	-1.279	0	-1.280
6.72a Jeugdzorg begeleiding	Lasten	4	0	0	518	0	522
Totaal 6.72a Jeugdzorg begeleiding		4	0	0	518	0	522
6.72b Jeugdzorg behandeling	Lasten	0	0	0	732	0	732
Totaal 6.72b Jeugdzorg behandeling		0	0	0	732	0	732
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	Lasten	0	0	0	69	0	69
Totaal 6.72c Jeugdhulp dagbesteding		0	0	0	69	0	69
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	Lasten	0	0	0	219	0	219
Totaal 6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig		0	0	0	219	0	219
6.73b Gezinsgericht	Lasten	0	0	0	247	0	247
Totaal 6.73b Gezinsgericht		0	0	0	247	0	247
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	Lasten	0	0	0	103	0	103
Totaal 6.73c Jeugdhulp met verblijf overig		0	0	0	103	0	103
6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	Lasten	0	0	0	652	0	652
Totaal 6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf		0	0	0	652	0	652
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	Lasten	0	0	113	-2.942	0	-2.829

Totaal 6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal		0	0	113	-2.942	0	-2.829
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	Lasten	0	0	30	1.131	0	1.161
Totaal 6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal		0	0	30	1.131	0	1.161
6.791 PGB WMO	Lasten	2	0	3	0	0	5
Totaal 6.791 PGB WMO		2	0	3	0	0	5
6.792 PGB Jeugd	Lasten	0	0	5	0	0	5
Totaal 6.792 PGB Jeugd		0	0	5	0	0	5
6.811 Beschermd wonen (WMO)	Lasten	0	0	2	0	0	2
Totaal 6.811 Beschermd wonen (WMO)		0	0	2	0	0	2
6.812 Maatschappelijke en vrouwenopvang (WMO)	Lasten	0	0	0	0	0	0
Totaal 6.812 Maatschappelijke en vrouwenopvang (WMO)		0	0	0	0	0	0
6.82a Jeugdbescherming	Lasten	0	0	8	-409	0	-401
Totaal 6.82a Jeugdbescherming		0	0	8	-409	0	-401
6.82b Jeugdreclassering	Lasten	0	0	1	-45	0	-44
Totaal 6.82b Jeugdreclassering		0	0	1	-45	0	-44
6.91 Coördinatie en Beleid WMO	Lasten	0	0	-1.547	0	0	-1.547
Totaal 6.91 Coördinatie en Beleid WMO		0	0	-1.547	0	0	-1.547
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	Baten	0	0	-4	0	0	-4
	Lasten	0	0	-138	0	0	-138
Totaal 6.92 Coördinatie en beleid Jeugd		0	0	-142	0	0	-142

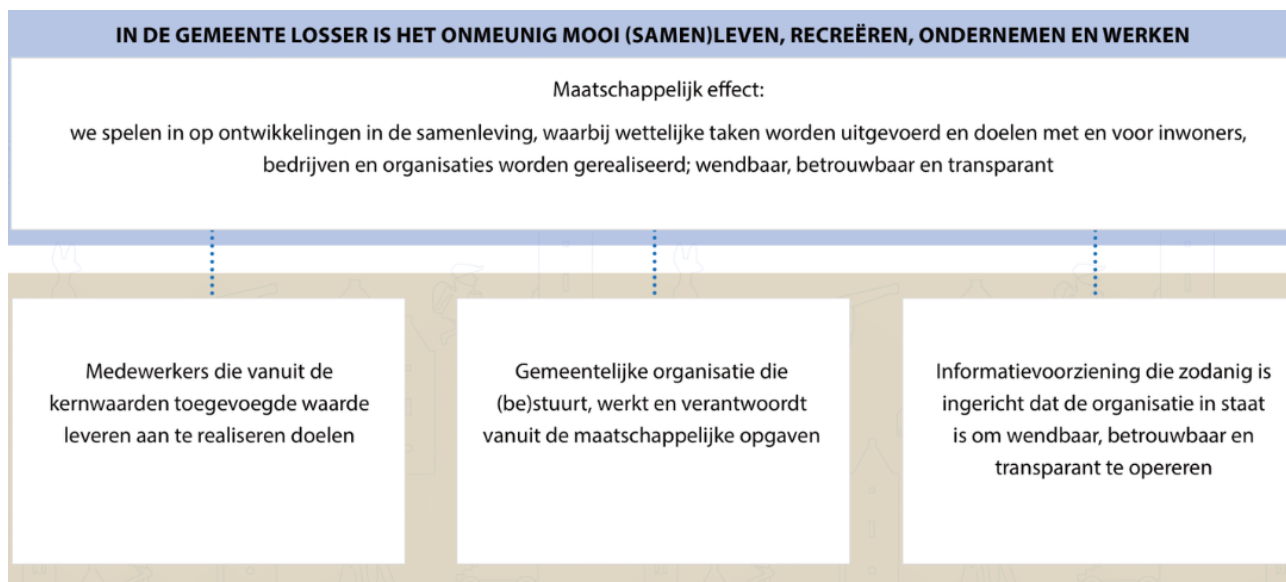
7.1 Volksgezondheid	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0	0	0
Totaal 7.1 Volksgezondheid		0	0	0	0	0	0
7.2 Riolering	Baten	0	0	-137	0	0	-137
	Lasten	0	0	226	0	0	226
Totaal 7.2 Riolering		0	0	89	0	0	89
7.3 Afval	Baten	0	0	-300	0	0	-300
	Lasten	0	-43	96	0	0	54
Totaal 7.3 Afval		0	-43	-204	0	0	-246
7.4 Milieubeheer	Baten	0	0	10	0	-25	-15
	Lasten	0	0	27	0	0	27
Totaal 7.4 Milieubeheer		0	0	36	0	-25	11
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0	0	0
Totaal 7.5 Begraafplaatsen en crematoria		0	0	0	0	0	0
8.1 Ruimte en leefomgeving	Baten	0	0	45	0	0	45
	Lasten	0	131	-39	0	0	92
Totaal 8.1 Ruimte en leefomgeving		0	131	6	0	0	138
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Baten	0	0	239	0	0	239
	Lasten	0	0	-239	0	0	-239

Totaal 8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)		0	0	0	0	0	0
8.3 Wonen en bouwen	Baten	0	0	28	0	-84	-56
	Lasten	0	-6	95	0	0	89
Totaal 8.3 Wonen en bouwen		0	-6	123	0	-84	33
Eindtotaal		372	-860	1.076	-508	-109	-29

2.2. Programma Wendbare organisatie en transparant bestuur

Opgave Wendbare organisatie, transparant openbaar bestuur

De samenleving verandert steeds sneller en complexer. Als gemeente spelen we daarop in door onze werkwijzen voortdurend te vernieuwen en door te ontwikkelen. Zo blijven we in staat om wettelijke taken goed uit te voeren én samen met inwoners, bedrijven en organisaties maatschappelijke doelen te realiseren. Vanaf 2026 gaan veel van de vernieuwde werkwijzen over in de reguliere uitvoering. De aandacht verschuift dan vooral naar de bedrijfsvoering, met twee strategische thema's: het aantrekken en behouden van menselijk kapitaal en de verdere ontwikkeling van onze informatievoorziening.

We willen een wendbare, betrouwbare en transparante organisatie zijn. Dat vraagt om een cultuur van leren, flexibiliteit en samenwerking. Inwonerparticipatie en inclusie spelen hierbij een belangrijke rol: door inwoners actief en op een gelijkwaardige manier te betrekken, verkleinen we de afstand tussen samenleving en bestuur en benutten we de kracht en diversiteit van de samenleving. Zo bouwen we aan een toekomstbestendige gemeente die mét en vóór inwoners doelen realiseert en klaar is voor de uitdagingen van morgen.

Doel A. Medewerkers die vanuit de kernwaarden toegevoegde waarde leveren aan te realiseren doelen

Wat willen we bereiken?

De gemeentelijke organisatie in Losser beweegt mee met maatschappelijke veranderingen, technologische ontwikkelingen en de dynamiek van de arbeidsmarkt. Tegelijkertijd staat de organisatie voor complexe opgaven die de verschillende onderdelen en de verschillende portefeuilles raken. Dat vraagt om een wendbare organisatie en integrale samenwerking. We hebben nog steeds te maken met een krappe arbeidsmarkt. Het werven van talent en het binden en behouden van gekwalificeerde medewerkers is en blijft een uitdaging. We willen ons onderscheiden als aantrekkelijke werkgever. Daarom zetten we gerichte arbeidsmarktcommunicatie in en versterken we ons werkgeverschap van binnenuit.

Wat gaan we ervoor doen?

Toekomstbestendig personeelsbestand

Door analyse van benodigde kennis, vaardigheden en competenties worden gerichte acties opgesteld, zoals het aanpassen van functieprofielen en het opleiden van medewerkers. Zo zorgen we dat de juiste mensen op de juiste plek zitten, met oog voor talentontwikkeling, flexibiliteit en toekomstbestendigheid.

Gezonde en vitale medewerkers

We stimuleren de eigen regie op loopbaan, gezondheid en werkplezier en bieden een breed aanbod aan ontwikkel- en opleidingsmogelijkheden. Daarnaast organiseren we activiteiten voor fysieke en mentale fitheid, stimuleren we beweging en ontspanning op de werkvloer en geven we aandacht aan werkdruk.

Lerende en wendbare organisatie

De organisatie is versterkt als lerende organisatie, met ruimte voor reflectie, kennisdelingen samenwerking.

Strategische personeelsplanning:

We hebben in kaart welke kennis en competenties nu en in de toekomst nodig zijn om onze opgaven te realiseren. Op basis daarvan bepalen we welke acties dat vraagt op het gebied van personele inzet.

We ontwikkelen en passen functieprofielen aan waar nodig

We zetten training, scholing en loopbaanondersteuning in, zodat de juiste mensen op de juiste plek zitten, waarbij we aandacht voor talentontwikkeling, toekomstbestendigheid en flexibiliteit.

Gezonde en vitale medewerkers

Medewerkers nemen meer zelf de regie over hun loopbaan, gezondheid en werkplezier.

Voor medewerkers is een breed aanbod aan leer- en ontwikkelmogelijkheden beschikbaar gericht op vitaliteit en duurzame inzetbaarheid.

We nemen initiatieven gericht op de fysieke en mentale gezondheid in de werkomgeving. We organiseren daarvoor activiteiten gericht op onder meer beweging, ontspanning en omgaan met werkdruk.

Lerende en wendbare organisatie

We hebben een visie op de lerende organisatie en weten hoe we dit in de organisatie kunnen integreren.

Wat zijn de belangrijkste resultaten in 2026?

a) Op strategisch en organisatie niveau hebben we stappen te zetten in het ruimtelijke domein.

Aan welke global goals draagt het bij?

Doel B. De gemeentelijke organisatie stuurt, werkt en verantwoordt vanuit de maatschappelijke opgave

Wat willen we bereiken?

Een toekomstbestendige organisatie werkt niet alleen vóór, maar vooral mét inwoners. Daarom betrekken we inwoners actief bij ontwikkelingen en beleidsvoornemens, en stimuleren en faciliteren we hun eigen initiatieven. We geven ruimte aan ideeën van onderop en zorgen dat beleid aansluit bij wat er in de samenleving speelt.

Ook zetten we de volgende stap in opgavegericht werken. Dit betekent dat we maatschappelijke vraagstukken centraal stellen en de samenwerking tussen organisatie, inwoners en partners rondom die opgaven organiseren. We zorgen ervoor dat opgavegericht werken niet alleen in de praktijk wordt toegepast, maar ook administratief volledig wordt ingebed in de organisatie. Daarmee borgen we dat middelen, capaciteit en verantwoording transparant en effectief aan de gekozen opgaven worden gekoppeld.

Wat gaan we ervoor doen?

1. We zetten participatie in passend bij de opgave, daarvoor hebben we een goedgevulde instrumenten koffer die we blijven vullen.
2. We geven opgavegericht werken verder vorm met aandacht voor procesregie en handelingsrepertoire.
3. We geven opgavegericht werken verder vorm met aandacht voor procesregie en handelingsrepertoire.

Wat zijn de belangrijkste resultaten in 2026?

Opgavegericht werken

a) in 2026 is opgavegericht werken de standaard werkwijze binnen de organisatie en zijn de administratieve processen hierop aangepast (begroting, planning & control, rapportages).

Participatie

b) We zetten participatie in passend bij de opgave, daarvoor hebben we een goedgevulde instrumenten koffer die we blijven vullen.

c) We maken gebruik van een participatiekalender die is gekoppeld aan onze communicatiekalender. Deze geeft een overzicht van de belangrijke participatie-momenten gedurende het jaar.

d) Bij ieder projectplan is sprake van een participatieplan.

Aan welke global goals draagt het bij?

Doel C. Informatievoorziening is zodanig ingericht dat de organisatie in staat is om wendbaar, betrouwbaar en transparant te opereren

Wat willen we bereiken?

Onze missie is om wonen, werken, ondernemen en recreëren in Losser onmeunig fijn te maken. Met flexibele en inclusieve dienstverlening – digitaal, plaats- en tijdonafhankelijk – spelen we in op de wensen van inwoners en ondernemers. In 2026 doen we dit via een vernieuwd uitvoeringsprogramma, vanuit een professionele en lerende organisatie.

We richten duidelijke en efficiënte processen in: inzicht in eigen gegevens en aanvragen, voldoen aan wet- en regelgeving en waarborgen van privacy. We werken met generieke digitale bouwstenen en de principes van Common Ground: grote systemen opdelen in kleinere, herbruikbare componenten die aansluiten op gemeentelijke taken.

Wat gaan we daarvoor doen?

1. In 2026 actualiseren we het programma Dienstverlening en leveren we een vernieuwd uitvoeringsprogramma op.

Wat zijn de belangrijkste resultaten in 2026?

Om de doelen op het gebied van informatievoorziening te bereiken, zijn er verschillende faseringen en stappen gepland. Hier is een overzicht van wat we gaan doen:

Fase 1: Dienstverleningsplatform realiseren

Doel: We realiseren een dienstverleningsplatform met verschillende bouwstenen zodat gemeentelijke taken effectief, transparant en klantvriendelijk uitgevoerd worden.
Verwachte termijn: 2026/2027.

a) We implementeren bouwstenen die voldoen aan landelijke Generieke Services, zoals MijnZaken service, MijnBerichten service, MijnTakenservice, MijnProfiel service, Contactmomenten service en de Notificatie service.

Fase 2: Dienstverleningsplatform aansluiten op taak specifieke toepassingen

Doel: we sluiten de taak specifieke applicatie uit het sociale domein en vergunningen aan op de generieke voorzieningen in het dienstverleningsplatform.
Verwachte termijn: 2028/2029/2030.

b) We koppelen taak specifieke applicaties uit het sociale domein (Suite4SociaalDomein) en het fysieke domein (Centric Leefomgeving) aan het dienstverleningsplatform.

Aan welke global goals draagt het bij?

Lasten en baten per taakveld, programma Wendbare organisatie

Programma Wendbare organisatie	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten						
0.1 Bestuur	2.371	1.733	1.804	1.713	1.702	1.702
0.2 Burgerzaken	898	717	954	1.010	1.039	913
0.4 Ondersteuning organisatie	10.697	11.110	12.427	12.322	12.095	12.092
0.5 Treasury	757	640	942	1.172	1.292	1.482
0.61 OZB woningen	483	292	367	367	364	364
0.64 Belastingen Overig	27	66	39	38	38	38
0.8 Overige baten en lasten	1.900	1.357	736	1.436	896	1.735
0.9 Vennootschapsbelasting [VpB]	-29	20	-10	15	11	0
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	1.895	2.000	2.060	2.059	2.056	2.056
1.2 Openbare orde en Veiligheid	738	701	774	746	742	742
Totaal - Lasten	19.737	18.637	20.091	20.878	20.236	21.125
Baten						
0.1 Bestuur	0	2	2	2	2	2
0.2 Burgerzaken	562	340	571	570	529	406
0.4 Ondersteuning organisatie	261	331	624	624	610	608
0.5 Treasury	988	1.486	1.503	1.695	1.821	2.058
0.61 OZB woningen	5.440	4.390	4.478	4.478	4.478	4.478
0.62 OZB- niet woningen	623	1.830	1.867	1.867	1.867	1.867
0.64 Belastingen Overig	3	3	0	0	0	0
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	49.086	51.147	51.856	52.810	52.635	54.457
0.8 Overige baten en lasten	385	25	0	0	0	0
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	2	3	1	1	1	1
1.2 Openbare orde en Veiligheid	6	16	16	16	16	16
Totaal - Baten	57.356	59.573	60.918	62.063	61.958	63.892
Storting reserves						
0.10 Mutatie reserves	250	1.199	0	0	0	0
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	3.678	1.207	4.867	5.463	3.381
Totaal - Storting reserves	250	4.877	1.207	4.867	5.463	3.381
Onttrekking reserves						

0.10 Mutatie reserves	1.922	393	143	143	55	55
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	2.757	6.413	6.168	5.514	5.916	2.606
Totaal - Onttrekking reserves	4.679	6.806	6.311	5.657	5.971	2.661
Wendbare organisatie	-42.048	-42.865	-45.931	-41.975	-42.230	-42.047

Toelichting

In onderstaande tabel (2.2.1) ziet u de herkomst van de bedragen (Gemeentebegroting 2025, Voorjaarsnota 2025 en Gemeentebegroting 2026), gevolgd door tabel 2.2.2 met een specificatie van de ontwikkelingen na de VJN25.

Een nadere toelichting op de werkwijze treft u in de Leeswijzer.

Tabel 2.2.1 (bedragen x € 1.000)

		2025				Totaal 2025	2026				Totaal 2026
Actuele Taakveld	Onderdeel	Baten	Lasten	Onttrekking reserves	Storting reserves		Baten	Lasten	Onttrekking reserves	Storting reserves	
0.1 Bestuur	1. Gemeentebegroting 2025	-2	1.628	0	0	1.627	-2	1.641	0	0	1.639
	2. Voorjaarsnota 2025	0	105	0	0	105	0	103	0	0	103
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	60	0	0	60
Totaal 0.1 Bestuur		-2	1.733	0	0	1.732	-2	1.804	0	0	1.802
0.10 Mutatie reserves	1. Gemeentebegroting 2025	0	0	-393	1.199	806	0	0	-393	0	-393
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	0	250	0	250
Totaal 0.10 Mutatie reserves		0	0	-393	1.199	806	0	0	-143	0	-143

0.2 Burgerzaken	1. Gemeentebegroting 2025	-340	647	0	0	307	-367	756	0	0	389
	2. Voorjaarsnota 2025	0	65	0	0	65	0	69	0	0	69
	3. Gemeentebegroting 2026	0	4	0	0	4	-204	128	0	0	-76
Totaal 0.2 Burgerzaken		-340	717	0	0	377	-571	954	0	0	383
0.4 Ondersteuning organisatie	1. Gemeentebegroting 2025	-331	11.247	0	0	10.916	-330	11.071	0	0	10.741
	2. Voorjaarsnota 2025	0	-137	0	0	-137	0	-82	0	0	-82
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	-294	1.438	0	0	1.143
Totaal 0.4 Ondersteuning organisatie		-331	11.110	0	0	10.779	-624	12.427	0	0	11.803
0.5 Treasury	1. Gemeentebegroting 2025	-1.361	640	0	0	-721	-1.323	737	0	0	-586
	2. Voorjaarsnota 2025	-125	0	0	0	-125	-125	0	0	0	-125
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	-55	205	0	0	150
Totaal 0.5 Treasury		-1.486	640	0	0	-846	1.500	942	0	0	-561

		6					3				
0.61 OZB woningen	1. Gemeentebegroting 2025	- 4.39 0	465	0	0	-3.926	- 4.39 0	464	0	0	-3.926
	2. Voorjaarsnota 2025	0	-173	0	0	-173	0	-104	0	0	-104
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	-88	7	0	0	-81
Totaal 0.61 OZB woningen		- 4.39 0	292	0	0	-4.098	- 4.47 8	367	0	0	-4.111
0.62 OZB- niet woningen	1. Gemeentebegroting 2025	- 1.83 0	0	0	0	-1.830	- 1.83 0	0	0	0	-1.830
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	-37	0	0	0	-37
Totaal 0.62 OZB- niet woningen		- 1.83 0	0	0	0	-1.830	- 1.86 7	0	0	0	-1.867
0.64 Belastingen Overig	1. Gemeentebegroting 2025	-3	66	0	0	63	-3	41	0	0	38
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	3	-3	0	0	1
Totaal 0.64 Belastingen Overig		-3	66	0	0	63	0	39	0	0	38

0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	1. Gemeentebegroting 2025	- 50.143	0	0	0	- 50.143	- 48.570	0	0	0	- 48.570
	2. Voorjaarsnota 2025	-632	0	0	0	-632	- 3.040	0	0	0	-3.040
	3. Gemeentebegroting 2026	-372	0	0	0	-372	-246	0	0	0	-246
Totaal 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds		- 51.147	0	0	0	- 51.147	- 51.856	0	0	0	- 51.856
0.8 Overige baten en lasten	1. Gemeentebegroting 2025	0	733	0	0	733	1.039	0	0	0	1.039
	2. Voorjaarsnota 2025	-25	624	0	0	599	1.135	0	0	0	1.110
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	- 1.438	0	0	0	-1.413
Totaal 0.8 Overige baten en lasten		-25	1.357	0	0	1.332	0	736	0	0	736
0.9 Vennootschapsbelasting [VpB]	1. Gemeentebegroting 2025	0	-28	0	0	-28	0	-40	0	0	-40
	2. Voorjaarsnota 2025	0	48	0	0	48	0	31	0	0	31
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	0	-1	0	0	-1

Totaal 0.9 Vennootschapsbelasting [VpB]		0	20	0	0	20	0	-10	0	0	-10
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	1. Gemeentebegroting 2025	-3	2.04 1	0	0	2.038	-3	2.04 0	0	0	2.037
	2. Voorjaarsnota 2025	0	-41	0	0	-41	0	12	0	0	12
	3. Gemeentebegroting 2026	0	0	0	0	0	2	7	0	0	10
Totaal 1.1 Crisisbeheersing en Brandweer		-3	2.00 0	0	0	1.997	-1	2.06 0	0	0	2.059
1.2 Openbare orde en Veiligheid	1. Gemeentebegroting 2025	-16	698	0	0	682	-16	680	0	0	664
	3. Gemeentebegroting 2026	0	3	0	0	3	0	93	0	0	93
Totaal 1.2 Openbare orde en Veiligheid		-16	701	0	0	685	-16	774	0	0	758
Eindtotaal		- 59.5 73	18.6 37	-393	1.199	- 40.130	- 60.9 18	20.0 91	-143	0	- 40.970

Tabel 2.2.2 (bedragen x € 1.000)

		2026					Totaal 2026
Actuele Taakveld	Soort	1. Meicirculaire 2025	2. Kapitaallast en	3. Kostenverdel ing	5. Budgettaire ruimte	6. Handhaven huidig niveau	
0.1 Bestuur	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	0	60	0	0	60
Totaal 0.1 Bestuur		0	0	60	0	0	60
0.10 Mutatie reserves	Onttrekking reserves	0	0	250	0	0	250
Totaal 0.10 Mutatie reserves		0	0	250	0	0	250
0.2 Burgerzaken	Baten	0	0	-7	-196	0	-204
	Lasten	0	3	78	46	0	128
Totaal 0.2 Burgerzaken		0	3	71	-150	0	-76
0.4 Ondersteuning organisatie	Baten	0	0	-294	0	0	-294
	Lasten	0	10	1.428	0	0	1.438
Totaal 0.4 Ondersteuning organisatie		0	10	1.134	0	0	1.143
0.5 Treasury	Baten	0	0	-55	0	0	-55
	Lasten	0	0	205	0	0	205
Totaal 0.5 Treasury		0	0	150	0	0	150
0.61 OZB woningen	Baten	0	0	-88	0	0	-88
	Lasten	0	0	7	0	0	7
Totaal 0.61 OZB woningen		0	0	-81	0	0	-81
0.62 OZB- niet woningen	Baten	0	0	-37	0	0	-37

Totaal 0.62 OZB- niet woningen		0	0	-37	0	0	-37
0.64 Belastingen Overig	Baten	0	0	3	0	0	3
	Lasten	0	0	-3	0	0	-3
Totaal 0.64 Belastingen Overig		0	0	1	0	0	1
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	Baten	-246	0	0	0	0	-246
Totaal 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds		-246	0	0	0	0	-246
0.8 Overige baten en lasten	Baten	0	0	25	0	0	25
	Lasten	0	567	-2.484	210	269	-1.438
Totaal 0.8 Overige baten en lasten		0	567	-2.459	210	269	-1.413
0.9 Vennootschapsbelasting [VpB]	Lasten	0	0	-1	0	0	-1
Totaal 0.9 Vennootschapsbelasting [VpB]		0	0	-1	0	0	-1
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	Baten	0	0	2	0	0	2
	Lasten	0	0	7	0	0	7
Totaal 1.1 Crisisbeheersing en Brandweer		0	0	10	0	0	10
1.2 Openbare orde en Veiligheid	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	3	0	90	0	0	93
Totaal 1.2 Openbare orde en Veiligheid		3	0	90	0	0	93
Eindtotaal		-243	580	-812	60	269	-145

Toelichting baten en lasten taakveld treasury

Tabel 2.2.3 (bedragen x € 1.000)

Onderdeel	2025	2026	Vershil 2026-2025
Baten			
Beleggingen	645	647	1
Rente & Treasury overige	841	857	16
Totaal Baten	1.486	1.503	17
Lasten	0	0	0
Deelnemingen nutsbedrijven	0	0	0
Geldleningen uitzettingen 1jr.	2	3	0
Rente & Treasury overige	637	939	302
Totaal Lasten	640	942	302
Eindtotaal	846	561	-285

Toelichting baten

De baten uit de rente en treasury vallen in 2026 € 17.000 hoger uit dan in 2025. Dit komt doordat de omslagrente in de gemeentebegroting 2026 is verhoogd ten opzichte van de GB25 van 0,7% naar 1,0%. Daar staat tegenover dat door het opnieuw plannen van investeringen de boekwaarde waarover deze rente wordt berekend is gedaald. De stijging op het onderdeel beleggingen is nihil.

Toelichting lasten

Voor de extra investeringen die we de komende jaren doen hebben we, in tegenstelling tot de verwachting, inmiddels ook in 2025 een nieuwe lening afgesloten. Hierdoor stijgen de rentelasten in 2026 met € 302.000 ten opzichte van 2025.

Doorbelasting rente aan de programma's en taakvelden

Net als de kosten van de bedrijfsvoering (zie de uitgebreide toelichting onder taakveld 0.8 in dit programma) worden de totale kosten van de treasury (lees: betaalde rente) op basis van de boekwaarde van de investeringen en grondexploitaties toegerekend aan de programma's en taakvelden. In de onderstaande tabel is dit per programma en taakveld in beeld gebracht. Het betreft een technische verdeling, die geen effect op het resultaat heeft en niet inhoudelijk wordt toegelicht.

Tabel 2.2.4 (bedragen x € 1.000)

Programma/taakveld	2025	2026
Baten	-806	-633
<u>Wendbare organisatie</u>	<u>-806</u>	<u>-633</u>
0.5 Treasury	-806	-633
Lasten	816	659
<u>Kostenplaatsen</u>	<u>39</u>	<u>51</u>
Kostenplaatsen	39	51
<u>Onmeunig mooi Losser</u>	<u>773</u>	<u>748</u>
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	55	51
2.1 Verkeer en vervoer	206	202
3.4 Economische promotie	1	1
4.2 Onderwijshuisvesting	104	130
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1	2
5.1 Sportbeleid en activering	0	0
5.2 Sportaccommodaties	54	69
5.4 Musea	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2	3
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3	3
7.2 Riolering	309	275
7.3 Afval	2	3
7.4 Milieubeheer	0	0
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	10	0
8.3 Wonen en bouwen	5	6
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticip	0	0
8.1 Ruimte en leefomgeving	21	3
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0
<u>Wendbare organisatie</u>	<u>4</u>	<u>-140</u>
0.1 Bestuur	0	0
0.2 Burgerzaken	3	5
0.4 Ondersteuning organisatie	0	0
0.5 Treasury	0	26
0.8 Overige baten en lasten	0	-171
Eindtotaal	10	26

Naast de toerekening van rente aan de taakvelden brengen we in de programma's en taakvelden ook de afschrijvingen tot uitdrukking. Op basis van de bijlage in de Financiële verordening worden investeringen gedurende een door de raad vastgestelde termijn afgeschreven. De lasten worden verwerkt in de programma's en taakvelden. Op de balans vindt jaarlijks voor eenzelfde bedrag een verlaging van de boekwaarde van de investeringen plaats. Dit is terug te vinden in het verloop van de post 'Materiële vaste activa' op de balans.

In onderstaande tabel zijn de afschrijvingslasten per programma en taakveld weergegeven. Deze afschrijvingslasten vloeien voort uit de investeringen die in het verleden zijn gedaan. Het verschil tussen 2026 en 2025 wordt veroorzaakt door de investeringen, waarvan we verwachten dat die in 2025 in gebruik worden genomen en waarvan de afschrijving start in 2026. Een tweede factor zijn de investeringen die in 2025 volledig zijn afgeschreven. De totale afschrijvingslasten stijgen in 2026 mede door de ambities uit het coalitieakkoord met € 1,15 mln. ten opzichte van 2025 door de voorgenomen extra investeringen, om vervolgens in de jaren er na weer te stijgen.

Tabel 2.2.5 (bedragen x € 1.000)

Programma/taakveld	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten	3.229	4.378	4.638	5.534	5.721
<u>Kostenplaatsen</u>	<u>549</u>	<u>776</u>	<u>739</u>	<u>748</u>	<u>753</u>
Kostenplaatsen	549	776	739	748	753
<u>Onmeunig mooi Losser</u>	<u>2.679</u>	<u>3.504</u>	<u>3.801</u>	<u>4.688</u>	<u>4.871</u>
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	39	134	144	175	325
2.1 Verkeer en vervoer	761	1.087	1.425	1.869	1.957
3.4 Economische promotie	16	16	21	21	10
4.2 Onderwijshuisvesting	503	499	497	608	606
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	6	9	9	9	9
5.1 Sportbeleid en activering	0	2	2	2	2
5.2 Sportaccommodaties	338	342	342	342	261
5.4 Musea	1	1	1	1	1
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	20	20	27	27	27
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	15	13	13	13	13
7.2 Riolering	942	1.166	1.256	1.416	1.467
7.3 Afval	18	18	18	60	58
7.4 Milieubeheer	1	1	1	1	1
8.3 Wonen en bouwen	0	0	0	6	6
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticip	0	0	10	10	10
8.1 Ruimte en leefomgeving	12	186	26	122	112
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	5	10	10	5	5

<u>Wendbare organisatie</u>	<u>0</u>	<u>98</u>	<u>98</u>	<u>98</u>	<u>98</u>
0.1 Bestuur	0	4	4	4	4
0.2 Burgerzaken	0	94	94	94	94
0.4 Ondersteuning organisatie	0	10	10	10	10
0.8 Overige baten en lasten	0	-10	-10	-10	-10
Eindtotaal	3.229	4.378	4.638	5.534	5.721

Doorbelasting kosten bedrijfsvoering per programma en taakveld

In onderstaande tabel (2.2.6) hebben we de effecten van de interne verrekening (de mutatie) van de kosten van de bedrijfsvoering per programma en taakveld voor de jaren 2025 en 2026 in beeld gebracht. Zoals we in de leeswijzer hebben aangegeven richten we ons in de toelichting op taakvelden op de overige afwijkingen ten opzichte van de Gemeentebegroting 2025. Omdat de onderstaande verdeel-effecten een technische achtergrond hebben worden de mutaties ten opzichte van 2025 inhoudelijk niet verder toegelicht.

Tabel 2.2.6 (bedragen x € 1.000)

Programma/taakveld	2025	2026
<i>Baten</i>	-50	0
<u>Kostenplaatsen</u>	<u>1.023</u>	<u>366</u>
Kostenplaatsen	1.023	366
<u>Onmeunig mooi Losser</u>	<u>-704</u>	<u>-92</u>
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-75	-1
2.1 Verkeer en vervoer	-207	-11
2.4 Economische Havens en waterwegen	-10	0
2.5 Openbaar vervoer	-7	0
3.4 Economische promotie	-24	0
4.2 Onderwijshuisvesting	-23	-23
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1	0
5.2 Sportaccommodaties	-1	-1
5.4 Musea	-1	-1
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-72	-12
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-11	-4
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-8	0
6.3 Inkomensregelingen	-2	0
6.4 WSW en beschut werk	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	-2	0
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-6	-25

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0
7.1 Volksgezondheid	0	0
7.2 Riolering	-83	-7
7.3 Afval	-76	-5
7.4 Milieubeheer	-10	0
8.3 Wonen en bouwen	-39	0
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticip	-1	0
8.1 Ruimte en leefomgeving	-47	0
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-2	0
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	4	0
6.21 Toegang en eerstelijnsvrz WMO	3	0
<u>Wendbare organisatie</u>	<u>-369</u>	<u>-274</u>
0.1 Bestuur	-2	-2
0.2 Burgerzaken	-4	-4
0.4 Ondersteuning organisatie	-331	-267
0.5 Treasury	0	0
0.61 OZB woningen	0	0
0.64 Belastingen Overig	-3	0
0.8 Overige baten en lasten	-25	0
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	-3	-1
1.2 Openbare orde en Veiligheid	-1	-1
<i>Lasten</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<u>Kostenplaatsen</u>	<u>-28.601</u>	<u>-28.717</u>
Kostenplaatsen	-28.601	-28.717
<u>Onmeunig mooi Losser</u>	<u>14.962</u>	<u>14.899</u>
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	308	215
2.1 Verkeer en vervoer	1.186	983
2.4 Economische Havens en waterwegen	75	69
2.5 Openbaar vervoer	21	13
3.4 Economische promotie	119	82
4.2 Onderwijshuisvesting	53	53
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	277	277
5.1 Sportbeleid en activering	22	22
5.2 Sportaccommodaties	665	694

5.4 Musea	20	21
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.532	1.547
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	554	527
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.712	1.742
6.3 Inkomensregelingen	1.171	1.177
6.4 WSW en beschut werk	-57	460
6.5 Arbeidsparticipatie	897	911
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	1.193
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	536
7.1 Volksgezondheid	34	32
7.2 Riolering	983	943
7.3 Afval	719	673
7.4 Milieubeheer	133	132
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	0	0
8.3 Wonen en bouwen	1.280	1.358
6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)	0	0
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticip	76	74
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.127	1.087
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	89	77
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	141	0
6.21 Toegang en eerstelijnsvrz WMO	110	0
6.91 Coördinatie en Beleid WMO	1.717	0
<u>Wendbare organisatie</u>	<u>13.638</u>	<u>13.818</u>
0.1 Bestuur	384	418
0.2 Burgerzaken	464	527
0.4 Ondersteuning organisatie	10.541	11.873
0.5 Treasury	2	3
0.61 OZB woningen	46	52
0.64 Belastingen Overig	19	15
0.8 Overige baten en lasten	1.616	274
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	72	77
1.2 Openbare orde en Veiligheid	494	579
Eindtotaal	-50	0

3. Paragrafen

Dit hoofdstuk bevat de verplichte paragrafen volgens de richtlijnen van het [BBV](#). Ze geven inzicht in de financiële positie van de gemeente. De hierin behandelde onderwerpen zijn programma-overstijgend.

De paragrafen zijn:

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid
- Openbaarheidsparagraaf Woo.

3.1. Lokale heffingen

Lokale heffingen stellen de gemeente in staat om eigen inkomsten te genereren. Deze middelen worden ingezet om gemeentelijke uitgaven te dekken, die voortvloeien uit de uitvoering van haar wettelijke en maatschappelijke taken. De gemeenteraad stelt de tarieven voor 2026 vast in december 2025.

De lokale heffingen bestaan uit de gemeentelijke belastingen, rechten en retributies. Deze vormen een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente. Binnen de belastingen maken we onderscheid tussen:

- Ongebonden heffingen, zoals de onroerendezaakbelasting (OZB), die worden gerekend tot de algemene dekkingsmiddelen. De besteding ervan is niet gekoppeld aan een specifieke taak;
- Gebonden heffingen, zoals de afvalstoffenheffing en rioolheffing, waarvan de opbrengsten worden verantwoord binnen het betreffende programma. Deze vallen buiten de algemene dekkingsmiddelen.

Voor rechten en retributies levert de gemeente directe diensten, zoals publiekszaken en bouwvergunningen. De kosten van deze dienstverlening doorberekend in de tarieven.

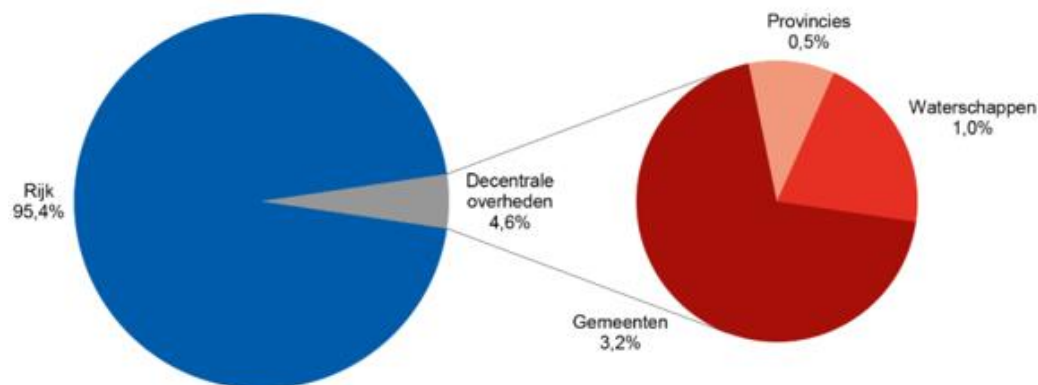
De paragraaf Lokale Heffingen geeft inzicht in de verschillende gemeentelijke belastingen en de gevolgen daarvan voor de inwoners van Losser.

De geraamde inkomsten

Overzicht inkomsten gemeentelijke heffingen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving lokale last	realisatie 2024	begroting 2024	begroting 2025	begroting 2026
Afvalstoffenheffing	2.358	2.282	2.336	2.445
Begraafplaatsrechten	0	1	1	1
BIZ	93	121	123	126
Forensenbelasting	36	26	27	27
Hondenbelasting	0	0	0	0
Leges burgerzaken	562	330	336	567
Leges omgevingsvergunning	449	466	475	569
Leges overig	92	45	45	71
Marktgelden	10	15	15	15
OZB eigenaren woning	5.400	4.308	4.390	4.478
OZB eigenaren niet-woning	0	1.162	1.184	1.208
OZB gebruikers niet-woning	623	634	646	659
Rioolheffing	3.818	3.802	3.991	4.292
Toeristenbelasting	315	314	319	325
Totaal	13.756	13.505	13.888	14.782

Van elke euro die huishoudens en bedrijven in Nederland aan belastingen en sociale premies betalen gaat in 2025 3,2% naar de gemeenten. De decentrale overheden nemen samen 4,6% voor hun rekening, de rijksoverheid 95,4%.

Grafiek: uit Coelo-atlas overzicht van de lokale lasten 2025

Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

a. Landelijk

Hervorming lokaal belastinggebied

In het hoofdlijnenakkoord gepresenteerd in mei 2024 zijn diverse maatregelen opgenomen die het lokale belastinggebied raken:

- Planbatenheffing: Gemeenten krijgen de mogelijkheid een heffing in te voeren bij bestemmingswijzigingen van onbebouwde gronden met een woonfunctie. De opbrengsten zijn geoormerkt voor wijkbereikbaarheid en betaalde woningbouw. Dit kan tevens fiscale optimalisaties opleveren binnen de grondexploitatie.
- Maximering OZB: Ten behoeve van koopwoningen hebben de formerende partijen als maatregel opgenomen om de OZB te maximeren. Er is nog niet concreet aangegeven hoe deze maximering wordt vormgegeven.
- Verlaging incassokosten: De overheid verlaagt aanmanings- en incassokosten en introduceert een 'recht op vergissen', om burgers beter te beschermen tegen disproportionele gevolgen van administratieve fouten.
- Waterzorgheffing: De huidige rioolheffing wordt verbreed tot een waterzorgheffing, waarmee ook bredere gemeentelijke watertaken worden bekostigd. De VNG heeft hiervoor een nieuwe modelverordening opgesteld. Zorgvuldige communicatie richting nieuwe belastingplichtigen, zoals eigenaren van cultuurgronden en natuurterreinen, is hierbij essentieel.

Hoewel de exacte kaders voor deze heffing nog niet bekend zijn, is een aandachtspunt dat gemeenten die een dergelijke planbatenheffing gaan invoeren moeten bezien hoe de baten en toerekening van lasten van de grondexploitatie verloopt. Hierdoor kunnen mogelijk optimalisaties worden gerealiseerd voor de Vennootschapsbelasting.

- Wetsvoorstel versterking waarborgfunctie Awb: Dit voorstel beoogt een meer toegankelijke en empathische overheid. Belangrijke gevolgen zijn:

- verplichte volledige heroverweging van besluiten bij bezwaar;
- verplicht overleg met belanghebbenden bij elk bezwaar, ongeacht ontvankelijkheid.

De VNH steunt het doel, maar uit zorgen over uitvoerbaarheid en juridisering. Vooral bij gemeentelijke belastingen en besluitvorming in het fysieke domein kunnen de gevolgen aanzienlijk zijn. De VNG heeft op 31 juli een consultatiereactie ingediend bij het ministerie van BZK.

b. Gemeentelijk

Ontwikkeling tarieven

De tarieven voor de riool- en afvalstoffenheffingen worden geraamd op basis van het uitgangspunt van volledig kostendekking. Hierbij zijn de tarieven voor de rioolheffing gebaseerd op de in het voorstel Water- en Rioleringsprogramma opgenomen tarieven, dat in het vierde kwartaal 2025 ter vaststelling aan de gemeenteraad wordt aangeboden. De tarieven voor de afvalstoffenheffing zijn gebaseerd op een verhoging van 5%, vooral doordat de dekking uit de reserve lastenverlichting ad € 250.000 is weggefallen; tevens wordt in de komende jaren wat meer dekking uit de voorziening reiniging gehaald om de tarieven niet te extreem te laten stijgen.

Voor 2026 worden de overige belasting- en rechtentarieven verhoogd met een inflatiecorrectie, met uitzondering van tarieven die door het Rijk zijn vastgesteld of gemaximeerd. De inflatiecorrectie van 2% is gebaseerd op de door het Rijk gehanteerde correctie voor de algemene uitkering uit het gemeentefonds.

Overzicht gemeentelijke heffingen

De Gemeentewet bepaalt limitatief welke belastingen gemeenten mogen heffen. Voor rechten en leges geldt dat de geraamde opbrengsten niet hoger mogen zijn dan de geraamde kosten van de dienstverlening.

Ongebonden belastingen

Forensenbelasting

Op grond van artikel 223 van de Gemeentewet kunnen gemeenten forensenbelasting heffen. De forensenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Met de forensenbelasting kunnen gemeenten de kosten van bepaalde voorzieningen ook verhalen op mensen die niet in de gemeente wonen, maar wel gebruik maken van de voorziening. De forensenbelasting wordt door Nederlandse gemeenten alleen geheven van mensen die meer dan 90 dagen een gemeubileerde woning ter beschikking houden.

Onroerendezaakbelastingen

Op basis van artikel 220 van de Gemeentewet kunnen gemeenten onroerendezaakbelastingen (OZB) heffen. De OZB is een heffing op eigenaren en gebruikers van onroerende zaken, gebaseerd op de WOZ-waarde per 1 januari.

De OZB is een tijdstipbelasting. Dit betekent dat voor het bepalen van de belastingplicht de situatie per 1 januari van het belastingjaar geldt. Veranderingen in de loop van het jaar, bijvoorbeeld de verkoop van een huis, worden meegenomen in het volgende belastingjaar.

Toeristenbelasting

Op grond van artikel 224 van de Gemeentewet kunnen gemeenten Toeristenbelasting heffen voor overnachtingen van personen binnen de gemeente die niet als ingezetene in de gemeente zijn ingeschreven. De belasting wordt doorgaans geheven via de aanbieder van verblijf. De doelstelling is hetzelfde als bij forensenbelasting, namelijk dat de kosten van bepaalde voorzieningen worden omgeslagen naar personen die er wel gebruik van maken, maar niet in de gemeente wonen.

Gebonden belastingen

Afvalstoffenheffing

De wettelijke basis voor het heffen van afvalstoffenheffing is geregeld in artikel 15.33 van de Wet Milieubeheer. Op basis van de Wet Milieubeheer heeft de gemeente de wettelijke taak om zorg te dragen voor de inzameling van afvalstoffen die afkomstig zijn van particuliere huishoudens. De inwoners van Losser zijn de belastingplichtigen. Zij zijn verplicht afvalstoffenheffing te betalen, ook als zij geen afval voor inzameling aanbieden. De heffing wordt geheven van de gebruiker van een perceel waarvoor de gemeente een wettelijke plicht tot inzameling heeft en de inzamelverplichting ook nakomt.

Rioolheffing

De wettelijke basis voor het heffen van rioolheffing ligt in artikel 228a van de Gemeentewet. In de rioolheffing worden kosten doorgerekend die verbonden zijn aan het in stand houden van het gemeentelijk rioleringsstelsel. De hiermee gemoeid zijnde kosten worden met de rioolheffing verhaald op de eigenaren van woningen en niet-woningen en de gebruikers van objecten die meer dan 500 m³ afvalwater lozen.

Bijdrage Bedrijven Investerings Zones (BIZ)

Op basis van de Wet Bedrijven investeringszones kan een Bijdrage Bedrijven Investerings Zones worden opgelegd. Met deze bijdrage kunnen bedrijven in een bepaald gebied binnen de gemeente worden verplicht om voor een periode van maximaal vijf jaar een financiële bijdrage te leveren. Deze bijdrage wordt gebruikt om investeringen in het betreffende gebied ter bevordering van de leefbaarheid, de veiligheid, de ruimtelijke kwaliteit of nader publiek belang in de openbare ruimte te bekostigen. Bij de uitvoering wordt om doelmatigheidsredenen zoveel mogelijk aangesloten bij de Wet WOZ en de OZB. Voor het centrum van Losser is voor de periode 2022-2026 een nieuwe BIZ vastgesteld.

Leges en rechten

De mogelijkheid tot het heffen van leges is geregeld in artikel 229, lid 1, b van de Gemeentewet. De gemeente levert op aanvraag van individuele burgers een uiteenlopend pakket aan diensten. Door het heffen van leges worden de kosten die hiervoor worden gemaakt in principe verhaald op de burger die de dienst afneemt. Voorbeelden zijn het verstrekken van een paspoort of het verlenen van een vergunning. Degene die de dienst aanvraagt betaalt ook de leges. De heffingsmaatstaf is zeer divers en wordt vermeld in de tarieventabel die hoort bij de legesverordening.

Ongebonden belastingen:	Gebonden belastingen:
Forensenbelasting	Afvalstoffenheffing
Toeristenbelasting	Bijdrage Bedrijven Investerings Zone
Onroerendezaakbelasting	Leges en Rechten
	Rioolheffing

De mate van kostendekkendheid van de gebonden belastingen in 2026 volgt uit het onderstaande overzicht:

Bedragen x € 1.000

Activiteitgroep	Lasten taakvelden	Overhead	BTW	Totale lasten	Heffingen (baten)	Overige baten	Totaal baten	Kostendekkendheid
Afvalstoffenheffing (afvalstoffenverordening)	2.597	232	320	3.149	2.445	765	3.210	100,0%
Kwijtscheldingen Afvalstoffenheffing	62	0	0	62	0	0	0	0
Rioolheffing	4.160	421	366	4.947	4.292	659	4.951	100,0%
Kwijtschelding rioolheffing	4	0	0	4	0	0	0	0
Subtotaal Heffingen	6.823	653	686	8.161	6.737	1.424	8.162	100,0%
Leges algemene Dienstverlening (Leges Titel 1 Legesverordening)	1.278	7	35	1.320	607	99	706	53,5%
Leges dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/vergunningen (Leges Titel 2 Legesverordening)	1.177	0	45	1.222	590	1	592	48,5%
Leges dienstverlening vallend onder Europese dienstrichtlijn (leges Titel 3 Legesverordening)	0	0	0	0	0	1	1	388,3%
Subtotaal Leges	2.455	7	79	2.542	1.198	101	1.299	51,1%
Totaal	9.277	660	765	10.703	7.935	1.526	9.461	88,4%

d. Woonlastenontwikkeling

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) publiceert jaarlijks de Atlas van lokale lasten. Men vergelijkt daarin per gemeente de woonlasten van een woning met een voor die gemeente gemiddelde waarde. De tariefsaanpassingen voor de OZB, afval- en rioolheffing leiden voor een gemiddeld gezin (met eigen woning) tot de volgende woonlastenontwikkeling voor 2026:

Woonlastenontwikkeling	2021	2022	2023	2024	2025	2026
OZB eigenaren (2026: 2% lastenverhoging)	375,77	380,66	405,56	422,19	426,56	435,09
Afvalstoffenheffing (meerpersoons)	222,00	223,78	232,03	231,59	230,04	240,60
Rioolheffing	277,59	291,96	314,40	348,60	365,88	387,83
TOTAAL	875,36	896,40	951,98	1.002,38	1.022,48	1.063,52

e. Kwijtscheldingsmogelijkheden

De gemeente moet bij het vaststellen van kwijtschelding landelijke regels toepassen. Binnen deze mogelijkheden zijn de volgende eigen beleidskeuzes gemaakt:

- Voor de ozb (voor onroerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen) en de afvalstoffenheffing is kwijtschelding mogelijk, waardoor minima geen woonlasten betalen;
- Voor extra containers wordt geen kwijtschelding afvalstoffenheffing verleend
- Bij de normkosten van bestaan wordt uitgegaan van 100% van de bijstandsnorm;
- Ondernemers voor de privébelastingen zijn gelijkgesteld met particulieren;
- Kosten voor kinderopvang worden in aanmerking genomen als uitgaven bij de berekening van de betalingscapaciteit en;
- Bij de normkosten van bestaan voor AOW'ers wordt uitgegaan van 100% van de netto AOW-norm.

Tabel: kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2026 (bedragen x € 1.000)

Gemeentebelasting	2026
Afvalstoffenheffing	62
OZB	13
Rioolheffing	4
Totaal	79

3.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft een indicatie van de mate waarin de gemeente tegenvallers kan opvangen zonder dat de uitvoering van taken in gevaar komt. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit (de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken) en de benodigde weerstandscapaciteit (alle risico's waarvoor geen dekkingsmaatregelen zijn getroffen en die van materiele betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie). Het verhoudingsgetal, beschikbare weerstandscapaciteit ten opzichte van de benodigde weerstandscapaciteit noemen we het ratio weerstandsvermogen. In de nota Weerstandsvermogen is aangegeven dat de gewenste ratio van het weerstandsvermogen 1,4 - 2,0 is. Oftewel de beschikbare weerstandscapaciteit dient minimaal 140% tot 200% van de benodigde weerstandscapaciteit te bedragen.

Relevante wetgeving en gemeentelijk beleid

De wetgeving en het gemeentelijk beleid voor het weerstandsvermogen zijn vastgelegd in:

- Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (art. 9, 11 en 26).
- Financiële verordening gemeente Losser.
- Nota Weerstandsvermogen en risicomanagement.
- Nota Reserves en voorzieningen.

Het wettelijke kader van BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) stelt dat de paragraaf betreffende het weerstandsvermogen ten minste moet bevatten:

1. Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
2. Een inventarisatie van de risico's;
3. Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
4. Een kengetal voor de:
 1. (a) Netto schuldquote;
 - (b) Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
2. Solvabiliteitsratio;
3. Grondexploitatie;
4. Structurele exploitatieruimte;
5. Belastingcapaciteit.

De paragraaf is conform deze opbouw.

Inventarisatie van de beschikbare weerstandscapaciteit

Met beschikbare weerstandscapaciteit bedoelen we alle middelen en mogelijkheden waarover de gemeente Losser beschikt om tegenvallers te bekostigen. De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat in de gemeente Losser uit de Algemene risicoreserve en de reserve Grondexploitatie.

In de nota Weerstandsvermogen en risicomanagement staat dat 'stille reserves' geen onderdeel uitmaken van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Algemene risicoreserve

Zoals uit de tabel "Algemene risico reserve" (hoofdstuk 4 "Financiële positie") blijkt, is de stand van de Algemene risicoreserve in 2025 € 14.694.000. In genoemde tabel wordt ook een overzicht gegeven van de verwachte ontwikkeling van de Algemene reserve over de periode 2026 tot en met 2029. De stand van de Reserves Grondexploitatie is eind 2025 € 1.000.000.

Onderstaande tabel laat zien dat de beschikbare weerstandscapaciteit 2025 € 15.694.000 is.

Beschikbare weerstandscapaciteit 2025	
<i>Componenten:</i>	
Algemene risicoreserve	14.694.000
Reserves risico's grond	1.000.000
Stille reserves, gebouwen en gronden	
Prognose stand eind jaar 2025	15.694.000

Inventarisatie van de risico's

In de vastgestelde nota Weerstandsvermogen en risicomanagement is aangegeven dat het risicomanagement, net zoals de bepaling van de stille reserves, aan de P&C cyclus wordt gekoppeld. De risico's worden daardoor periodiek onder de aandacht gebracht en bijgesteld. Dit heeft voor de GB2026 geleid tot enkele wijzigingen in de geïnterpreteerde risico's.

Uitgangspunten bij de beoordeling van de risico's zijn:

- Normale bedrijfsvoeringsrisico's niet bij de risico's worden opgenomen.
- Risico's van diverse afdelingen die een gelijksoortige oorzaak hebben worden samengevoegd.
- Verzekerde risico's worden niet meer opgenomen (denk bijvoorbeeld aan de aansprakelijkheidsverzekering).

Het totaal van de geïnterpreteerde risico's bedraagt € 5.960.000. Dit is hoger dan de omvang van de geïnterpreteerde risico's in de GB2024, toen de omvang van de risico's nog € 5.451.000 was. Dit komt vooral doordat de omvang van enkele risico's is toegenomen.

Het betreft hier het geschatte financiële gevolg van alle geïnterpreteerde risico's, exclusief de risico's van de grondexploitaties. De risico's van de grondexploitatie worden afzonderlijk in beeld gebracht. Een simulatie laat zien dat, om het totale risico te kunnen afdekken, een weerstandscapaciteit van € 2.034.000 noodzakelijk is.

Met behulp van een risicoscore kunnen de risico's worden geprioriteerd en wordt inzichtelijk welke risico's het meest belangrijk zijn.

In onderstaande tabel worden de tien grootste risico's weergegeven.

De 10 grootste risico's in de Gemeentebegroting 2026

Nummer	Onderwerp	Risico	Invloed
1	Schommelingen in de conjunctuur	Als gevolg van schommelingen in de conjunctuur kunnen zowel aan de kosten- als de opbrengsten kant onvoorziene nadelige incidentele effecten optreden.	16,53%
2	Overige onvoorziene risico's	Overige onvoorziene risico's, calamiteiten binnen gemeente, politiek/bestuur zit soms nog erg dicht op de uitvoering, extreem weer,	10,28%

		bedrijfsongeval, datalek, overig onvoorzien.	
3	Invoering Omgevingswet	Effecten Omgevingswet op de dienstverlening van de gemeente	9,66%
4	Budget Jeugd	Door open eindfinanciering en een onvolledig beeld van de uitgaven is het budget Jeugd mogelijk niet toereikend en moeilijk beheersbaar.	8,80%
5	Schaarste arbeidsmarkt	Door schaarste op de arbeidsmarkt bij vooral vergunningverlening, toezicht en handhaving en Ruimtelijke ordening is het lastig om deze functies in te kunnen vullen.	8,29%
6	Mogelijke garantstelling energiecoöperatie de Lutte	Afroepen garantstelling aan energiecoöperatie in de Lutte t.b.v. de ontwikkelingsfase van het windproject in de Lutte.	6,89%
7	Daling van omgevingsaanvragen	Door economische situatie ontstaat er een daling van het aantal omgevingsaanvragen.	5,52%
8	Algemene uitkering	De algemene uitkering wordt lager.	5,50%
9	Budget WMO	Door de open eindfinanciering en een onvolledig beeld van de uitgaven is het budget WMO mogelijk niet toereikend en moeilijk beheersbaar.	3,68%
10	Aansprakelijkheid	Derden stellen de gemeente aansprakelijk voor schade	3,31%

Risico's grondexploitatie

Naast projectgebonden risico's kijken we bij de grondexploitatie ook naar niet projectgebonden risico's. Deze risico's zijn vaak niet beïnvloedbaar binnen de projecten en liggen op het vlak van macro-economische trends en wet- en regelgeving van hogere overheden. Te denken valt aan spreidingsrisico's rondom gehanteerde parameters. Hiermee ontstaat een vollediger beeld van de risico's binnen de grondexploitaties. Ten opzichte van de jaarrekening 2024 is de vereiste weerstandscapaciteit onveranderd en bedraagt € 442.000.

Benodigde weerstandcapaciteit:

De geïnventariseerde risico's zijn de basis voor de risicosimulatie die uitgevoerd wordt, om te berekenen welk bedrag nodig is om deze risico's in financiële zin af te dekken. Uit de gevolgde risicosimulatie volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 2.476.000 (€ 2.034.000 voor de geïnventariseerde risico's in de bedrijfsvoering/beleid en € 442.000 voor de risico's van de grondexploitaties).

Beschikbare weerstandscapaciteit:

De weerstandscapaciteit bestaat in de gemeente Losser uit de Algemene risicoreserve en de vrij aanwendbare andere reserves. De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt in 2025 € 15.694.000. De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het ratio weerstandsvermogen. De gemeente streeft hierbij een ratio weerstandsvermogen tussen de 1,4 en 2,0 na. Oftewel de beschikbare weerstandscapaciteit dient minimaal 140% tot 200% van de benodigde weerstandscapaciteit te bedragen.

Ratio weerstandsvermogen eind 2025 = € 15.694.000 : € 2.476.000 = 6,3.

De ratio van 6,3 is een daling ten opzichte van de ratio zoals in de gemeenterekening 2024 (GR24) zoals die inmiddels door de raad is vastgesteld. De ratio in de GR 2024 was 8,1. Deze daling wordt veroorzaakt doordat de beschikbare weerstandscapaciteit is gedaald door o.a. de mutaties uit de VJN2025 en de benodigde weerstandscapaciteit is gestegen doordat de risico's zijn toegenomen ten opzichte van de gemeenterekening 2024.

Ontwikkeling in het ratio weerstandsvermogen

Vanaf 2011 worden inventarisaties uitgevoerd om alle mogelijke risico's in beeld te krijgen. Met ingang van 2012 is periodiek een risico-inventarisatie uitgevoerd om na te gaan of het aantal risico's en de omvang van de financiële gevolgen van de risico's zijn gewijzigd. Daarnaast kunnen ook maatregelen worden getroffen die de risico's verkleinen. De tabel hieronder geeft een overzicht van de ontwikkeling van het ratio weerstandsvermogen vanaf 2013.

Ontwikkeling ratio weerstandsvermogen	31-12-2013	31-12-2014	31-12-2015	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Ratio weerstandsvermogen	0,41	0,69	1,34	1,87	2,4	2,8	2,5	4,2	9,6	8,8	10,7	8,1	6,3

In de [Nota Weerstandsvermogen en risicomanagement](#) is aangegeven dat wanneer het weerstandsvermogen nog niet voldoet alle meevallers respectievelijk het rekeningresultaat prioritair bestemd wordt om het weerstandsvermogen weer op een financieel verantwoord niveau te brengen. Deze situatie is niet aan de orde.

Prognose ratio weerstandsvermogen 2026 en verder (bedragen x € 1.000)

Component	2025	2026	2027	2028	2029
Aanwezig weerstandsvermogen	15.694.000	10.656.000	9.902.000	9.340.000	9.999.000
Benodigd weerstandsvermogen	2.476.000	2.476.000	2.476.000	2.476.000	2.034.000
Prognose ratio weerstandsvermogen	6,3	4,3	4,0	3,8	4,9

In bovenstaande tabel is de verwachte ontwikkeling ratio weerstandsvermogen weergegeven. Alle grondexploitaties in de GB26 zijn uiterlijk in 2028 afgerond, daardoor komt het risico voor de grondexploitatie per 2029 te vervallen. De weergegeven ratio's zijn berekend inclusief het jaarresultaat 2024 en alle toevoegingen aan de Algemene risicoreserve die zijn vastgesteld in de begroting tot en met 2026.

Financiële kengetallen

Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, in aanvulling op de ratio weerstandsvermogen, een verplichte set van vijf financiële kengetallen moet worden opgenomen. De invoering van de set van vijf kengetallen is bedoeld om de financiële positie inzichtelijker te maken.

Kengetallen worden veel gebruikt als analyse-instrument. Kengetallen hebben als voordeel dat, bij correct gebruik, gemeenten op relevante onderdelen rationeel met elkaar vergeleken kunnen worden. Er kleven ook nadelen aan het gebruik van kengetallen:

- Kengetallen hebben slechts betrekking op het verleden en geven geen zekerheid over de toekomst.
- Kengetallen zijn veelal slechts een momentopname.
- Kengetallen zijn vaak gebaseerd op aannames (veronderstellingen).

	Financiële kengetallen	Rekening 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
1A	netto schuldquote	49,1%	54,5%	61,9%	65,8%	73,8%	74,9%
1B	netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	49,1%	54,5%	61,9%	65,8%	73,8%	74,9%
2	solvabiliteitsratio	30,8%	26,9%	22,3%	20,7%	19,1%	18,9%
3	structurele exploitatieruimte	-1,9%	1,3%	-4,3%	-1,1%	-0,7%	0,8%
4	grondexploitatie	1,5%	1,6%	-0,1%	-0,3%	-0,6%	-0,4%
5	belastingcapaciteit	105,3%	102,9%	101,1%			

Om meer inzicht in de financiële positie te bieden, worden de kengetallen in onderlinge relatie beschouwd en van een adequate toelichting voorzien. De kengetallen maken daarmee inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Hierbij wordt in de tabel de ontwikkeling over de jaren in beeld gebracht.

In de jaarrekening 2022 (JR2022) hebben we de kengetallen in lijn gebracht met de laatste voorschriften uit het BBV.

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten op de exploitatie drukken. Omdat er bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald, wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen zowel inclusief, als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast. De VNG hanteert een kritische waarde 130%, hier bevinden zowel de netto schuldquote inclusief als exclusief de doorgeleende gelden met respectievelijk 61,9% beduidend onder. De gemeente bevindt zich hiermee in de categorie gemeenten met het laagste risico.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is op de langere termijn aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Deze ratio geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen in het totaal vermogen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen, hoe gezonder de gemeente. Met een score van 22,3% behoren we tot de categorie gemeenten met een gemiddeld risico.

Structurele exploitatieruimte

Dit financiële kengetal geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Zoals in de tabel weergegeven, is er voor jaarschijf 2029 sprake van een positief saldo structurele exploitatieruimte. De gemeente bevindt zich hiermee in de categorie gemeenten met het laagste risico.

Kengetal grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grondpositie (boekwaarde) zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Dit kengetal alleen heeft slechts een beperkte waarde. De relatie vraag en aanbod woningbouw of bedrijventerrein, planning et cetera spelen een hierbij tevens een cruciale rol. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Dit kengetal laat al jaren een dalende trend zien, omdat steeds meer grondexploitaties worden afgesloten. De gemeente bevindt zich met het percentage - 0,1% in de categorie gemeenten met het laagste risico.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit scoort met 101,1% boven het landelijk gemiddelde. Het kengetal is daarmee lager dan in de GB24. We vallen inmiddels in de groep gemeenten met het gemiddelde risico.

Voor het kengetal 'belastingcapaciteit' 2026 is het volgende van belang. Overeenkomstig de definitie die de regelgeving voorschrijft, wordt de Losserse geraamde belastingdruk over 2026 afgezet tegen de gemiddelde landelijke belastingdruk over 2025 (Bron: Atlas van de lokale lasten 2025 van het Centrum voor Onderzoek van de [Lagere Overheden](#) (COELO)).

3.3. Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Gemeenten beschikken over kapitaalgoederen (ook wel assets genoemd) zoals groenvoorzieningen, wegen, lichtmasten, bruggen, riolering, water, vijvers, sport- en speelvoorzieningen, gebouwen, e.d. Deze gemeentelijke eigendommen, noodzakelijk voor een goede leefomgeving, vertegenwoordigen een hele grote waarde. Investeren in onderhoud en vervanging is noodzakelijk om deze kapitaalgoederen ook op lange termijn in stand te houden. Dit is nodig voor de fysieke veiligheid en continuïteit van het gebruik van de openbare ruimte.

In juli 2013 is de “Nota Kapitaalgoederen Openbare Ruimte” door de raad vastgesteld. Op basis van deze overkoepelende strategische nota is en wordt gewerkt om de beheercyclus van de verschillende kapitaalgoederen te optimaliseren en te verankeren aan de verschillende taakvelden in de gemeentelijke financiële beleidscyclus.

De openbare ruimte bezien wij in samenhang, als een geheel. Deze integrale manier van kijken naar het fysieke domein vraagt in de beheercyclus een strategie om, vanuit het integraal beheer van de openbare ruimte, om werk met werk te maken en synergie voordelen te vinden met diverse opgaven, visies, perspectieven, programma's en plannen.

Kaders/Doelen

In het coalitieakkoord 2022-2026 “Groeien door ambitie” is aangegeven dat gehecht wordt aan een goede kwaliteit van de leefomgeving. Met investeringen in de openbare ruimte beogen wij meer te bereiken dan alleen de missie van een schone, hele en veilige leefomgeving.

De inrichtings- en onderhoudskwaliteit gaat een steeds nadrukkelijker rol spelen bij het creëren en in stand houden van aantrekkelijke buurten en wijken.

Daarnaast komen grote opgaven, zoals de warmte- en energietransitie, klimaatadaptatie, biodiversiteit en circulaire economie, steeds dichterbij. Samen met de vervangingsopgave in de openbare ruimte leidt dit tot de strategische keuze voor een integrale en opgevegerichte aanpak.

Vervangingsinvesteringen en herinrichting openbare ruimte

De vigerende Nota Kapitaalgoederen heeft betrekking op het dagelijks (=verzorgend en klein) en groot onderhoud van de openbare ruimte en gaat wel in op vervanging, maar niet op de herinrichting van de openbare ruimte. Voor herinrichting zijn aanvullende kredieten nodig. Die kunnen apart worden aangevraagd of worden verworven via subsidies. Andere samenwerkingsvormen zijn te behalen via de grondexploitatie en externe projecten. Echter, mocht deze samenwerking meer tijd vergen dan cyclisch gesteld, dan vraagt de extra tijd om aanvullende exploitatiebudgetten voor levensduurverlengende maatregelen. Via de meerjarenbegroting kunnen we hierop 4 jaar vooruit anticiperen. Hiermee voorkomen we mogelijke kapitaalvernietiging of een fysieke onveiligheid of continuïteit van het gebruik van de openbare ruimte.

Uitwerking per beheerdiscipline

Wegen

Onder het product wegen vallen meerdere beheerdisciplines:

- Wegen en verhardingen
- Openbare verlichting
- Gladheidsbestrijding
- Recreatieve fietspaden
- Straatmeubilair (inclusief toeristische bewegwijzering)
- Civieltechnische kunstwerken (bruggen, viaducten, beschoeiing, etc.)

Beleidskader

Voor alle beheerdisciplines die vallen onder het product Wegen geldt dat ze deel uitmaken van de Nota Kapitaalgoederen. Daarnaast vindt de uitwerking per beheerdiscipline plaats in beleid- en beheerplannen. In 2026 herzien wij de beheerplannen voor kunstwerken, openbare verlichting en straatmeubilair.

Hieruit voortvloeiende financiële consequenties

Vervangingsinvesteringen en budgetten voor groot onderhoud worden opgenomen in het MIP waarbinnen de integrale afweging inzichtelijk wordt gemaakt.

Vertaling naar de begroting

De (vervangings)investeringen worden via het MIP verankerd in de Voorjaarsnota en de Gemeentebegroting. De budgetten voor dagelijks en groot onderhoud zijn opgenomen in de exploitatiebegroting.

Riolering en Water

Beleidskader

Op 13 maart 2018 is het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2018–2022 door de raad vastgesteld en eind 2022 met twee jaar verlengd. In dit GRP zijn de drie gemeentelijke watertaken opgenomen: de zorg voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Ook is richting gegeven aan duurzaamheid en het anticiperen op klimaatontwikkelingen.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 is het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) als verplicht plan komen te vervallen. Gemeente Losser heeft ervoor gekozen om het beleid voort te zetten in de vorm van een Water- en Rioleringsprogramma (WRP) 2025–2030. Dit programma vormt het beleidskader, uitvoeringsprogramma en financiële onderbouwing voor de gemeentelijke watertaken en sluit aan op de Omgevingsvisie Losser, de Klimaatadaptatiestrategie en het Regionaal Waterprogramma Overijssel. De vaststelling van het WRP is voorzien voor eind 2025.

Het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) en het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie blijven richtinggevend. Losser voert de afspraken uit binnen het samenwerkingsverband Twents Waternet, waarin 14 Twentse gemeenten, provincie Overijssel, Vitens en waterschap Vechtstromen samenwerken. De gezamenlijke visie “Twents Water verbindt, van waterwinst naar waterbewustzijn” wordt in 2025 geactualiseerd. De nadruk ligt op een robuust watersysteem, klimaatbestendigheid, kostenbeheersing en het vergroten van waterbewustzijn.

De gemeentelijke watertaken zijn onder de Omgevingswet onverkort van kracht. De gemeente blijft verantwoordelijk voor het inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater, het verwerken van hemelwater in openbaar gebied en het treffen van maatregelen bij structurele grondwaterproblemen, mits doelmatig.

Hieruit voortvloeiende financiële consequenties

De financiële consequenties zijn opgenomen in het kostendekkingsplan dat integraal onderdeel is van het WRP.

Vertaling naar de begroting

Het kostendekkingsplan is overgenomen in de exploitatiebegroting. De rioolheffing wordt jaarlijks herijkt op basis van de actuele stand van de voorziening, de investeringsplanning en de kapitaallasten. Hiermee blijft de uitvoering van de gemeentelijke watertaken financieel geborgd binnen de begrotingssystematiek van de gemeente.

Groen en Landschap

Beleidskader

Groen en Landschap maakt deel uit van de Nota Kapitaalgoederen. Daarnaast vindt de uitwerking plaats in beleid- en beheerplannen. Deze beheerdiscipline draagt ook in belangrijke mate bij aan de ruimtelijk kwaliteit van de leefomgeving. Niet voor niets worden de termen “groen en lommerrijk” genoemd als kernwaarden in de centrumvisies voor Losser en De Lutte. Om hier invulling aan te geven heeft de raad in 2016 het Groenstructuurplan (“Groene ambitie”) vastgesteld, en in 2021 het Groenbeleidsplan.

In het kader van de noodzakelijke klimaatadaptatie speelt groen een belangrijke rol. In het groen kan overtollig water tijdelijk worden opgevangen, de wortelzone van bomen en struiken neemt water op. Bomen zorgen voor een koelere omgeving wat vooral van belang is bij het tegengaan van hittestress in de bebouwde omgeving. Wetenschappelijk onderzoek heeft tevens uitgewezen dat groen aanzet tot beweging en een zeer positieve uitwerking heeft op de algehele volksgezondheid. Daarom is ook de Uitgangspuntennota Groen en Biodiversiteit opgesteld in 2024, deze moet leidraad bieden bij integrale projecten en ontwikkelingen.

Er wordt multidisciplinair gekeken naar de noodzaak en het nut van (half) verharding in de openbare ruimte. Weglaten en/of ‘onttegenen’ is een klimaatadaptief gevolg. Hier zal groene invulling op volgen. De komende jaren willen wij het aantal bomen in de kernen vergroten door aanplant van geschikte soorten op strategische locaties. Het is van groot belang dat het aanwezige (vitale) bomenbestand in stand gehouden wordt, en dat er zoveel mogelijk getracht wordt dit in te passen in nieuwe projecten. De waarde van dergelijke bomen op ecologisch en klimatologisch vlak is namelijk nooit op korte termijn te evenaren met nieuwe aanplant.

Een ander belangrijk doel van het gemeentelijk groen is het verhogen van de (inheemse) biodiversiteit en verschil in gelaagdheid (kruiden – heesters/struiken – bomen). Hierdoor krijgen verschillende bestuivers meer kansen om zich te ontwikkelen en kunnen natuurlijke vijanden van plaagdieren zich beter handhaven. Dit speelt onder meer een belangrijke rol bij de bestrijding van de eikenprocessierups. Bijkomend voordeel is dat de grotere variatie in beplanting en het pleksgewijs minder frequente maaibeheer leidt tot een aantrekkelijker en kleurrijker beeld in de openbare ruimte.

In 2025 is gestart met het monitoren van wilde bijen in het vernieuwde centrum van De Lutte om beeld te krijgen van het effect van de inspanningen die geleverd zijn op het vlak van groen.

Landschappelijke elementen zoals houtwallen/singels, bosjes, bomenrijen en solitaire bomen worden structureel gecontroleerd en onderhouden om zo bij te dragen aan het karakteristieke Twentse landschap en de biodiversiteit.

Bermen worden extensief gemaaid en het maaisel wordt afgevoerd om de soortenrijkdom te vergroten.

Gemeentelijke gronden die door derden in gebruik genomen zijn, worden teruggevorderd om vervolgens invulling te kunnen geven aan bovengenoemde aspecten.

Invasieve exoten bestrijden;

Soorten van de Unielijst zijn hierin een verplichting (o.a. Reuzenbereklaauw en Reuzenbalsemien). Voor de Aziatische duizendknopen geldt nog geen verplichting tot bestrijding, hiervoor passen wij speciaal, separaat maaibeheer toe om verspreiding te

beperken. Daarnaast blijven wij pilots met verschillende bestrijdingsmethoden uitvoeren om een efficiënte manier te vinden om de planten terug te dringen.

Bestrijding eikenprocessierups, het verhogen van de biodiversiteit en gelaagdheid in beplanting blijft van belang. Daarnaast zijn we door de gehele gemeente gestart met het toepassen van 'eikenprocessie- vlinderhotels' hiermee worden de eikenprocessievlinders teruggedrongen en natuurlijke vijanden kunnen zich ontwikkelen. Tevens heeft dit een monitoringsfunctie om te zien welk effect de inspanningen van extensief maaien en type groene invulling hebben.

Een relatief nieuwe gast is de Aziatische hoornaar. Deze heeft grote impact op inheemse (bestuivende) insecten. In de basis heeft de provincie verantwoordelijkheid voor bestrijding, maar als gemeente hebben we een grote rol in het lokaliseren en melden. Hiervoor werken we samen met de Imkervereniging Oldenzaal- Losser. Tevens dragen we financieel bij aan het aanschaffen van zenderapparatuur waarmee de imkers de hoornaars kunnen voorzien van zenders, en zo de nesten kunnen lokaliseren, ter bestrijding.

Hieruit voortvloeiende financiële consequenties

Vervangingsinvesteringen en budgetten voor groot onderhoud worden opgenomen in het MIP waarbinnen de integrale afweging inzichtelijk wordt gemaakt.

Vertaling naar de begroting

De budgetten voor dagelijks en groot onderhoud zijn opgenomen in de exploitatiebegroting.

Gemeentelijke gebouwen en vastgoed

Beleidskader

De Vastgoedlijst eigendom gemeente Losser vormt de basis voor keuzes in het aanhouden dan wel afstoten van locaties. Daarbij wordt beoordeeld of de locaties nog wel nodig zijn voor de eigen dienst of beleidsdoeleinden. Worden er binnen afzienbare tijd (10 jaar) geen (ruimtelijke) ontwikkelingen verwacht, dan worden deze locaties verkocht. Tot die tijd worden deze locaties tijdelijk verhuurd of in gebruik gesteld. Uiteindelijk zal al het overbodige vastgoed zijn afgestoten.

Daarnaast is met ingang van 1 juli 2014 de Wet Markt en Overheid van kracht, waarin gedragsregels voor overheden zijn opgesteld om concurrentievervalsing tegen te gaan. Voor vastgoed geldt dat ten minste een kostprijs dekkende huur wordt doorberekend, tenzij de raad daar gemotiveerd van af wil wijken. Dit laatste zal voor het maatschappelijk vastgoed het geval zijn, terwijl voor commerciële partijen een marktconforme huurprijs blijft gelden. In de Vastgoednota gemeente Losser is dit nader uitgewerkt en vastgelegd.

Hieruit voortvloeiende financiële consequenties

De vertaling van het beleid naar de begroting vindt plaats in de Meerjarenonderhoudsplanung gebouwen (MOP). De Vastgoednota heeft gevolgen voor de mate van onderhoud van de verschillende panden en daarmee het benodigd budget voor het MOP in de toekomst. Voor het MOP is gebruik gemaakt van een landelijk geaccepteerde methodiek in conditiemeting (Rgd-BOEI richtlijn Rijksgebouwendienst). Deze is in 2023 aangevuld met een portefeuilleroutekaart voor het verduurzamen van deze panden en bijbehorend krediet. Op basis van deze portefeuilleroutekaart en het toegekende budget is medio 2024 en 2025 aanvullende subsidie bij de RVO aangevraagd en toegekend via de regeling DUMAVA (Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed).

Panden die behouden worden hebben tenminste een redelijk niveau van onderhoud nodig om kapitaalvernietiging tegen te gaan. Voor een redelijk niveau van onderhoud wordt voor deze panden tenminste een conditiescore: 3 conform de Rgd-BOEI (richtlijn Rijksgebouwendienst) aangehouden. Aanvullend worden deze panden verder verduurzaamd en zoveel mogelijk gasvrij en energieneutraal gemaakt.

Vertaling naar de begroting

Het MOP is opgenomen in de exploitatiebegroting. Investerings in gebouwen lopen separaat via “nieuw beleid” in de Voorjaarsnota en Gemeentebegroting.

Afval

Onder het product afval vallen de boven- en ondergrondse containers voor de inzameling van restafval, PMD, textiel en glas.

Beleidskader

De boven- en ondergrondse containers voor de afvalinzameling maken (nog) geen deel uit van de Nota Kapitaalgoederen. Inmiddels staan er verspreid over de gemeente ongeveer tachtig containers. De containers zijn eigendom van de gemeente Losser. Het beheer en onderhoud voert Twente Milieu uit. Gemiddeld hanteren wij een levensduur van 15 jaar. Er is geen plan voor structurele vervanging. Containers worden incidenteel vervangen wanneer reparatie niet meer zinvol is.

Hieruit voortvloeiende financiële consequenties

De kosten voor het beheer en onderhoud van de containers zijn opgenomen in de DVO met Twente Milieu. Vervangingen dekken wij uit de voorziening vervanging. Jaarlijks doteren we € 35.000 in deze voorziening.

Vertaling naar de begroting

De kosten voor vervanging, beheer en onderhoud dekken wij uit de afvalstoffenheffing.

3.4. Financiering

Treasurybeleid

De Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet fido) geeft de kaders aan waarbinnen decentrale overheden de treasuryactiviteiten moeten uitvoeren. Het doel hiervan is de bevordering van een gezonde financiering, het bijdragen aan het behouden van de goede kredietwaardigheid en handhaving van de positie van decentrale overheden op de kapitaalmarkt. Een belangrijke eis uit de Wet fido is dat de uitvoering van de treasuryfunctie uitsluitend de publieke taak dient en dat het beheer prudent (verstandig) dient te zijn.

Op 6 juli 2021 is het Treasurystatuut 2021 vastgesteld door de raad. Hierin is het beleidskader voor Losser over treasury opgenomen. In het statuut is de geldende wetgeving vertaald naar de gemeente. Zo is vastgelegd hoe de financiële risico's, zoals het renterisico (van vaste en vlottende schuld), het kredietrisico, het liquiditeitsrisico en koersrisico, worden geminimaliseerd. En wordt de verdeling van taken en bevoegdheden vastgelegd. Ook is de verantwoordingsrelatie wat betreft het treasurybeleid tussen de gemeenten Losser en Enschede vastgelegd.

Conform artikel 20 uit de Financiële verordening moet elke 5 jaren worden getoetst of het Treasurystatuut geactualiseerd moet worden. Dit is niet het geval. De raad is hierover geïnformeerd.

Renterisicobeheer

Het renterisico wordt beperkt doordat de gemeente zeer terughoudend is in het verstrekken van leningen en garanties. De gemeente Losser heeft geen leningen verstrekt, behalve startersleningen. De uitvoering hiervan is ondergebracht bij het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten. Ook worden door de gemeente leningen verstrekt vanuit het Energiefonds Losser, om zo lokale initiatieven te stimuleren die bijdragen aan het energieneutraal maken van Losser.

Zie paragraaf 4.3 voor de specificatie van de gewaarborgde leningen. De uitstaande (nog twee) garanties op geldleningen stammen uit de jaren 90 van de vorige eeuw. Bij deze garanties zijn geen zekerheden verkregen. De risico's die hieruit voortvloeien zijn opgenomen in het weerstandsvermogen (zie top 10 met risico's in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing). Vanuit het op 8 juli 2025 genomen besluit zal na verstrekking de garantie van € 700.000 ten gunste van SV Losser voor de nieuwbouw van de accommodatie, hier aan worden toegevoegd.

Losser neemt een achtervangpositie in bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) voor verstrekte leningen aan corporaties. De risico's hiervan zijn tot op heden ingeschat op nihil. Het WSW bezit namelijk de hoogste classificering van kredietwaardigheid (de zogenaamde AAA-rating) waardoor aanspraak op de verstrekte achtervang niet zal voorkomen. Deze achtervangpositie heeft derhalve geen (financieel) effect op de begroting.

Ook staat Losser in de achtervang voor het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) die de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) verstrekt aan particulieren. Vanaf 1 januari 2011 staat het rijk voor 100% van NHG garant. De uitstaande achtervang bedraagt 50% van de verstrekte NHG tot die datum en de omvang daalt jaarlijks door de gedane aflossingen.

Omslagrente

In de onderstaande tabel is de berekening van de omslagrente conform de voorschriften vanuit het BBV terug te vinden:

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Externe rentelasten korte en lange financiering	913	1.136	1.256	1.440
Externe rentebaten (o.a. rente personeelshypotheke)	-36	-35	-35	-35
Totaal door te rekenen externe rente	877	1.101	1.221	1.405
Rente aan grondexploitatie (omslagrente)	0	0	-2	0
Rente projectfinanciering (Kulturhus)	-19	-17	-16	-14
Saldo toe te rekenen externe rente	859	1.084	1.203	1.391
Rente over eigen vermogen	0	0	0	0
Rente over voorzieningen	0	0	0	0
Toe te rekenen rente	859	1.084	1.203	1.391
Toegerekende rente aan boekwaarden	764	999	1.140	1.349
Renteresultaat rente	-95	-85	-63	-43
<i>Boekwaarde cf. geprognosticeerde balans</i>	<i>83.941</i>	<i>86.864</i>	<i>89.787</i>	<i>92.710</i>
Omslagrente - niet afgerond	0,91%	1,15%	1,27%	1,46%
Afgerond	1,00%	1,25%	1,30%	1,50%

De omslagrente komt onafgerond uit op 0,91%. Conform de BBV-regelgeving mag deze binnen een marge van 0,5% worden afgerond. De omslagrente voor 2026 ronden we daarom af naar 1,0%. De rente is daardoor iets gestegen ten opzichte van 2025.

In bovenstaande is de wijziging vanuit de Notitie Rente 2023 van de commissie BBV opgenomen dat voor de Bouwgronden in Exploitatie de omslagrente geldt vanaf de begroting 2025. Voor deze bouwgronden gold tot en met 2024 nog de hogere rente die gebaseerd is op een andere rekenmethode en die was ingegeven door fiscale aspecten. De bouwgronden zijn veelal gefinancierd vanuit de integrale financiering van de gemeente waarbij de omslagrente aansluit. Het gevolg is dat een groter deel van de externe rente nog toe te rekenen is aan de boekwaarden dan nu het geval is. Mogelijk leidt dit tot een snellere verhoging van de omslagrente in toekomstige jaren dan eerder was ingeschat.

Renteresultaat

Het begrote renteresultaat voor 2026 komt uit op € 95.000 negatief. De verwachting voor de rente voor 2026 ligt op een hoger niveau dan 2025. De korte rente blijft ook relatief hoog door het beleid van de ECB. Ook voor de langlopende rente worden geen grote stijgingen of dalingen verwacht. Vanuit behoedzaamheidsoverwegingen gaan we in de jaren daarna uit van een langzaam oplopende rente.

Kasgeldlimiet

Voor het beperken van de renterisico's is in de Wet fido ook een norm voor de kortlopende schulden opgenomen, de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet is het bedrag dat de gemeente als gemiddelde netto vlottende schuld (vlottende schulden -/- vlottende middelen) maximaal mag hebben. De kasgeldlimiet bedraagt voor de komende jaren:

Berekening kasgeldlimiet (x € 1.000)		2026	2027	2028	2029
1.	Begrotingstotaal (grondslag van berekening kasgeldlimiet)	84.906	82.510	83.012	83.642
2.	Vastgesteld percentage	0,085	0,085	0,085	0,085
3.	Kasgeldlimiet (1.x 2.)	7.217	7.013	7.056	7.110

De korte rente is ondertussen weer lager dan de rente voor nieuwe langlopende leningen. De maximale beschikbare ruimte, inclusief toegestane overschrijding gedurende 2 kwartalen, zal daarom worden benut om de rentelasten te minimaliseren.

Renterisiconorm

In de Wet fido is bepaald dat de gemeente binnen de renterisiconorm moet blijven. Het uitgangspunt van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op de langlopende schulden (schulden met een looptijd van één jaar of langer). Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen tegelijk opnieuw moet worden afgesloten, met het risico van snel oplopende rentelasten.

De renterisiconorm beoogt in de kern dat de jaarlijkse aflossingen en renteherzieningen in totaal niet meer dan 20% van de totale begroting van baten en lasten mogen bedragen. Uit de onderstaande tabel blijkt dat de gemeente Losser in de komende jaren de norm niet zal overschrijden:

Berekening renterisiconorm (x € 1.000)		2026	2027	2028	2029
1.	Begrotingstotaal	84.906	82.510	83.012	83.642
2.	Vastgesteld percentage	0,2	0,2	0,2	0,2
3.	Renterisiconorm (1. x 2.)	16.981	16.502	16.602	16.728
4.	Aflossingen	2.886	2.886	2.686	2.286
5.	Ruimte onder renterisiconorm (3. - 4.)	14.095	13.616	13.916	14.442

Beleidsvoornemens treasuryfunctie

In 2026 gaat de treasuryfunctie de staande acties continueren:

- De rente voor langlopende leningen is flink gestegen vanaf eind 2022. Daarom is het minimaliseren van het aantrekken van nieuwe leningen van belang om de rentelasten te beperken. In 2024 en 2025 is al geleend voor de financiering van de investeringsuitgaven. Naar verwachting zijn nog meer nieuwe leningen nodig in de komende jaren. Om de nieuwe financiering zo optimaal mogelijk aan te trekken, is goed inzicht nodig in de verwachte uitgaven en dan met name die voor de investeringen. Zo wordt niet te veel of te duur geleend.
- Vanuit de doelstelling om de rentelasten te minimaliseren dan wel de rentebaten te maximaliseren, is de monitoring van de saldi in rekening-courant aangescherpt in de afgelopen jaren. De te betalen rente over een negatieve bankstand is fors. Er zal dus aanhoudend worden gezien of sprake is van een negatief banksaldo en hoe de rentelasten hiervoor beperkt kunnen worden door bijvoorbeeld het aantrekken van kasgeldleningen die een lager rentepercentage hebben dan de huidige creditrente.

Limieten 2026

In de treasuryparagraaf worden jaarlijks de limieten voor het opnemen van kredieten in rekening-courant, het uitzetten van tijdelijk overtollige geldmiddelen en het aantrekken van langlopende geldleningen vastgesteld. De raad stelt hiermee de grenzen vast waarbinnen het college in 2026 kan financieren.

De limieten voor 2026 zijn:

- Limiet opnemen krediet in rekening-courant bedraagt 110% van de kasgeldlimiet (€ 7,217 mln. voor 2026). De limiet is derhalve € 7,938 miljoen in 2026. Deze limiet geeft aan hoeveel maximaal kortlopend gefinancierd kan worden. De wet fido geeft ruimte om deze limiet twee kwartalen achtereen te overschrijden. Zoals al vermeld, wordt hiervan gebruik gemaakt als de rente voor 'kort' geld lager is dan van 'lang' geld.
- Limiet voor uitzetten tijdelijk overtollige middelen bedraagt € 0,636 miljoen voor het jaar 2026. Deze limiet is gelijk aan het zogenaamde drempelbedrag dat geldt vanuit het verplichte schatkistbankieren. Het drempelbedrag is 0,75% van het begrotingstotaal. Dat is in 2026 € 84,906 mln. De gemeente mag tot maximaal de limiet overtollige middelen uitzetten. De resterende overtollige middelen dienen verplicht bij de schatkist te worden ondergebracht. Het is overigens niet waarschijnlijk dat er overtollige middelen zijn om uit te zetten.
- De limiet voor het aantrekken van langlopende leningen wordt voor 2026 vastgesteld op € 15 miljoen. Hiermee kan de ingeschatte financieringsbehoefte voor 2026 worden ingevuld en is het mogelijk om eventueel vroegtijdig financieringen af te sluiten voor de komende jaren, indien de renteontwikkeling hiertoe aanleiding geeft. De limiet is hoger dan in vorige jaren omdat in 2025 een deel van de gedane investeringen in het verleden zijn gefinancierd met kortlopende financiering. Vanuit de vereisten om binnen de kasgeldlimiet te blijven zal deze naar een financiering met langere looptijd moeten worden omgezet.

3.5. Bedrijfsvoering

Een wendbare organisatie voor de toekomst

De gemeente Losser wil flexibel kunnen inspelen op veranderingen in de samenleving. Daarom werken we aan een sterke en eenvoudige bedrijfsvoering. Zo kunnen we onze maatschappelijke doelen bereiken. Onze bedrijfsvoering ondersteunt het werk van de organisatie en voegt waarde toe. In deze paragraaf lees je over een aantal onderwerpen waar we aan werken.

De wereld van bedrijfsvoering ontwikkelt zich snel. Dat weten we maar al te goed. We zijn voortdurend op zoek naar (technische) ontwikkelingen die ons bij de tijd houden. We maken daarin keuzes waar we goed over nagedacht hebben. Maar we gebruiken ook onze contacten in onze omgeving. Om te weten wat daar echt leeft. We willen niet alleen geld steken in dingen die we belangrijk vinden. We tonen lef door:

- minder regels te stellen
- maatwerk toe te passen.

Er wordt geluisterd naar nieuwe initiatieven van onze inwoners. We zorgen daarmee voor kwaliteit. En we ondersteunen inwoners en ondernemers maximaal. Dat doen we nu, en blijven we doen!

We vernieuwen onze systemen

Er is begonnen met het vernieuwen van onze bedrijfsvoeringssystemen. Dit doen we stap voor stap, in drie onderdelen: Financiën, Personeel & Organisatie (P&O) en Inkoop. In dit proces werken we samen met Enschede.

Het gaat niet alleen om oude systemen, maar we verbeteren ook de werkprocessen. Zo zorgen we voor een toekomstbestendige bedrijfsvoering. Ons doel is betere ondersteuning van het werk en meer samenhang tussen systemen en processen.

Informatiebeheer: van proces naar gebruiker

Informatiebeheer vraagt onze aandacht. De gemeente Losser heeft hierin al belangrijke stappen gezet. Maar we verbeteren verder. We optimaliseren de inrichting van de organisatie met als doel uitvoering te geven aan de Archiefwet.

We gaan van procesgericht naar klantgericht (onze inwoners) informatiebeheer. Dat betekent dat we eerst onze interne informatie goed moeten organiseren. Bijvoorbeeld:

- enkelvoudige opslag en meervoudig gebruik,
- aandacht voor archivering,
- correct Corsagegebruik.

Daarna kunnen we onze dienstverlening aan inwoners, ondernemers en organisaties verbeteren. Denk bijvoorbeeld aan een digitaal systeem waarmee inwoners kunnen volgen wat er met hun aanvraag gebeurt.

Personeel & Organisatie

De gemeentelijke organisatie in Losser beweegt mee met maatschappelijke veranderingen, technologische ontwikkelingen en de dynamiek van de arbeidsmarkt. Tegelijkertijd staat de organisatie voor complexe opgaven die de verschillende onderdelen en de verschillende portefeuilles raken. Dat vraagt om een wendbare organisatie en integrale samenwerking.

Het programma *Opgavegerichte Personeelsstrategie* blijft een belangrijk fundament onder de inspanningen van P&O.

We hebben nog steeds te maken met een krappe arbeidsmarkt. Het werven van talent en het binden en behouden van gekwalificeerde medewerkers is en blijft een uitdaging. We willen ons onderscheiden als aantrekkelijke werkgever. Daarom zetten we gerichte arbeidsmarktcommunicatie in en versterken we ons werkgeverschap van binnenuit.

In 2026 zetten we het traject van strategische personeelsplanning voort. Dit betekent dat we in kaart brengen welke kennis en competenties nu en in de toekomst nodig zijn om onze opgaven te realiseren. Op basis daarvan bepalen we welke acties dat vraagt op het gebied van personele inzet. We zorgen ervoor dat de juiste mensen op de juiste plek zitten, met aandacht voor talentontwikkeling, toekomstbestendigheid en flexibiliteit.

Duurzame inzetbaarheid en vitaliteit krijgen daarbij nadrukkelijk meer aandacht. We stimuleren medewerkers om regie te nemen over hun loopbaan, gezondheid en werkplezier. Dit doen we onder andere door het aanbieden van leer- ontwikkelmogelijkheden, het bevorderen van een gezonde werkomgeving en het ondersteunen van initiatieven die bijdragen aan fysieke en mentale fitheid.

P&O vervult een adviserende rol in de voortgang van de organisatieontwikkeling. Dit omvat onder meer de inrichting van de organisatie en het doorontwikkelen van rollen en functies.

Daarnaast leveren we een bijdrage aan de ontwikkeling van een lerende organisatie. We stimuleren een cultuur waarin openheid, reflectie en constructieve feedback centraal staan. Dit vergroot het aanpassingsvermogen van de organisatie en draagt bij aan een toekomstbestendige gemeentelijke organisatie.

Inkoop: slimmer en centraler

We willen beter en nog meer rechtmatig inkopen. Inkopen vanuit een gemeentelijke organisatie moet aan allerlei wetgeving voldoen. Enkele voorbeelden daarvan zijn de Algemene Verordening Gegevensbescherming, aanbestedingswet en Data Protection Impact Assessment. De werkzaamheden worden complexer en vragen om steeds vaker om specifieke inkoop kennis. Het is daarom niet verwonderlijk dat medewerkers in onze organisatie steeds vaker hulp vragen aan de afdeling inkoop. Bij Europese aanbestedingstrajecten zijn we in contact met de gemeente Enschede. We hebben overleg met een ervaren inkoopadviseur. Zo werkt de gemeente Losser met de juiste inkoopadviezen. En is er aandacht voor rechtmatigheid, inzicht en compliance.

3.6 Verbonden Partijen

Inleiding

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en mogelijke risico's is het gewenst dat in de begroting aandacht wordt besteed aan derde-rechtspersonen, waarmee de gemeente een band heeft. Voor deze begrotingsparagraaf ligt het criterium daarvoor bij de vraag of de gemeente bij deze partijen een bestuurlijk en financieel belang heeft. Het gaat dan concreet om deelnemingen (vennootschappen), gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en verenigingen. Onder bestuurlijk belang wordt in dit verband verstaan: het hebben van een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Met financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die achtergesteld zijn in geval van faillissement van de verbonden partij en/of dat financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Beheer verbonden partijen

In het door de gemeenteraad vastgestelde Beleidskader verbonden partijen wordt verder ingegaan op de rol van de raad met betrekking tot verbonden partijen. Daardoor kan de raad invulling geven aan de toezichthoudende rol. De gemeente houdt de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het realiseren van de beoogde doelstellingen. Kernvragen zijn of de doelstellingen van de verbonden partijen nog steeds overeenstemmen met die van de gemeente en of de doelstellingen van de gemeente via de verbonden partijen gerealiseerd worden. Het tweede belang betreft het budgettaire beslag en de financiële risico's die de gemeente met de verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen. De gemeente moet steeds de afweging maken, welke aanpak de beste garantie biedt dat de taak wordt uitgevoerd op een manier zoals de gemeente dat voor ogen staat. De gemeente moet ook afwegen op welke manier de gemeente voldoende inhoudelijk en financieel toezicht heeft binnen de uitvoering van een taak. Voor 2026 is een actualisering van dit Beleidskader verbonden partijen voorzien.

Wijzigingen en actualiteiten verbonden partijen

In de begroting 2026 zijn de verbonden partijen Publiek Belang Electriciteitsproductie en CSV Amsterdam niet meer opgenomen. Deze zijn in 2025 opgeheven. Daarnaast is ook de Energiecorporatie Noord-Oost Twente opgeheven, omdat de vooraf voorziene taak op een nadere wijze wordt ingevuld.

Verbonden partijen

Naam en vestigingsplaats	Bestuurlijk belang	Financieel belang	Risico's en kansen
Samen Twente (Enschede)	Alle betrokken gemeenten zijn vanaf 8 juli 2021 met één lid vanuit het college vertegenwoordigd in het algemeen bestuur. Dit lid heeft ook een plaatsvervanger. De gemeente Losser wordt in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door wethouder Oosterbroek, met wethouder Engels als plaatsvervangend lid.	In de begroting van Samen Twente wordt het geraamde bedrag van de gemeente opgenomen en in de jaarrekening wordt het werkelijk verschuldigde bedrag van de gemeente vastgesteld. De bijdrage is afhankelijk van het aantal inwoners. De gemeentelijke bijdrage voor 2026 is € 1.582.778.	De uitgaven van Samen Twente moeten in de pas blijven lopen met de gemeentelijke financiële mogelijkheden. In 2026 volgt de uitvoering van de resultaten van de kerntakendiscussie.
GR Recreatieschap Twente (Enschede)	De GR Recreatieschap is per 1 januari 2022 gestart. De betrokken gemeenten zijn in het bestuur vertegenwoordigd met één lid. De gemeente Losser wordt vertegenwoordigd door wethouder Lahdo, met wethouder Oosterbroek als plaatsvervanger.	De gemeentelijke bijdrage aan het Recreatieschap Twente voor 2026 bedraagt € 156.432.	Een gewijzigde visie op en investeringen in de recreatieparken kan leiden tot een hogere gemeentelijke bijdrage.
Bestuursovereenkomst Sociaal Economische Structuurversterking	Deze bestuursovereenkomst beschrijft de samenwerking tussen de Twentse gemeenten voor het versterken en verbreden en het uitzetten van een gezamenlijke koers van en voor de sociaal economische structuur van Twente. In het bestuurlijk overleg wordt gezamenlijk de inbreng in het bestuur van de Stichting Twenteboard voorbereid, afgestemd en teruggekoppeld. Daarnaast wordt overleg gevoerd en afgestemd over het lobbyen van de gemeenten bij provincie, Rijk, de Europese Unie en andere (semi)overheden en haar organisaties ten behoeve van de sociaal economische structuurversterking en	De bijdrage van 2026 wordt € 11,52 per inwoner.	

	andere door het bestuurlijk overleg gekozen onderwerpen. De gemeente Losser wordt in de dit overleg vertegenwoordigd door burgemeester Diepemaat, met wethouder Lahdo als vervanger.		
Stadsbank Oost Nederland (Enschede)	Elke gemeente wordt in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door een door het college van burgemeester en wethouders aan te wijzen vertegenwoordiger. Het dagelijks bestuur bestaat uit 8 leden, waarin in ieder geval zitting hebben de AB-leden uit de gemeenten Almelo, Hengelo en Enschede. De voorzitter wordt door het AB uit zijn midden aangewezen. De gemeente Losser wordt in het Algemeen bestuur vertegenwoordigd door wethouder Lahdo. Wethouder Oosterbroek is plaatsvervanger. Elk lid heeft in de vergadering van het algemeen bestuur één stem.	De gemeente Losser is afnemer van producten schuldhulpverlening van de gemeenschappelijke regeling voor een bedrag van € 239.547 (inclusief additionele dienstverlening).	Er worden halfjaarlijks evaluatiegesprekken gehouden.
Crematoria Twente (Enschede)	OLCT is een collegeregelings. Er is een algemeen bestuur waarin alle betrokken gemeenten met elk een lid - benoemd door het college van een deelnemende gemeente uit zijn midden. Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden, die door het AB uit zijn midden worden benoemd met dien verstande dat drie van de vijf zetels worden ingenomen door leden van de deelnemende gemeenten, waarvan het inwoneraantal op 1 januari van het jaar waarin de keuze plaats vindt, minder is dan 40.000. De gemeente Losser wordt in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door	Crematoria Twente / Oost Nederland B.V. keert jaarlijks dividend uit aan OLCT, die het dividend aan de deelnemende gemeenten uitkeert naar rato van het aantal crematies van ingezetenen. In 2025 heeft de gemeente Losser € 18.484 ontvangen aan winstuitkering. Voor 2026 is in de begroting een winstuitkering van € 400.000 (totaal) opgenomen. Dit is een nieuwe beleidslijn.	De risico's voor Crematoria Twente zijn voornamelijk financieel. De verduurzaming van het crematieproces brengt kosten met zich mee.

	wethouder Oosterbroek. Wethouder Engels is plaatsvervanger. Wethouder Oosterbroek heeft ook zitting in het dagelijks bestuur en is plaatsvervangend voorzitter.		
Veiligheidsregio Twente (Enschede)	De Veiligheidsregio Twente is een rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichaam, bestaande uit een algemeen bestuur, waarin elke gemeente is vertegenwoordigd door de burgemeester en een dagelijks bestuur bestaande uit vijf leden. Besluitvorming in het algemeen bestuur vindt plaats bij gewone meerderheid. Echter bij de vaststelling van de begroting en rekening beschikt het lid over het aantal stemmen dat wordt bepaald door het aantal inwoners. De burgemeester wordt in het algemeen bestuur vervangen door de loco-burgemeester.	De aangesloten gemeenten betalen voor 2026 hun verplichte bijdrage naar een door het algemeen bestuur vastgestelde systematiek. De bijdrage van Losser bedraagt € 1.947.865.	De bijdrage van de gemeente is afhankelijk van het behaalde resultaat van de VRT. Dit kan van invloed zijn op de gemeentelijke bijdrage.
Omgevingsdienst Twente (Almelo)	Wethouder Engels maakt deel uit van het algemeen bestuur met als plaatsvervanger wethouder Oosterbroek.	De Losserse bijdrage voor het jaar 2025 bedraagt € 712.000.	
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (Hengelo)	Wethouder Oosterbroek maakt deel uit van het algemeen bestuur. Haar plaatsvervanger is wethouder Engels. De stemverhouding in het algemeen bestuur is verdeeld naar rato van het aantal deelnemers. Iedere deelnemer met meer dan 100.000 inwoners heeft zes stemmen, met meer dan 50.000 inwoners vier stemmen en met minder dan 50.000 inwoners twee stemmen.	De gemeentelijke bijdrage wordt bepaald aan de hand van tariefdifferentiatie. Bij tariefdifferentiatie worden tarieven per verdeelsleutel vastgesteld en de deelnemende gemeente betaalt naar rato voor het aantal "verdeelsleutels" dat is afgenomen. Verschuivingen in aantallen of wijzigingen in het tarief van een verdeelsleutel ten opzichte van voorgaand jaar kunnen er in resulteren dat de	Het GBT voert drie keer per jaar een risico-inventarisatie uit, waarbij alle risico's worden benoemd. Eventuele calamiteiten kunnen van invloed zijn op de bijdragen van de verschillende deelnemers. De Losserse bijdrage voor 2026 is € 631.507.

		onderlinge verhoudingen tussen gemeentelijke bijdragen veranderen.	
Vennootschappen en corporaties			
Bank Nederlandse Gemeenten (Den Haag)	Het aandeel van de gemeente Losser bedraagt 0,03%.	De gemeente bezit 17.550 aandelen à € 2,50. De dividendopbrengst in 2024 bedroeg € 44.050,50.	De gemeente loopt het risico minder inkomsten te ontvangen door teruglopende dividendopbrengsten.
Enexis Holding N.V. (Den Bosch)	Het aandeel van de gemeente Losser bedraagt 0,014%. In 2016 is een deel van de aandelen verkocht.	De gemeente Losser bezit 21.310 aandelen, waar jaarlijks dividend over wordt uitgekeerd. Het dividend over 2024 was € 18.113,59	De gemeente loopt het risico minder inkomsten te ontvangen door teruglopende dividendopbrengsten in verband met de energietransitie. Het dividendbeleid is hierop aangepast.
Twente Milieu (Enschede)	De gemeente heeft een zeggenschap van 4,3% in NV Twente Milieu. De directeuren en commissarissen worden benoemd, geschorst en ontslagen door de algemene vergadering van aandeelhouders. Voor de periode 2024-2027 is een nieuwe meerjarenstrategie door de aandeelhouders vastgesteld.	De gemeente Losser bezit 4,3% van de aandelen. Twente Milieu keert geen dividend uit. Bij een positief jaarresultaat en een solvabiliteit van 25% wordt het dividend verrekend in de kostprijs van het product of de geleverde dienst.	
Twence (Hengelo)	Losser heeft 5,04 % van de gewone aandelen van Twence. Vanwege de sterk inhoudelijke inbreng wordt de gemeente Losser in de Algemene vergadering van aandeelhouders vertegenwoordigd door de vakinhoudelijke wethouder. Twence heeft haar strategie vastgelegd in het 'Strategisch beleidsplan Twence 2024-2027'.	Losser heeft 40.601 aandelen à € 1 in bezit. Er wordt een dividenduitkering en een borgstellingsprovisie ontvangen. Over 2024 is een bedrag van € 397.316 aan dividend ontvangen.	Losser heeft in 2024 het aandelenbezit uitgebreid.
Wadinko (Zwolle)	Het aandeel van de gemeente Losser in de onderneming bedraagt 2,3%	De gemeente Losser bezit 55 aandelen van de in totaal 2.389 aandelen. Het dividend is afhankelijk van het resultaat van de	De gemeente loopt het risico minder inkomsten te ontvangen door teruglopende dividendopbrengsten.

		onderneming. Losser heeft over 2024 een bedrag van € 34.533 ontvangen.	
Dimpact (Enschede)	Dimpact is een coöperatieve vereniging met veertig deelnemers (gemeenten), gericht op het verbeteren en moderniseren van publieke dienstverlening aan inwoners en bedrijven. De gemeente wordt in de ledenvergadering vertegenwoordigd door de burgemeester.	Voor de afname van de verschillende producten werd voor 2025 een bedrag van € 196.027,88 betaald.	
Overige verbonden partijen (bestuursovereenkomst)			
Euregio (Enschede-Gronau)	De Euregio is een samenwerkingsverband van 129 Nederlandse en Duitse gemeenten, steden en (Land)Kreise. De Euregio heeft een Algemeen Bestuur, een Euregioraad en een dagelijks bestuur. Losser heeft twee vertegenwoordigers in het Algemeen Bestuur (mevrouw Tiethoff, raadslid, en de burgemeester) en één vertegenwoordiger in de Euregioraad (mevrouw Tiethoff).	De gemeente Losser betaalt vanaf 1 januari 2016 een lidmaatschapsbijdrage van € 0,29 per inwoner.	

Tabel: Financiële kengetallen per verbonden partij

Naam en vestigingsplaats	Eigen vermogen begin 2026	Eigen vermogen eind 2026	Vreemd vermogen begin 2026	Vreemd vermogen eind 20256	Verwacht jaarresultaat 2026
Samen Twente (Enschede)	€ 5,074 miljoen	€ 4,669 miljoen	€ 17,272 miljoen	€ 19,294 miljoen	nihil
GR Recreatieschap (Enschede)	€ 2,361 miljoen	€ 2,286 miljoen	€ 4,039 miljoen	€ 4,241 miljoen	nihil
Bestuursovereenkomst Sociaal Economische Structuurversterking (Enschede)	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Stadsbank Oost Nederland (Enschede)	€ 2,272 miljoen	€ 2,347 miljoen	€ 7,083 miljoen	€ 9,388 miljoen	75.300
Crematoria Twente (Enschede)	€ 2,188 miljoen	2,573 miljoen	nihil	nihil	€ 210.659
Veiligheidsregio Twente	€ 2,847	€ 3,183	€ 81,536	€ 79,486	nihil

(Enschede)	miljoen	miljoen	miljoen	miljoen	
Omgevingsdienst Twente (Almelo)	€ 902.000	€ 902.000	€ 1.741 miljoen	€ 1,461 miljoen	nihil
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (Hengelo)	€ 754.000	€ 826.000	€ 7,477 miljoen	€ 9,601 miljoen	€ 59.000
Vennootschappen en corporaties					
Bank Nederlandse Gemeenten (Den Haag, over 2024)	€ 4.271 milj.	€ 4.777 milj	€ 110.819 milj.	€ 123.614. milj	€ 294 milj.
Enexis Holding N.V. (Den Bosch, 2024)	€ 5.310 milj.	€ 5.538 milj	€ 5.517 milj.)	€ 5945 milj.	€ 254 milj.
Twente Milieu (Enschede, 2024)	€ 13,775 milj.	€ 13,972 milj.	€ 38,344 milj.	€ 42,123 milj.	€ 195.308
Twence (Hengelo, 2024)	€ 169,2 milj.	166,2 milj	121,2 milj.	109,3 mij.	14,4 milj.
Wadinko (Zwolle over 2024)	€ 82,924 milj.	€ 85,006 milj.	8,720 milj	10,281 milj.	3,6 milj.
Dimact (over 2024)	€ 2,991 milj.	€ 1,464 milj.	4,586 milj.	7,566 milj.	- 2,288 milj.
Overige verbonden partijen (bestuursovereenkomst)					
Euregio (Enschede-Gronau) (over 2023)	€ 2,577 miljoen	€ 2,649 miljoen	1,429 milj	1,583 milj	- € 86.228

Risico-inventarisatie

De gemeente Losser heeft zich in 2022 aangesloten bij Naris, een programma waarmee de risico's van de verschillende verbonden partijen kunnen worden geïnventariseerd. De gemeente Losser werkt daarin samen met de gemeenten Enschede, Hengelo, Almelo, Tubbergen en Dinkelland.

Tabel: Algemeen bestuurlijke belangen en risico's per verbonden partij.

Naam verbonden partij	Score Naris	Risicoscore	Financieel belang	Totaal risico
Veiligheidsregio Twente	25,94	Hoog	Hoog	Hoog
Bestuurlijk overleg SES/Twenteboard	26,58	Hoog	Hoog	Hoog
Samen Twente	23,18	Midden	Hoog	Hoog
Twence	19,28	Laag	Hoog	Midden
Stadsbank Oost Nederland	23,21	Midden	Midden	Midden
OLCT	26,18	Midden	Laag	Midden
Recreatieschap	26,06	Hoog	Laag	Midden
GBTwente	21,06	Laag	Gemiddeld	Midden
Omgevingsdienst Twente	22,06	Midden	Gemiddeld	Midden
Twente Milieu	17,81	Laag	Midden	Midden
Wadinko	26,36	Midden	Laag	Laag

Euregio	25,7	Midden	Laag	Laag
Enexis	19,56	Laag	Laag	Laag
Bank Nederlandse Gemeenten	21,72	Laag	Laag	Laag
Dimpact	26,33	Midden	Laag	Laag

Een hoge risicoscore leidt tot meer aandacht voor de betreffende verbonden partij, door het volgen van de financiële en inhoudelijke ontwikkelingen (begroting, rekening en bestuursrapportage) en eventueel waar nodig het vaststellen van een specifiek toezichtarrangement. Dit lijkt voor 2025 niet aan de orde. Mocht een dergelijk geval zich voordoen, dan zal het college de raad daar actief over informeren.

Overzicht samenwerkingsverbanden met Losserse deelname

Samenwerking	Doel	Deelnemers	Financieel
VEGANN (Vereniging van gemeenten aandeelhouders Enexis Noord-Nederland)	Afstemmen en bepalen van de gezamenlijk standpunt van de deelnemers voor de aandeelhoudersvergadering van Enexis en daarmee verband houdende duurzaamheidsontwikkelingen	Aandeelhouders Enexis in Noord-Nederland	Contributie bedraagt € 480 per jaar.
Twentse Koers	Twentse Koers is een strategische samenwerking tussen de veertien Twentse gemeenten, zorgverzekeraar en zorgkantoor Menzis, GGD Twente en provincie Overijssel. Doel van de samenwerking is om de gezondheid van de Twentse inwoners te versterken en ondersteuning en zorg voor alle inwoners beschikbaar, betaalbaar en toegankelijk te houden	De veertien Twentse gemeenten, Coöperatie Menzis, provincie Overijssel, openbaar lichaam SamenTwente	Twentse Koers heeft in 2025 in totaal acht subsidies en uitkeringen ontvangen, met een totaalbedrag van € 6.784.005. Gemeenten dragen financieel niet bij aan Twentse Koers.
Samenwerking Groen-Blauwe Diensten	Het doel van deze overeenkomst is tussen partijen bindende afspraken vast te leggen over de wijze van samenwerken inzake de uitvoering van Groene Diensten	Lossers, Oldenzaal, Dinkelland, Tubbergen en de Stichting Groen-Blauwe Diensten	

	binnen Nationaal Landschap Noordoost-Twente.		
Twentse Kracht	Het platform Twentse Kracht heeft als doel een 'interne arbeidsmarkt voor de Twentse ambtenaar zonder belemmeringen' door o.a. duurzame inzetbaarheid, mobiliteit en ontwikkelmogelijkheden te vergroten.	de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand, Wierden, alsmede het dagelijks bestuur van Samen Twente, GBTwente Veiligheidsregio Twente, Stadsbank Oost Nederland, Recreatieschap Twente	Bijdrage aan de gastheerorganisatie
Regionale energiestrategie (RES)	De RES Twente werkt, net als de andere energieregio's, aan het opwekken van hernieuwbare energie op land. Daarnaast zoekt de regio naar duurzame warmtebronnen als alternatief voor het aardgas waarmee huizen en gebouwen verwarmd worden. Het werken aan de RES vloeit voort uit het Klimaatakkoord.	De veertien Twentse gemeenten, provincie Overijssel, Waterschap Vechtstromen.	€ 441.527 per jaar voor de RES zelf. Budget is beschikbaar in de periode 2024-2028. Het totaalbedrag voor de gehele periode is € 1.766.108.
IT-platform Twente	De samenwerking op het gebied van informatievoorziening waaronder IT-gerelateerde voorzieningen van de Twentse overheden te stimuleren, coördineren en faciliteren.	Twaalf Twentse gemeenten, Veiligheidsregio Twente, GBTwente en SamenTwente. De gemeente Enschede is gastheerorganisatie	Bijdrage is bepaald via de samenwerkingsovereenkomst. De begrote totale kosten voor 2025 bedroegen: € 785.118.
Portefeuillehouderoverleg MDA	Het PHO MDA is ingesteld om samen te werken en daardoor synergie te bereiken bij de vele maatschappelijke opgaven op het gebied van MDA,	De veertien Twentse gemeenten.	De deelnemers betalen een gezamenlijke bijdrage van € 90.000 per jaar, met als verdeelsleutel het aantal inwoners per gemeente, aan de gastheerorganisatie

	zoals de energietransitie en circulaire economie. Ook wordt er via de samenwerking op ingezet om het gezamenlijk belang beter te kunnen positioneren en adresseren.		
Bestuurlijk overleg Mobiliteit	De overeenkomst heeft als doel: samen te werken en daardoor synergie te bereiken bij de vele maatschappelijke en economische opgaven op het gebied van Mobiliteit en bereikbaarheid. Ook wordt via de samenwerking ingezet om het gezamenlijk belang beter te kunnen positioneren en adresseren bij de provincie, het Rijk en de EU.	De veertien Twentse gemeenten. Hengelo is gastheergemeente. Het BO Mobiliteit is een afstemmingsoverleg in de vorm van een bestuursovereenkomst. Er is sprake van een collegesamenwerking.	De partijen betalen een bijdrage van € 0,44 per inwoner per gemeente (op jaarbasis) aan de Gastheerorganisatie.
Samenwerking Arbeidsmarktregio Twente	De gemeenten en het UWV maken met elkaar afspraken in het PHA over de standpunten en inzet van de publieke middelen in de realisatie van de strategische arbeidsmarktagenda en de publiek private samenwerking. Daar waar de gemeenten en het UWV meerwaarde zien in de regionale samenwerking of er een wettelijke taak ligt zullen er ook op andere onderdelen afspraken gemaakt worden binnen het PHA (zoals bijvoorbeeld beleid (inburgering, Social Return of Investment, Volwasseneducatie, Twentse Belofte),	De veertien Twentse gemeente en het UWV. Overleg vindt plaats in het portefeuillehoudersoverleg Arbeidsmarkt. De gemeente Enschede is Centrumgemeente.	Wordt bekostigd uit de Regionale arbeidsmarktmiddelen.

	projecten (sociaal ondernemerschap) of activiteiten (Leven Lang Ontwikkelen, grensoverschrijdende samenwerking met grensinformatiepunt).		
ROZ Hengelo	Uitvoering van zelfstandigenregelingen	Hengelo voert op de regelingen op basis van samenwerkingsovereenkomsten uit voor meerdere gemeenten.	Facturering op basis van uitgevoerde opdrachten. Er wordt onderzoek gedaan naar een nieuwe financieringssystematiek.
Bestuurlijk werkbedrijf Twente	Afstemming, samenwerking en coördinatie voor de strategische arbeidsmarktagenda Twente en waar nodig het initiëren van nieuwe ontwikkelingen die de samenwerkingsagenda ondersteunen.	Deelnemers aan de overeenkomst	Elke deelnemer draagt zijn eigen kosten voor zover het de participatie in het bestuur en de ondersteuningsstructuur van het werkbedrijf betreft
Samenwerkingsovereenkomst lokale opwek energie	Afspraken over inkoop van lokale opgewekte energie van Twence.	Veertien Twentse gemeenten en Berkelland	De kosten worden naar rato van het inkoopvolume over de deelnemende gemeenten verdeeld
Platform IVZ	Het doel van het Platform IVZ is om structureel regionaal samen te werken op het gebied van sociale, integrale veiligheid. In het bijzonder houdt het Platform IVZ zich bezig met de integrale beleidsvoorbereiding en advisering van het DVO.	Deelnemers: - De veertien Twentse gemeenten - Politie Oost Nederland, district Twente - Openbaar Ministerie Oost Nederland - Regionaal Informatie en Expertise Centrum Oost Nederland (RIEC ON) - Veiligheidshuis Twente (VH Twente) - Veiligheidsregio Twente (VRT)	De deelnemende gemeenten dragen ieder jaarlijks € 0,30 per inwoner bij voor het Platform IVZ.
Districtelijk Veiligheidsoverleg	Het Districtelijk Veiligheidsoverleg (DVO) is ingesteld om onderwerpen op het gebied van bestrijding van (ondermijnende) criminaliteit en overlast, bovenlokale veiligheidsvraagstukken en sociale veiligheid	Het DVO is het bestuurlijk overleg dat wordt gevormd door de burgemeesters in Twente, de politiedistrictschef en de hoofdofficier van justitie.	

	te bespreken.		
Stuurgroep Zorg Veiligheid en Straf	De Stuurgroep Zorg, Veiligheid en Straf is ingesteld om de thema's die zich op het snijvlak van zorg en veiligheid bevinden, bestuurlijk en ambtelijk goed met elkaar te verbinden.	De veertien Twentse gemeenten, Zorg- en Veiligheidshuis Twente, Raad voor de Kinderbescherming, Dienst Justitiële informatie, reclassering, Mediant/Dimence, politie, Openbaar Ministerie, Veilig Thuis Twente en GGD Twente.	
Energie van Noord-Oost Twente	Samenwerking bij de uitvoering van de opgave vanuit het klimaatakkoord om te komen tot 55% minder CO2 uitstoot in 2030, en in 2050 volledig klimaatneutraal te zijn. Energie van Noordoost Twente richt zich daarbij op het opwekken van duurzame energie en het realiseren van aardgasvrije wijken.	Oldenzaal, Tubbergen, Dinkelland en Losser.	De colleges van de deelnemende gemeenten stellen jaarlijks de begroting vast, die bestaat uit programma- en dienstverlenings-kosten van de Gastheer-organisatie. De kosten worden bij alle deelnemende gemeenten gelijkelijk verdeeld in rekening gebracht. Individuele kosten worden volledig bij de betreffende Afnemend partner in rekening gebracht.
Samenwerking Sociale Recherche	Samenwerking op het gebied van Sociale Recherche, met als centrumgemeente d.e gemeente Almelo.	Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand en Wierden.	De kosten worden verdeeld op basis van de afspraken in de bestuursovereenkomst en het daarbij behorende addendum.
Bestuurlijk overleg Samen 14	Samen14 is de vrijwillige samenwerking tussen deelnemende gemeenten voor de ambulante onderdelen van het Twents Model, Vervoer, Huishoudelijke Ondersteuning en Toezicht op Kwaliteit.	De veertien Twentse gemeenten (afhankelijk van de samenwerking)	
Bestuurlijk overleg Sport en bewegen Twente	Deze samenwerking is ingesteld om uitvoering te geven aan de Twentse visie Sport en Bewegen	De portefeuillehouders Sport van de veertien Twentse gemeenten.	Het startbudget voor de Twentse Visie 2024-2027 is bij benadering € 291.737. De gemeentelijke bijdrage

			vanaf 2025 moet nog worden vastgesteld.
Beschermd wonen en maatschappelijke opvang	De samenwerking heeft tot doel om de gemeenschappelijke belangen te behartigen op het gebied van Beschermd Wonen, zoals bedoeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015.	Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal.	Gemeente Enschede is centrumgemeente en ontvangt het budget.
Twentse regietafel asielinstroom	De Twentse Regietafel Asielinstroom is ingesteld om ervaringen op het gebied van opgaven rondom asielzoekers te delen en te zoeken naar waar samenwerking kansrijk is.	De veertien Twentse gemeenten.	
Twents Waternet	Om de regio Twente aantrekkelijk te houden, staat een veilige en klimaatbestendige inrichting van de openbare en particuliere leefomgeving centraal. Dat geldt niet alleen voor de bebouwde kommen van de steden, maar evenzeer voor de buitengebieden van Twente. Twentse gemeenten en het waterschap werken samen om dit te bereiken. Naast het delen van kennis en het treffen van fysieke maatregelen, zetten we daarbij in op het vergroten van het waterbewustzijn van de Twentse samenleving en bij beleidsmakers	Twentse gemeenten en waterschap Vechtstromen	De jaarlijkse bijdrage van Losser aan het Twents waternet bedraagt per 2018 € 4.665 per jaar.
Bestuurlijk overleg Cultuurregio	De veertien Twentse gemeenten werken samen door periodiek	Cultuurregio Twente is een samenwerkingsverband	De financiële bijdrage bedraagt € 0,42 per inwoner per gemeente

	te overleggen, door projecten te organiseren en door gezamenlijk op te trekken in de lobby.	van alle veertien Twentse gemeenten op het gebied van cultuur, gericht op het ontwikkelen en uitvoeren van een gezamenlijk uitvoeringsprogramma	per jaar, voor een periode van zes jaar.
Ruimtelijke ontwikkelstrategie (ROS)	Het doel van de ROS Twente (ruimtelijke ontwikkelstrategie Twente) is het opstellen en uitvoeren van de verstedelijkingsstrategie in samenwerking met de provincie Overijssel en het Rijk. De governance is momenteel in ontwikkeling.	De veertien Twentse gemeenten.	
Gebiedsgerichte aanpak NOT	In NOT-verband in goede verbinding te blijven met provincie, waterschap, de agrarische sector, natuurorganisaties en andere stakeholders in het landelijk gebied, met als inzet de verbetering van sociaaleconomisch perspectief, een duurzame landbouwsector en het herstel van natuur, watersystemen en klimaat.	Oldenzaal, Dinkelland, Tubbergen en Losser	
Bestuursovereenkomst Zoetwatervoorziening Oost-Nederland	Deze overeenkomst heeft tot doel om de afspraken vast te leggen tussen de Regionale Partijen onderling voor de uitvoering van het Werkprogramma ZON 2022-2027. De afspraken betreffen: de organisatie van de uitvoering, de financiering en de rapportage over besteding van middelen.	Ongeveer 50 verschillende partners	

VNG Overijssel	VNG Overijssel kent vier hoofddoelen: • het delen van kennis (platformfunctie op gebied van zowel het sociaal als het ruimtelijk domein) • het behartigen van gezamenlijke Overijsselse belangen (adviseren, coördineren en stimuleren) • het onderhouden van contact met en het informeren van de Overijsselse gemeenten (zowel bestuurlijk als ambtelijk) • het faciliteren van de Overijsselse gemeenten door onder andere het verzorgen van procedures en het bieden van ondersteuning om algemene beleidsdoelen te bereiken	Alle gemeenten in de provincie Overijssel, waaronder de veertien Twentse gemeenten.	De contributie voor het lidmaatschap van VNG Overijssel bedraagt per 1 januari 2025 € 0,241 per inwoner.
Centrumregeling samenwerking Enschede-Losser.	Deze regeling heeft ten doel te komen tot een doelmatige en toekomstbestendige uitvoering van taken op het gebied van publieksdienstverlening en bedrijfsvoering.	Losser en Enschede	Bijdrage op basis van de dienstverleningsovereenkomsten per vakgebied
Samenwerking uitvoering WSW en Nieuw beschut Oldenzaal-Losser	Gezamenlijk inkoop diensten WSW en Nieuw beschut. Voordeel zit in het schaalvoordeel.	Oldenzaal en Losser	Iedere partij neemt het eigen deel van de kosten voor zijn rekening.

3.7 Grondbeleid

Inleiding

Deze paragraaf schetst de kaders en uitgangspunten van het grondbeleid van de gemeente Losser.

Doel en uitgangspunten grondbeleid

Grondbeleid is geen doel op zich, maar een middel dat ingezet kan worden om gemeentelijke doelstellingen op het gebied van wonen, economie, voorzieningen en dergelijke te bereiken. Alle beschikbare instrumenten in het grondbeleid zijn beschreven in de Nota grondbeleid. Ook is in de nota aangegeven hoe het instrumentarium ingezet kan worden, welke ontwikkelstrategieën er zijn en hoe we bijvoorbeeld de grondprijzen bepalen.

Actuele vermogenspositie grondexploitatie

Jaarlijks herzien we de grondexploitatie met als vertrekpunt de boekwaarde (saldo van inkomsten en uitgaven). Gerealiseerde kosten en opbrengsten van het lopende jaar verwerken we in de boekwaarde en de prognoses stellen we bij. De vermogenspositie van de grondexploitatie bestaat uit twee componenten, te weten:

- het geïnvesteerde vermogen van de complexen per 31-12-2024 (boekwaarde);
- de prognoses van de complexen (grondexploitaties).

De uiteindelijk te verwachten resultaten rekenen we in het kader van de programmabegroting terug naar het prijspeil 31-12-2025. Dit noemen we de contante waarde van het resultaat. De contante waarde is belangrijk bij de beoordeling van de resultaatontwikkeling in de komende jaren en bij de beoordeling van de actuele vermogenspositie van de grondexploitatie.

Voor de berekening van de grondexploitatie is het noodzakelijk om parameters vast te stellen. De gehanteerde parameters zijn in de Nota van Uitgangspunten vastgesteld door het college. Voor de volledigheid vermelden we deze in onderstaande tabel.

	2025	2026	2027	2028 e.v.*
Kosten	4,5%**	2,5%	2,5%	2%
Opbrengsten	***	2,5%	2,5%	2%
Rente	0,7%	0,9%	0,9%	0,9%

* Beheersmaatregel ingevolge BBV, uitgaande van basisjaar 2025, brengen we na 10 jaar de opbrengstenparameter voorzichtigheidshalve terug naar 0% per jaar;

** Per grondexploitatie afzonderlijk beoordelen. Werkzaamheden die al zijn aanbesteed behoeven geen indexatie;

*** Geen sprake van indexatie in 2025 aangezien getaxeerde grondprijzen in principe voor heel 2025 vaststaan.

In exploitatie genomen plannen (bedragen in €)

Complex	Boekwaarde 31-12-2024	Prognose eind- resultaat op einddatum	Einddatum prognose	Prognose resultaat per 31-12-2025
Saller	-184.504	145.131	31-12-2026	143.836
Geurmeij	1.176.749	126.486	31-12-2028	123.132
Wonen aan 't Dinkeldal	-123.581	-145.165	31-12-2025	-145.164
Invalsweg	276.362	-95.727	31-12-2026	-93.850
Muchte	333.212	-75.045	31-12-2027	73.712
Nitertweg	243.755	30.068	31-12-2025	30.068
Vm. Martinusschool	-228.505	45.822	31-12-2025	45.823
Totaal	1.493.488			177.556

De Saller

Fase 2A en 2B zijn gereed. Het woonrijp maken van fase 2C is in uitvoering en nadert afronding. Bij de uitvoering volgen we het bouwtempo van de woningen. Bij de afronding van de woonrijp werkzaamheden is er sprake van meerwerk en herstelwerkzaamheden. De laatste kavel bestemd voor particuliere uitgifte is geleverd. Contractpartner Rechtersvoort heeft tevens de laatste kavel afgerekend. Hiermee zijn alle opbrengsten gerealiseerd. Bij de jaarrekening 2025 onderzoeken we de mogelijkheden tot afsluiting van de grondexploitatie.

Geurmeij

De Geurmeij voorziet in een gedifferentieerd kavelaanbod van circa tachtig kavels. De uitgifte van fase 1 van het tweede deel is bijna afgerond. In fase 1 zijn twintig kavels gerealiseerd, waarvan er achttien zijn verkocht. De laatste twee kavels nemen we mee bij de uitgifte van fase 2. De uitgifte van fase 2 is opgestart. In fase 2 zijn twintig kavels gesitueerd, waarvan er tien verkocht zijn. Eén ten behoeve van een particulier en negen ten behoeve van Bouwbedrijf Tijdhof Hobema. De overige tien zijn in optie genomen.

Wonen aan het Dinkeldal

In totaal zijn door aannemersbedrijf Haafkes en projectontwikkelaar Le Clercq dertig woningen gerealiseerd. De woonrijp werkzaamheden van de openbare ruimte zitten in een afrondende fase. Na oplevering van het woonrijp maken en het verlopen van de onderhoudstermijn sluiten we de grondexploitatie.

Invalsweg

Het bestemmingsplan voorziet in de mogelijkheid tot het bouwen van één woning naast de Invalsweg 8a te Overdinkel. Omdat het animo beperkt is onderzoeken we de uitbreiding van bouw mogelijkheden. De huidige kavel is uit de verkoop gehaald totdat hier meer duidelijkheid over is. Dit kan er toe leiden dat we een nieuwe grondexploitatie ter vaststelling aan de raad aanbieden. Totdat hier meer duidelijkheid over is, handhaven we het oorspronkelijk uitgangspunt van één uit te geven kavel.

Muchte

De herontwikkeling van de Muchte maakt woningbouw mogelijk in de vorm van twaalf grondgebonden woningen en een appartementencomplex met zestien huurwoningen voor

woningcorporatie Domijn. Domijn is bezig met de realisatie van het appartementencomplex. De verkoopovereenkomst voor de twaalf kavels is getekend. Elf kavels zijn inmiddels geleverd en de laatste staat ingepland voor levering. Wanneer het appartementencomplex en de grondgebonden woningen zijn gerealiseerd, starten aansluitend de woonrijp werkzaamheden van het terrein.

Nitertweg

De voormalige ijsbaan annex visvijver aan de Nitertweg 4 in Losser is herontwikkeld voor de uitgifte van één woningbouwkavel, één perceel natuurgebied en één kavel bestemd voor Stichting Staringmonument. De kavel bestemd voor Stichting Staringmonument is geleverd. De verkoop van de woonkavel gaat via een openbare inschrijvingsprocedure bij de notaris en hiervoor is inmiddels een koopovereenkomst getekend.

Voormalige Martinusschool

De levering van de bouwkavel heeft plaatsgevonden. JOUW Wonen is begonnen met het bouwen van zeven rijwoningen. Rij van vier en rij van drie. De verwachting is dat aansluitend de gemeente de omliggende openbare ruimte woonrijp maakt en dat het project eind 2025 afgerond kan worden.

3.8. Openbaarheidsparagraaf Woo

De openbaarheidsparagraaf wordt voorgeschreven door de Wet open overheid (Woo: artikel 3.5). De Woo regelt het recht van burgers op informatie van de overheid. De Woo geeft een impuls in de doorontwikkeling van verschillende gemeentelijke kerntaken, een transparanter opererende gemeente en sluit aan op de opgave Wendbare organisatie en transparant openbaar bestuur en het uitvoeringsprogramma Dienstverlening.

In het kader van de implementatie van de Wet open Overheid (Woo) wordt in 2026 ingezet op de realisatie van in ieder geval de volgende elementen:

Overall Woo

We blijven inzetten op awareness met als doel de Woo als kerntaak meer vorm te geven via een passend beleidskader. Dit vraagt om strategische communicatie over de rol van de Woo. Ook staat 2026 in het teken van het schetsen van randvoorwaarden voor overdracht van programma naar de lijnorganisatie.

Passief proces

De procesgang wordt verder integraal doorontwikkeld en geoptimaliseerd. Aandachtspunten daarbij zijn rolverdeling, -samenhang, versterking van instructies en ondersteunend advies en toezicht, het versterken van overgangsmomenten in het proces en leren van het proces (PDCA).

Actief proces

We gaan door met zorgdragen voor de realisatie van actieve openbaarmaking op verplichte categorieën. Dit vergt de nodige aanpassingen in tooling, processen en governance. Ook gaan we ervaring opdoen met vrijwillige openbaarmaking (op actuele thema's) en beleidsontwikkeling op digitale toegankelijkheid

Informatiehuishouding

Samen met Informatiebeheer monitoren en vertalen we informatiebeheerplannen naar Woo implementatieplannen per afdeling. We houden toezicht op het voorkomen van eigen werkwijzen in de organisatie. We versterken in 2026 het informatievoorziening landschap en brengen samenhang in architectuur aan. Voor het college en de organisatie wordt gewerkt aan instructies op onder andere correcte bewaring, omgang met beleidsintimiteit (vertrouwelijkheid van het overleg of het samenwerken tussen bewindslieden en ambtenaren aangaande beleidszaken), chat en email aanpak, voorbeeldgedrag in dossiervorming en vormgeven aan bestuurlijke eindverantwoordelijkheid informatiehuishouden.

Conclusie en strategisch perspectief

De implementatielasten zijn grotendeels gedekt. Ingewikkelder is de totale structurele impact. Het is bijvoorbeeld nog niet te overzien wat de uitvoeringsconsequenties zijn van een eerste handmatige versie van het generieke publicatieplatform. Ook bestaat er een enorme afhankelijkheid van de opvolging van de informatiebeheerplannen. De Woo steunt op de kwaliteit van de informatiehuishouding. Wanneer deze kwaliteit op bepaalde fronten nog bedenkelijk is, ontstaat er voor vakafdelingen tijdrovend werk met de nodige uitvoeringskosten. Hier zit tevens een dilemma. Het doel is 'open zijn'. Zo lang de kwaliteit van de informatiehuishouding nog wordt verbeterd, en de eerste lijn hierdoor nog niet volledig gesterkt op het Woo-proces kan functioneren, vergt het de moed, tijd en geld om de luiken open te gooien. In 2026 zit daar met betrekking tot de Woo dan ook een zwaartepunt: er is al een behoorlijk instrumentarium in huis om het proces te versimpelen, maar men moet dit leren gebruiken, in combinatie met een correcte opvolging van de zorgvuldig opgestelde informatiebeheerplannen.

Financiële Begroting

De financiële begroting bestaat uit een toelichting op de onderdelen van de financiële positie van de gemeente en bijlagen met achtergrondinformatie of informatie die verplicht is in het kader van het BBV.

4. Financiële Positie

In dit hoofdstuk beschrijven we de financiële positie. Dat doen we aan de hand van onderstaande overzichten:

- Overzicht van baten en lasten
- Geautoriseerde kredieten
- Geprognoseerde balans
- Algemene risicoreserve
- Staat van reserves en voorzieningen
- Incidentele baten en lasten

4.1. Overzicht van baten en lasten

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten						
Onmeunig mooi Losser	68.643	65.860	64.815	61.632	62.776	62.518
Wendbare organisatie	6.412	5.510	5.996	5.933	5.942	5.815
Algemene dekkingsmiddelen	757	640	942	1.172	1.292	1.482
Overhead	10.697	11.110	12.427	12.322	12.095	12.092
Heffing VPB	-29	20	-10	15	11	0
Onvoorzien	1.900	1.357	736	1.436	896	1.735
Totaal Lasten	88.380	84.497	84.906	82.510	83.012	83.642
Baten						
Onmeunig mooi Losser	27.051	21.251	20.270	19.315	20.211	20.127
Wendbare organisatie	570	360	589	588	547	424
Algemene dekkingsmiddelen	56.140	58.857	59.704	60.851	60.801	62.860
Overhead	261	331	624	624	610	608
Onvoorzien	385	25	0	0	0	0
Totaal Baten	84.407	80.825	81.188	81.377	82.169	84.019
Saldo Lasten en Baten	-3.973	-3.673	-3.717	-1.133	-843	377
Storting reserves						
Onmeunig mooi Losser	2.888	1.623	2.568	39	37	29
Wendbare organisatie	250	1.199	0	0	0	0
Totaal Storting reserves	3.138	2.822	2.568	39	37	29
Onttrekking reserves						
Onmeunig mooi Losser	2.433	3.367	1.182	382	372	372
Wendbare organisatie	1.922	393	143	143	55	55
Totaal Onttrekking reserves	4.354	3.760	1.325	525	427	427
Saldo mutaties Reserves	1.216	938	-1.243	486	390	398
Totaal	-2.757	-2.735	-4.960	-647	-453	776

4.2. Geprognosticeerde balans

Geprognosticeerde balans 2025-2029

Bedragen x € 1.000 per 1 januari

Balanspost	2025	2026	2027	2028	2029
Activa					
Immateriele vaste activa	0	0	0	0	0
Materiele vaste activa	77.997	80.697	83.397	86.097	88.797
Financiele vaste activa	8.007	8.007	8.027	8.047	8.067
Totaal Vaste activa	86.004	88.704	91.424	94.144	96.864
Vorraden	1.272	-118	-215	-505	-347
Vorderingen (uitzettingen)	2.321	2.321	2.321	2.321	2.321
Liquide middelen	684	0	1.366	1.253	3.034
Overlopende activa	8.364	8.364	8.364	8.364	8.364
Totaal Vlottende activa	12.640	10.567	11.836	11.433	13.373
Totaal Activa	98.644	99.271	103.260	105.577	110.237
Passiva					
Eigen vermogen	30.372	26.699	22.982	21.849	21.006
Voorzieningen	10.100	10.115	10.248	10.514	10.784
Vaste schulden	36.196	38.809	47.923	49.637	51.300
Totaal Vaste passiva	76.667	75.624	81.153	82.000	83.090
Vlottende Schulden	14.574	16.245	14.704	16.175	19.744
Overlopende passiva	7.402	7.402	7.402	7.402	7.402
Totaal Vlottende passiva	21.977	23.647	22.107	23.577	27.146
Totaal Passiva	98.644	99.271	103.260	105.577	110.237

Toelichting

Activa

Materiële vaste activa

Hier is als basis genomen de balans uit het jaarverslag 2024. Daarnaast is rekening gehouden met de nieuwe investeringen, die in de GB2026 zijn opgenomen voor de jaren 2026-2029.

De verschillen in de voorgenomen investeringen worden veroorzaakt door de inbreng van de restant kredieten die in het verleden zijn verleend (onder andere riolering).

Verloop	Bedrag
Boekwaarde per 1-1-2025	77.997
Afschrijving	-3.229
Voorgenomen investeringen	5.929
Boekwaarde per 1-1-2026	80.697
Afschrijving	-4.378
Voorgenomen investeringen	7.078
Boekwaarde per 1-1-2027	83.397
Afschrijving	-4.638
Voorgenomen investeringen	7.338
Boekwaarde per 1-1-2028	86.097
Afschrijving	-5.534
Voorgenomen investeringen	8.234
Boekwaarde per 1-1-2029	88.797
Afschrijving	-5.721
Voorgenomen investeringen	8.421
Boekwaarde per 1-1-2030	91.497

Financiële vaste activa

Deze post bestaat uit drie onderdelen, te weten:

- Leningen aan deelnemingen
- Leningen aan gemeenschappelijke regelingen
- Overige langlopende geldleningen

Er worden weinig mutaties verwacht ten aanzien van de aandelen. Om deze reden is het gemiddelde van de laatste vijf jaren opgenomen. Dit geldt ook voor de gemeenschappelijke regelingen. Voor de leningen is van de gemiddelde daling van de laatste vijf jaren uitgegaan.

Vorraden

Op basis van de geactualiseerde bouwgrondexploitaties is de voorraad gronden in beeld gebracht. Door de verwachte verkoop van gronden in met name de Saller ontstaan negatieve boekwaardes (diverse complexen sluiten winstgevend).

Het verloop kan als volgt worden weergegeven (x € 1.000):

Verloop	Bedrag
Boekwaarde per 1-1-2025	1.258
Lasten	1.257
Opbrengst verkopen	2.647
Boekwaarde per 1-1-2026	-132
Lasten	827
Opbrengst verkopen	855
Boekwaarde per 1-1-2027	-229
Lasten	397
Opbrengst verkopen	737
Boekwaarde per 1-1-2028	-519
Lasten	660
Opbrengst verkopen	538
Boekwaarde per 1-1-2029	-360
Lasten	0
Opbrengst verkopen	0
Boekwaarde per 1-1-2030	0

Vorderingen

Bij de Vorderingen is uitgegaan van het gemiddelde van de balansen 2012-2024.

Liquide middelen

Liquide middelen is gebruikt als sluitpost, om activa- en passivazijde aan elkaar gelijk te maken.

Overlopende activa

Bij Overlopende activa is het gemiddelde genomen van de balansen 2012-2024.

Passiva

Eigen vermogen

Het verloop van de balanspost Eigen vermogen is in overeenstemming met de mutaties zoals die in de financiële administratie opgenomen zijn verwerkt. Deze mutaties zijn conform de eerder door de gemeenteraad genomen besluiten.

Voorzieningen

Het verloop van de post voorzieningen is conform de huidige besluitvorming geraamd en betreft het verloop van de voorziening pensioenen wethouders, riolering, reiniging, vervanging afvalcontainers, voormalig personeel en ontmanteling Topcraft.

Vaste schulden

De prognose met betrekking tot deze post is ontleend aan de leningenadministratie.

Flottende schulden

Bij Flottende schulden is het gemiddelde genomen van de balansen 2012-2024.

Overlopende passiva

Bij Overlopende passiva is het gemiddelde genomen van de balansen 2012-2024.

Berekening EMU-saldo

In het verdrag van Maastricht is afgesproken dat het EMU-tekort van een aangesloten land maximaal 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) mag bedragen. Het EMU-tekort wordt bepaald door een gezamenlijk tekort van het Rijk, lokale overheden en sociale fondsen. Gemeenten dienen in de begroting een raming van het eigen EMU-saldo op te nemen. De Nederlandse gemeenten mogen gezamenlijk maximaal 0,38% van het tekort veroorzaken. Dit is vastgelegd in de wet Houdbare overheidsfinanciën. De totale norm wordt verdeeld in referentiewaarden over alle gemeenten.

De referentiewaarden zijn gepubliceerd in de decembercirculaire 2024. De actuele referentiewaarde voor Losser is € 2.753.000. Met een berekend Emu-saldo van € 6.188.000 in 2025 zitten we daar boven. Dat geldt ook voor de berekende Emu-saldi voor 2025 en 2027. Reden is dat we, om het coalitieakkoord te kunnen uitvoeren gekozen hebben voor flinke investeringen, voor een groot deel ook met een incidenteel financieel effect. Dat zien we vooral terug in het negatieve exploitatiesaldo voor mutaties reserves (punt 1. in de tabel hieronder).

		2025	2026	2027
	Omschrijving	x € 1000,-	x € 1000,-	x € 1000,-
		Volgens realisatie tot en met sept. 2025, aangevuld met raming resteren de periode	Volgens begroting 2026	Volgens meerjarenraming in begroting 2026
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-3.673	-3.717	-1.133
2	Mutatie (im)materiële vaste activa	2.700	2.700	2.700
3	Mutatie voorzieningen	15	133	266
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-1.390	-97	-290
5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa			
	Berekend EMU-saldo	-4.968	-6.188	-3.277

4.3. Staat van reserves en voorzieningen

Reserves

(Bedragen x €1.000)

Omschrijving		Stand 31-12- 2025	Rente- toevoe- gingen 2026	Stortin- gen 2026	Onttrek- kingen 2026	Eind- stand 2026	Eind- stand 2027	Eind- stand 2028	Eind- stand 2029
Onmeunig mooi Losser									
Duurzaamheid	BR	800	0	0	800	0	0	0	0
Frictiekosten	BR	112	0	0	0	112	112	112	112
Gezond in de stad	BR	370	0	0	0	370	370	370	370
Herinrichten Beuningen	BR	40	0	0	0	40	40	40	40
Inburgering Statushouder	BR	74	0	0	0	74	74	74	74
Reserve Bibob	BR	325	0	0	0	325	325	325	325
Reserve Centrumontwikkeling	BR	484	0	0	0	484	484	484	484
Reserve cofinanciering Leader	BR	200	0	0	0	200	200	200	200
Reserve Digitale Transitie	BR	1.000	0	0	0	1.000	1.000	1.000	1.000
Reserve Gebouwen MOP	BR	586	0	0	0	586	586	586	586
Reserve Grondexploitaite	BR	1.000	0	0	0	1.000	1.000	1.000	1.000
Reserve impuls brede school 2009	BR	103	0	0	0	103	103	103	103
Reserve Kulturhus Overdinkel	BR	56	0	0	10	46	36	26	16
Reserve MOP onderwijs.'10	BR	183	0	0	0	183	183	183	183
Reserve NASB '08+'09	BR	42	0	0	0	42	42	42	42
Reserve Onderhoud Wegen	BR	1.319	0	0	0	1.319	1.319	1.319	1.319
Reserve synergie herv. en ink.str.	BR	73	0	0	0	73	73	73	73
Reserve Verv. Lampen OV	BR	77	0	12	0	89	102	114	127
Sociaal domein	BR	882	0	0	0	882	882	882	882
Versnelling landbouwtransitie	BR	143	0	0	0	143	143	143	143
Versnelling woningbouwopgave	BR	151	0	0	0	151	151	151	151
Totaal Onmeunig mooi Losser		8.020	0	12	810	7.222	7.225	7.227	7.230
Wendbare organisatie									
Aansluiting BRP-digitale dienstverle	BR	175	0	0	88	88	0	0	0
Algemene reserve	Alg	14.701	0	1.151	6.301	9.552	8.757	8.204	8.997
Invest Bijdragen	BR	3.719	0	2.500	294	5.926	5.632	5.348	5.064
Reserve	BR	51	0	0	0	51	51	51	51

conjunctuur/frictiefonds									
Reserve Organisatie ontwikkelingen	BR	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve Referenda	BR	40	0	0	0	40	40	40	40
Totaal Wendbare organisatie		18.687	0	3.651	6.682	15.655	14.479	13.642	14.151
Totaal - Generaal		26.706	0	3.664	7.492	22.878	21.704	20.869	21.381

Toelichting

In de stand 31-12-2025 zijn de werkelijke stortingen en onttrekkingen van 2025 niet meegenomen. Dit vindt plaats bij de jaarrekening 2025.

Voor de mutaties in 2026 wordt verwezen naar de toelichting van het desbetreffende programma in hoofdstuk 2.

Programma Onmeunig mooi Losser

Reserve Duurzaamheid

Losser heeft in het kader van het klimaatakkoord wettelijke taken opgedragen gekregen. De raad heeft voor de jaarschijven 2023, 2024, 2025 en 2026 € 800.000 beschikbaar gesteld voor de uitvoeringskosten Klimaatakkoord. Het Rijk heeft tot 2030 ca. € 425.000 per jaar beschikbaar gesteld. Met deze gelden worden de uitvoeringskosten van de wettelijke taken gefinancierd. Hierbij worden eerst de middelen van het Rijk uitgeput. Naast de opgedragen wettelijke taken heeft Losser ambities vastgelegd in de Toekomstvisie Losser Duurzaam 2040 en het coalitieakkoord. De uitvoeringskosten hiervan worden ook gefinancierd uit deze reserve. De huidige stand van de reserve is € 800.000.

Reserve frictiekosten

Op het onderdeel 'Sociaal domein', specifiek de drie decentralisaties, is in 2015 een voordelig resultaat geboekt. Bij de implementatie en uitvoering van de nieuwe taken in het Sociaal Domein, wordt gaandeweg duidelijk dat het naar alle waarschijnlijkheid niet voor alle medewerkers haalbaar is om aan de daarbij behorende eisen (kennis en vaardigheden) te voldoen. Dit leidt tot frictiekosten. De huidige stand van de reserve is € 112.000.

Reserve Gezond in de stad

De gemeente Losser heeft via de decentralisatie-uitkering GIDS (Gezond In De Stad) middelen ontvangen om de aanpak van gezondheidsachterstanden verder vorm te geven. Bij de resultaatbestemming 2015 is besloten het ontvangen bedrag 2015 te reserveren. De reserve wordt ingezet voor activiteiten in het kader van de Kadernota Gezondheid 2019-2022, het Lokaal Preventieakkoord en het Preventie en Handhavingsplan Alcohol en Middelengebruik 2024-2027. Momenteel is de omvang van de reserve € 370.000.

Reserve herinrichting Beuningen

De raad heeft op 13 november 2017 de motie aangenomen om voor dit doel een bedrag van € 40.000 op te nemen om te komen tot een Kwaliteitsimpuls Beuningen, naar analogie van de Kwaliteitsimpuls De Lutte en het Parapluplan centrum Losser.

Reserve Inburgering statushouders

Voor de huisvesting van statushouders heeft de gemeente in de loop van 2017 eenmalige middelen ontvangen. Deze middelen zijn bedoeld voor de integratie van statushouders, waaronder participatie en taalonderwijs. In de jaarrekening 2017 is van het niet bestede bedrag ad € 174.000 een reserve gevormd. Bij de jaarrekening 2021 is hiervan € 100.000 in het resultaat vrijgevallen, zodat nu nog een reserve van € 74.000 resteert.

Reserve Bibob

Deze reserve is in 2023 ingesteld om Bibob gemeente breed in te zetten en om een inhaalslag te maken met de exploitatievergunning. De verwachte doorlooptijd van dit project is 3 tot 4 jaar. De huidige stand van de reserve is € 325.000.

Reserve Centrumontwikkeling

Met de vaststelling van de jaarrekening 2019 is besloten € 500.000 uit het resultaat te reserveren voor het Centrumplan in Losser. Voor de centrumontwikkeling is een groot aantal doelstellingen geformuleerd, die verband houden met flankerend beleid voor de centrumontwikkelingen Losser. Daarbij is te denken aan onder andere: subsidieregeling voor pui- en gevelverbetering en winkelverplaatsingen. Omvang en moment van de daadwerkelijke uitgaven zijn afhankelijk van initiatieven vanuit de lokale middenstand. Op dit moment is de stand van de reserve € 484.000.

Reserve cofinanciering Leader

De gemeente Losser draagt jaarlijks voor maximaal 25% bij aan projecten in de gemeente die betrekking hebben op plattelandsontwikkeling vanuit Leader. De bijdrage is onderdeel van cofinanciering waarin de provincie (25%) en Rijk (50%) meebetalen. Om slagvaardig te kunnen handelen is in de VJN2024 € 200.000 beschikbaar gesteld voor de financiering van vier projecten. De Leader-periode loopt van 2023 - 2027.

Reserve M.O.P. gebouwen

Op 20 december 2011 heeft de gemeenteraad op basis van de najaarsnota besloten tot het instellen van een reserve voor de M.O.P. gebouwen, inclusief de gebouwen van het onderwijs. Dit omdat het M.O.P. meerjarig is onderbouwd en planmatig wordt weggezet. De reserve valt onder twee programma's. De raad heeft eventuele tekorten en overschotten aan het einde van het jaar met de reserve verrekenend. Doel van deze reserve is om te 'sparen' voor grote onderhoudsuitgaven.

Reserve grondexploitatie

De grondexploitatie is een vrij risicovolle activiteit. Om deze risico's op te kunnen vangen, zonder de Algemene risicoreserve aan te moeten spreken, is in 2007 door de raad besloten een Reserve grondexploitatie te vormen. Hierbij is het volgende bepaald. Indien het jaarresultaat van de overige gemeentelijke activiteiten een negatief saldo vertoont, wordt dit eerst aangevuld. Het meerdere wordt voor 50% bestemd voor de Algemene reserve en de andere 50% voor de Reserve grondexploitatie. In geval van een tekort op de grondexploitatie wordt dit eerst ten laste van deze reserve gebracht; een eventueel resterend tekort komt ten laste van de algemene middelen. Op basis van het risicoprofiel (vereiste weerstandscapaciteit) van de grondexploitaties wordt deze reserve gehandhaafd. Op dit moment is de stand € 1.000.000. De omvang is door de raad gemaximeerd op € 1 mln.

Reserve impuls brede school 2009

Betreft budget ten behoeve van de uitvoering van de Brede Regeling Combinatiefuncties. Gemeente neemt vanaf 2009 deel aan de regeling en ontvangt inmiddels voor ruim vijf formatieplaatsen een bijdrage. In de eerste deelnamejaren is het niet gebruikte budget door de raad aan de reserve toegevoegd. Al enkele jaren zijn ruim zes formatieplaatsen ingevuld. De hogere uitgaven zijn door de raad uit de reserve gedekt. Niet gebruikte budgetten zijn aan de reserve toegevoegd. Op dit moment is de stand € 103.000.

Reserve bouw Kulturhus Overdinkel

Op 19 maart 2013 heeft de raad de nieuwe uitgangspunten voor deze beschikbare reserve gesteld. De beschikbare € 400.000 was nodig voor de inrichting van de openbare ruimte in relatie tot het Kulturhus Overdinkel. In 2016 zijn daarom de kosten voor de realisatie van het centrumplein Overdinkel verrekend met deze reserve. De stand op 1 januari 2026 is naar verwachting € 56.000. De raad heeft dit bedrag bestemd voor onderhoud voor de komende jaren.

Reserve M.O.P. onderwijs '10

Zie onderbouwing 'Reserve M.O.P. gebouwen'. De jaarlijkse onttrekking is afhankelijk van investeringen in schoolgebouwen. Investeringen worden gedaan op basis van het in september 2021 vastgestelde Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP).

Reserve Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB)

De gemeente heeft gedurende de periode 2008 - 2012 hiervoor middelen ontvangen via de algemene uitkering. Met de Vereniging Sport en Gemeenten is een convenant gesloten voor de uitvoer van diverse beweeginterventies. De budgetten hiervoor zijn in de begroting opgenomen. Huidige stand van de reserve is € 42.000. De raad heeft dit bedrag bestemd voor sport- en beweegactiviteiten in de komende jaren en het Lokaal Sportakkoord.

Reserve onderhoud wegen

Het MIP is het instrument om meerjarig concreet invulling te geven aan het onderhouds- en vervangingsprogramma wegen. Via het MIP worden uitvoeringsprojecten gedefinieerd en uitgevoerd. Hiervoor zijn in deze reserve middelen beschikbaar gehouden.

Reserve synergie hervormingsagenda en inkoopstrategie

Deze reserve is ingesteld voor de nieuwe aanbesteding Jeugdhulp en WMO. Voor eind 2025 zullen we alle indicaties moeten herindiceren. De landelijke Hervormingsagenda Jeugd is hierbij een belangrijk initiatief met naast regionaal ook lokaal verplichte taakstellingen om knelpunten in de jeugdzorg aan te pakken en het jeugdzorgstelsel houdbaar te maken voor de toekomst. Tijdens de overgang en implementatie naar het nieuwe model wordt gestreefd naar synergie en kan er een kwaliteit-slag gemaakt worden waardoor de inwoners passende ondersteuning ontvangen, de sociale basis wordt versterkt en inzet van zwaardere zorg wordt vermeden. De overgang naar het nieuwe inkoopmodel loopt twee kalenderjaren (2024 en 2025) en wordt gefinancierd uit deze reserve.

Reserve vervanging lampen Openbare Verlichting

Deze reserve is bedoeld voor de 4-jaarlijkse vervanging van de lampen van de openbare verlichting. Jaarlijks wordt een bedrag van € 12.500 gereserveerd.

Reserve Sociaal domein

Op het onderdeel 'Sociaal domein', specifiek de drie decentralisaties, is in 2015 een voordelig resultaat geboekt. Vanwege de onzekerheid die bestaat over de ontwikkeling van de uitgaven en inkomsten binnen het 'Sociaal domein', is besloten om € 1.000.000 te bestemmen voor de vorming van een reserve 'Sociaal domein'. De kosten van pilots in het Sociaal domein worden ten laste van deze reserve gebracht. Op dit moment is de stand van de reserve € 882.000.

Reserve versnelling landbouwtransitie

Op 15 november 2022 is door de Raad een amendement aangenomen waarin de raad het college opdraagt een reserve 'Landbouwtransitie' in te stellen voor het ondersteunen van de Losserse boeren bij de grote opgaven waar zij nu en in de toekomst mee te maken krijgen.

Reserve versnelling woningbouwopgave

Betreft de door de raad via een amendement ingestelde bestemmingsreserve versnelling woningbouwopgave. Deze bestemmingsreserve wordt momenteel breed ingezet in het beleidsveld wonen. O.a. voor de ondersteuning bij de update van het woonbeleid naar aanleiding van de gestelde doelen en ambities: het woningbehoefteonderzoek en de voorbereiding op de wettelijke verplichting van het volkshuisvestingprogramma. Daarnaast zetten we de reserve in op de bijbehorende inzet van instrumentarium zoals het opstellen van het beleidskader voor woningsplitsing en kavelsplitsing en de evaluatie van de starterslening. Deze processen dragen bij aan het kunnen invullen en uitvoeren van de woningbouwopgave.

Programma Wendbare organisatie en transparant bestuur

Reserve aansluiting BRP-digitale dienstverlening

Bij de resultaatbestemming van 2017 is besloten een reserve in te stellen ter dekking van de kosten voor de aansluiting bij de applicatie iBurgerzaken. Het project is afgerond. De kapitaallasten van de investering worden uit deze reserve gedekt. Na het laatste jaar van afschrijving wordt de reserve opgeheven.

Algemene reserve

De algemene reserve is bedoeld als buffer (weerstandscapaciteit) voor het opvangen van financiële tegenvallers. Voorbeelden hiervan zijn een tekort op de jaarrekening en niet voorzienbare risico's. Een toelichting op de Algemene reserve is hierboven opgenomen. Samen met de Reserve grondexploitatie is de omvang van deze reserve bepalend voor de omvang van het weerstandsvermogen en de weerstandsratio. De omvang is met bijna € 15 miljoen en een weerstandsratio van 6,3 ruim voldoende van omvang. De raad heeft de bandbreedte voor deze ratio bepaald op 1,4 – 2,0.

Egalisatiereserve investeringsbijdragen

Op grond van BBV 2004 mogen bijdragen uit eigen reserves in investeringen met een economisch nut niet in mindering worden gebracht op de boekwaarde van de investeringen. Hier is sprake van een zogenaamde bruto verantwoording. In de praktijk houdt dat in, dat (een deel van) de jaarlijkse afschrijvingslasten gedekt wordt door jaar een stukje van deze reserve voor dat doel in te zetten. De jaarlijkse vrijval van deze reserve vindt plaats op basis van de afschrijvingstermijn van het betreffende activum. De vrijval wordt conform de regelgeving verwerkt via een mutatie van reserves en op deze wijze derhalve via de bestemmingen. Inzet van deze reserve wordt aangemerkt als structurele dekking. Huidige stand van deze reserve is begin 2026 naar verwachting € 3,7 miljoen.

Reserve conjunctuur/frictiefonds

Op 12 mei 2009 heeft de raad bij het vaststellen van de bezuiniging besloten tot het instellen van een conjunctuur-/frictiefonds in 2010 van € 1.000.000. Deze is bedoeld voor het opvangen van tijdelijke, conjuncturele tegenvallers, waarbij te denken valt aan bijvoorbeeld niet door het rijk gecompenseerde uitkeringsgelden en teruglopende leges. Tevens bedoeld voor opvang frictiekosten in de vorm van eenmalige personele effecten als uitvloeisel van de organisatorische aanpassingen. Ook de samenwerking met Enschede en het GBT en de daaruit voortvloeiende frictiekosten vallen hieronder. De reserve bedraagt € 51.000. Voorheen werd jaarlijks een bedrag van ongeveer € 12.000 onttrokken, dat te maken had met verplichtingen die voortvloeien uit de overgang van voormalige medewerkers naar het Gemeentelijke Belastingkantoor Twente. Inmiddels is hier geen sprake meer van door pensionering van de betreffende medewerker.

Reserve referenda

Bij de Bestuursrapportage 2016 is besloten € 40.000 apart te zetten voor de organisatie van referenda.

Voorzieningen

(Bedragen x € 1.000)

Bedragen * 1000 Euro	Stand 31-12- 2025	Bestedingen 2026	Stortingen 2026	Eindstand 2026	Eindstand 2027	Eindstand 2028	Eindstand 2029
Onmeunig mooi Losser							
Herstructurer.Ontmanteling Top Craft	32	0	0	32	32	32	32
Voorz. Reiniging	518	430	100	188	-39	-213	-282
Voorz. Riolering	5.684	644	1.072	6.112	6.571	6.980	7.472
Voorz. Vervanging afvalcontainers	233	0	35	268	303	338	373
Voorz. Instandhouding bleekhuisje	22	0	0	22	22	22	22
Totaal Onmeunig mooi Losser	6.490	1.074	1.207	6.623	6.889	7.159	7.617
Wendbare organisatie							
Voorz. pensioenen wethouders	3.625	0	0	3.625	3.625	3.625	3.625
Totaal Wendbare organisatie	3.625	0	0	3.625	3.625	3.625	3.625
Totaal	10.115	1.074	1.207	10.248	10.514	10.784	11.242

Toelichting

In de stand 31-12-2025 zijn de werkelijke stortingen en onttrekkingen van 2025 niet meegenomen.

Voor de mutaties in 2026 wordt verwezen naar de toelichting van het desbetreffende programma in hoofdstuk 2.

Onmeunig mooi Losser

Ontmanteling Top Craft

Op basis van de notitie "[Mensenwerk](#)" hebben de drie deelnemende gemeenteraden in december 2011 besloten om de huidige uitvoeringsstructuur van zowel Gr-Wot als het uitvoeringsbedrijf Top Craft te ontmantelen en over te gaan tot separate uitvoering van de WSW door de drie afzonderlijke gemeenten. Als gevolg van deze beslissing is in de jaarrekening 2011 van Top Craft BV en het Gr-Wot een voorziening "Herstructurering/ontmanteling" gevormd van € 8,3 miljoen ter dekking van toekomstige kosten die verband houden met de herstructurering. Voor Losser resulteerde dit tot het vormen van een voorziening ter hoogte van € 2,6 miljoen. De huidige stand van de voorziening is € 32.000.

Voorziening reiniging

Het saldo van deze voorziening is de afgelopen jaren in de tarieven verwerkt. Op deze wijze worden behoudens (autonome) kostenstijgingen, onregelmatige schommelingen in de tarieven beperkt. De huidige stand van de voorziening is € 737.000. Per eind 2025 is de voorziening naar verwachting op ruim € 518.000.

Voorziening vervanging afvalcontainers

Uit deze voorziening worden de kosten voor het vervangen van ondergrondse containers gedekt. Vanaf 2018 hebben hiervoor jaarlijkse storting plaatsgevonden van € 35.000. Bij de jaarrekening 2021 is deze voorziening afgesplitst van de voorziening reiniging. De huidige stand van de voorziening is € 198.000. Per eind 2025 is de voorziening naar verwachting ruim € 233.000.

Voorziening Riolering

De hoogte van het rioolrecht is gebaseerd op het kostendekkingsplan dat onderdeel is van het vernieuwde [Gemeentelijke Rioleringsplan](#) (vGRP) dat in maart 2018 is vastgesteld. De hoogte van de (noodzakelijke) voorziening is betrokken bij de samenstelling van dit vGRP. De huidige stand van de voorziening is € 5.485.000. Per eind 2025 is de voorziening naar verwachting op ruim € 5.684.000.

Voorziening Instandhouding bleekhuisje

De stichting die voorheen het bleekhuisje exploiteerde is opgeheven en heeft de bezittingen overgedragen aan de gemeente. Samen met de liquidatieopbrengst worden de huuropbrengsten in de voorziening gestort, om daarmee het onderhoud aan het bleekhuisje te kunnen uitvoeren.

Wendbare organisatie

Voorziening pensioenen wethouders

Op grond van [BBV](#) dient voor de pensioenverplichtingen, die de gemeente Losser heeft tegenover bestuurders en oud-bestuurders dan wel tegenover hun nabestaanden, een voorziening te worden gevormd. Op basis van actuariële berekeningen wordt jaarlijks beoordeeld of de voorziening nog toereikend is. Uitkeringen van de pensioenen vinden jaarlijks plaats uit de voorziening en via de exploitatie wordt deze voorziening aangevuld tot de noodzakelijke omvang.

4.4. Incidentele baten en lasten

(Bedragen x € 1.000)

Omschrijving boeking	2026	2027	2028	2029
Specificatie baten				
<i>Programma Onmeunig mooi Losser</i>				
Winstneming 2021-2025	-101	-44	-39	0
Totaal Baten	-101	-44	-39	0
Specificatie lasten				
<i>Programma Wendbare organisatie</i>				
Impulsverbeteringen dienstverlening	50	0	0	0
Uitvoeringskosten klimaatakkoord	800	0	0	0
Grondexpl. Vpb extra	-9	15	11	0
O6 Doorontwik Inwonerparticipatie	80	0	0	0
Implementatie GBI World	23	0	0	0
Benchmark Omgevingswet (VTH/RO)	125	0	0	0
<i>Programma Onmeuning mooi Losser</i>				
Grasbeton	67	0	0	0
Inrichting percelen Bossenstrategie	75	0	0	0
S16 Versterken bestaanszekerheid JPF	79	0	0	0
Impulsbudget Sociale Infrastructuur	76	78	81	83
Uitstel invoering eigen bijdrage WMO	269	0	0	0
W5 Wonen en groeiambitie	100	0	0	0
W11a Omgevingsplan	200	0	0	0
Licenties eigen software DSO	50	50	50	0
<i>Kostenplaatsen</i>				
O14 Procesonder. Wendb. organisatie	75	0	0	0
S17 Verbinder lokale partners	87	0	0	0
Verkiezingsbudget	0	0	65	0
Aanbesteding koude/warme dranken.	79	0	0	0
Informatiebeheer	90	90	0	0
Financieel landschap	150	150	0	0

Verklarende analyse	57	57	0	0
Totaal lasten	2.522	440	207	83
Specificatie onttrekking reserves				
<i>Programma Wendbare organisatie</i>				
Uitv. Kn. klimaatakk. bijdr. res.	-800	0	0	0
Totaal onttrekking reserves	-800	0	0	0
Specificatie storting reserves				
<i>Programma Onmeunig mooi Losser</i>				
realisatie sporthal in De Lutte	2.500	0	0	0
Totaal storting reserves	2.500	0	0	0
Totaal saldo incidentele baten en lasten	4.121	397	168	83

Toelichting:

Het overzicht incidentele baten en lasten is al enige tijd een vast onderdeel van onze begroting. Het overzicht is nodig om het structurele en incidentele begrotingssaldo te bepalen. De provinciaal toezichthouder kijkt hier kritisch naar. Inmiddels is het BBV aangescherpt: een overzicht met incidentele baten en lasten volstaat niet meer alleen, ook wordt gevraagd om een toelichting.

De algemene regel is simpel: de gemeente voert structurele taken uit en raamt daarvoor structurele middelen in de begroting. Dat betekent eigenlijk dat in principe alle baten en lasten in de begroting structureel zijn. Voor structurele baten en lasten geldt in het algemeen, dat zij tot nadere besluitvorming voor onbepaalde tijd opgenomen zijn. Wel kunnen de structurele middelen fluctueren, kijk alleen maar eens naar de inkomsten uit het gemeentefonds. Ook door nieuw beleid of door bezuinigingen kunnen de hoogte van structurele lasten en baten worden beïnvloed.

In lijn met de kaders die in de financiële verordening zijn vastgelegd over de toelichting in begroting en rekening worden in het overzicht incidentele baten en lasten vanaf 2026 alleen nog bedrag groter dan € 50.000 toegelicht.

Incidentele baten en lasten betreffen die posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Het gaat om eenmalige zaken en om (meerjarige) projecten of subsidies als deze eveneens het karakter van tijdelijkheid c.q. eindig doel hebben. Een begroting, meerjarenraming of jaarrekening kan ieder jaar dergelijke eenmalige zaken bevatten. Ook kan het voorkomen dat een eenmalige subsidie voor een bepaalde activiteit wordt verkregen, maar dat de lasten van de uitvoering van die activiteit zich over meerdere jaren uitspreidt. Gezien de koppeling met de subsidie hebben deze lasten dan een incidenteel karakter. De begroting en meerjarenraming geven inzicht of baten en lasten afwijkend van aard zijn. In de toelichting op het BBV staat als hulpmiddel dat voor het bepalen van een nadere invulling van het begrip 'incidenteel' gedacht kan worden aan baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Dit betekent dat baten en lasten die zich drie jaar of minder voordoen kunnen kwalificeren als incidenteel, maar ook gewoon structureel van aard kunnen zijn. Baten en lasten die zich vier jaar of langer voordoen zijn in beginsel structureel van aard.

De scheidslijn tussen drie jaar of langer is zoals gezegd een hulpmiddel bij het bepalen of er sprake is van incidenteel of structureel; de soort of de eigenschap van een begrotingspost van het taakveld gaat altijd boven dit hulpmiddel. Zo blijft een incidentele baat of last, die vier jaar of langer geraamd wordt, gezien de soort of de eigenschap van een begrotingspost altijd incidenteel en wordt dus niet opeens structureel door deze langer dan drie jaar te ramen.

Aan de hand van de hiervoor geschetste kaders hebben wij het overzicht incidentele baten en lasten opgesteld. In de GB25 was voor de jaarschijf 2026 al een incidenteel saldo van ruim € 3 mln. opgenomen. Dit incidentele saldo wordt vooral veroorzaakt door de dotatie van € 2,5 mln. voor realisatie van de nieuwe sporthal in de Lutte.

Nieuwe ontwikkelingen

Het incidentele saldo neemt in 2026 nog toe. Dit is vooral het gevolg van ontwikkelingen uit de meicirculaire en het wegvallen van de stelpost onderuitputting kapitaallasten. Dit saldo loopt in de jaren erna verder terug.

Inhuur personeel

In de VJN24 is rekening gehouden met extra structurele middelen om de organisatie verder op orde te brengen. Dit vloeit voort uit de uitgevoerde benchmark. Maar in de VJN24 is ook geld uitgetrokken voor personele ondersteuning voor specifieke werkzaamheden. Zo is er geld uitgetrokken voor een procesondersteuner wendbare organisatie (€ 75.000 voor 2026) en een verbinder lokale partners (€ 87.000 voor 2026).

Reserves

Zoals hiervoor al geschetst worden stortingen en onttrekkingen aan reserves in principe als incidenteel opgemerkt. Die hebben we dan ook als zodanig in bovenstaand overzicht opgenomen. Een opvallende is de reservering behoedzaamheid in verband met het accres. Voor de jaren 2023 tot en met 2025 is het accres in het gemeentefonds hoog. Van diverse kanten is al gewaarschuwd dat dit accres in de betreffende jaren lager gaat uitvallen omdat steeds weer blijkt dat het rijk de ambities niet waar maakt. Daarom hebben we een deel van het de algemene uitkering gereserveerd voor tegenvallers in het accres.

4.5. Geautoriseerde kredieten

Bij eerdere besluitvorming is door de raad besloten tot het doen van (extra) uitgaven en investeringen in 2026. De uitgaven en kapitaallasten die uit de investeringen voortvloeien zijn verwerkt in de voorliggende Gemeentebegroting. Daarnaast is het nodig om het krediet te verlenen voor de investeringen.

De volgende kredieten worden in 2026 geautoriseerd:

Omschrijving	Bedrag	Besluitvorming in
Vervanging landmeetkundige apparaten	7.200	VJN 2023, blz. 65
Vervanging wegen	950.000	VJN 2023, blz. 65
Vervanging openbare verlichting 2026	200.000	GB 2023, blz. 18
Aanleg grasbetonstenen buitengebied	451.000	VJN 2024, blz. 68
Gebiedsontwikkeling Vogelbuurt	500.000	VJN 2024, blz. 68

5. Bijlagen

5.1. Beleidsindicatoren

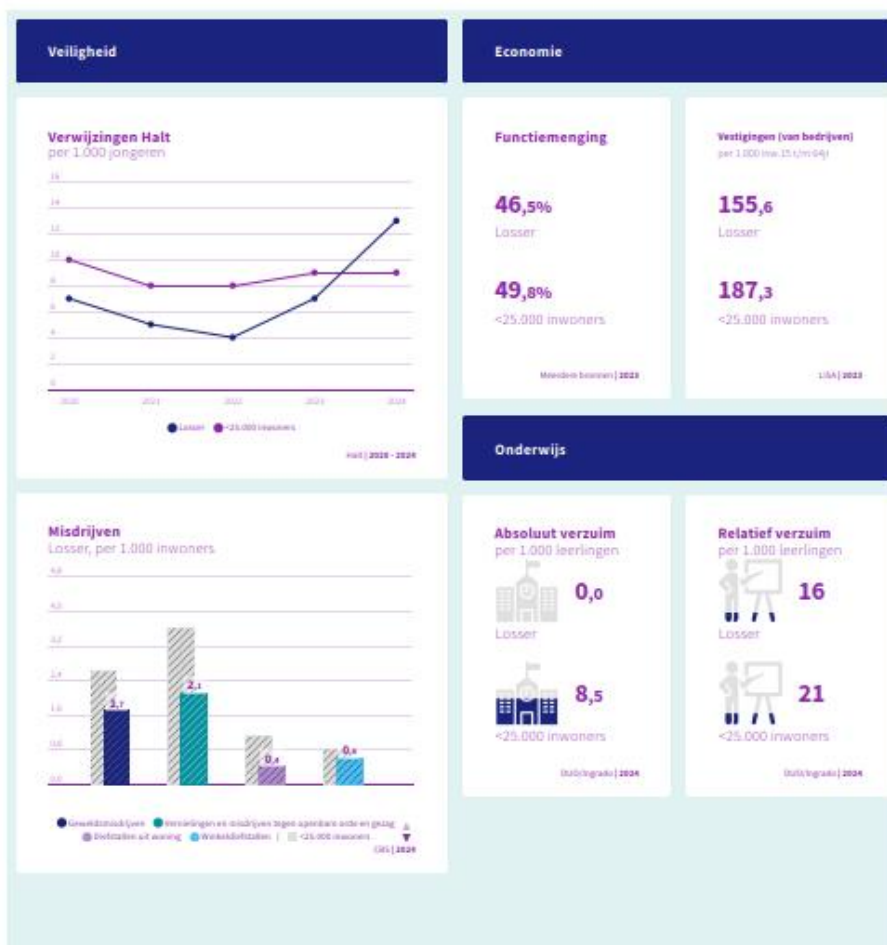
In deze bijlage zijn de verplichte indicatoren opgenomen (bron: Waarstaatjegemeente.nl).

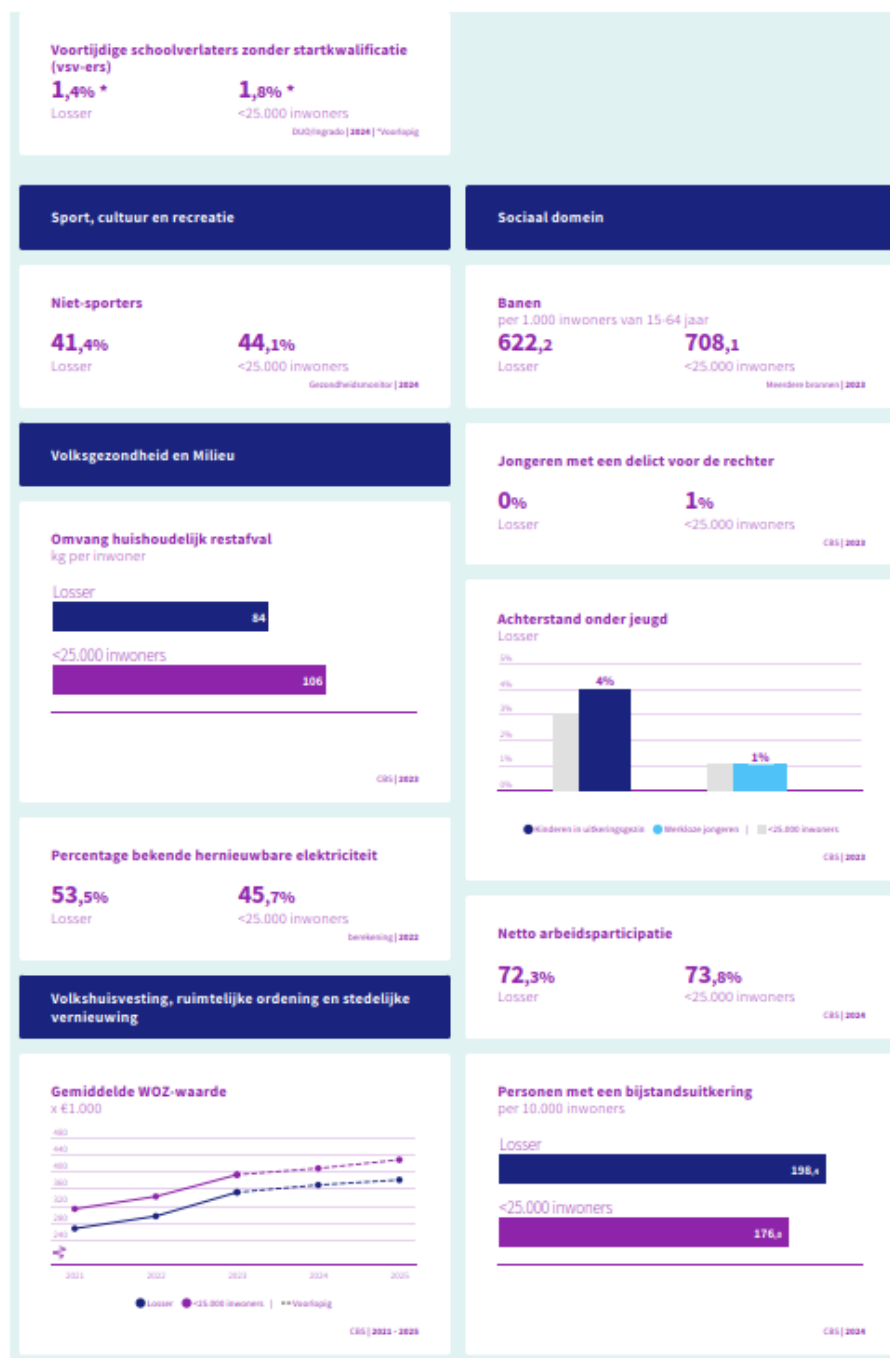
Vergelijking Losser met gemeenten < 25.000 inwoners

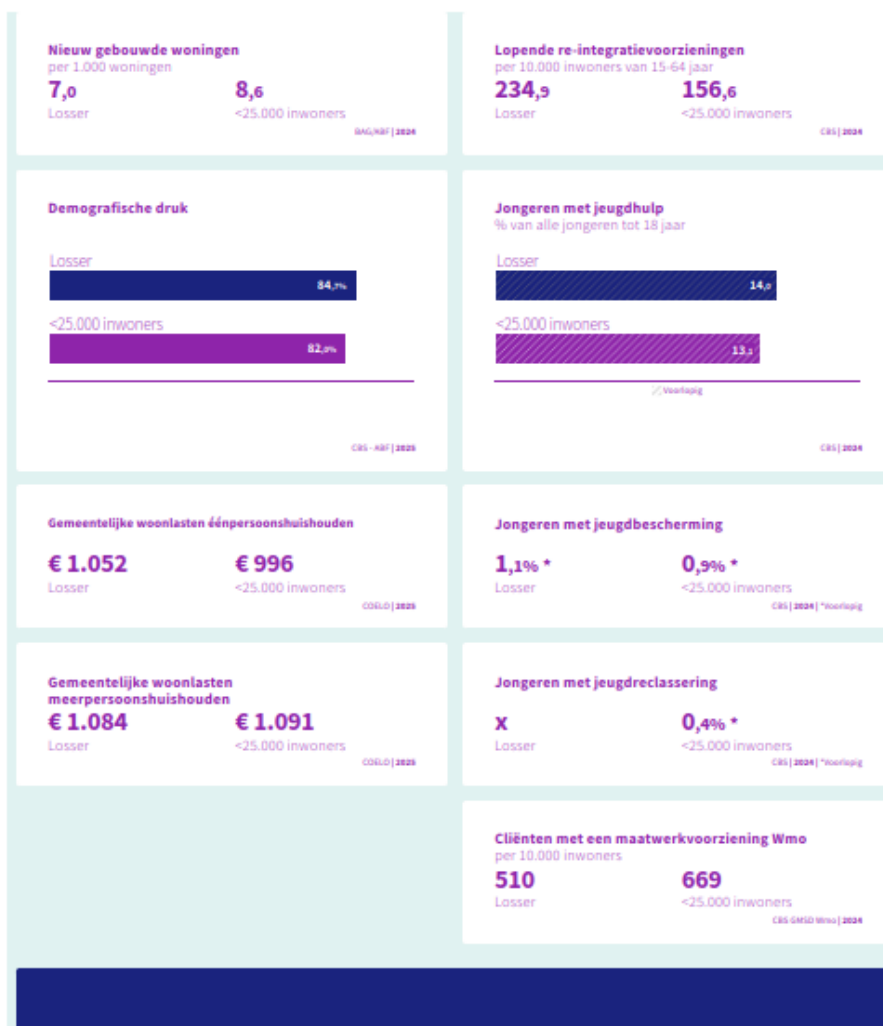

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Gemeenten nemen een uniforme basisset beleidsindicatoren op in hun begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen. Zo kunt u zich een helder beeld vormen van de beleidsresultaten van de gemeente.

Vergelijking Losser met gemiddelde Nederland

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Gemeenten nemen een uniforme basisset beleidsindicatoren op in hun begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen. Zo kunt u zich een helder beeld vormen van de beleidsresultaten van de gemeente.

DUI-Regado | 2024 | "Voorlopig"

Sociaal domein

Geopendefuncator | 2024

Meedoss-Bejnani | 2023

CSI 2022

© 2013

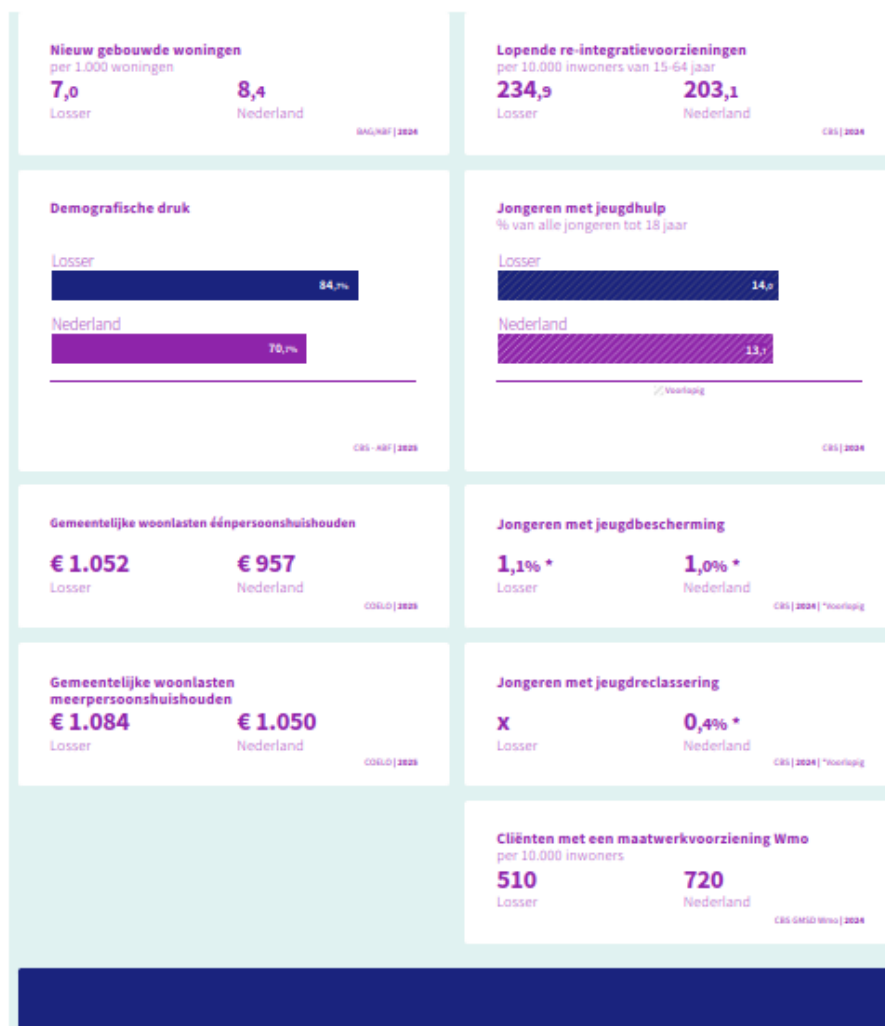
CSI 2022

berkeley | 2021

CSI 1000

CSG | 2022 - 2026

CS1 2024

5.2. Financiële uitgangspunten

Het voeren van een gezond financieel beleid en het opstellen van een (meerjaren)begroting kunnen niet zonder duidelijke financiële randvoorwaarden, die borg staan voor een evenwichtig en consequent financieel beleid. Het is daarom van belang dat de financiële uitgangspunten door de raad worden onderschreven.

Bij het opstellen van de gemeentebegroting 2026 zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Voor de loon- en prijsontwikkeling wordt bij het opstellen van de (meerjaren)begroting uitgegaan van de 2% die is gebaseerd op de door het Rijk gehanteerde correctie voor de algemene uitkering uit het gemeentefonds.
- We starten met het toerekenen van de kosten voor afschrijven en rente in het jaar nadat een investering gereed is.
- Er is gerekend met een rekenrente van 1,0%.
- Investeringskosten die langer dan een kalenderjaar duren worden in het tweede jaar belast met de toerekening van de rekenrente over het geïnvesteerde bedrag aan het begin van het boekjaar.
- De algemene uitkering uit het gemeentefonds is berekend op basis van de meicirculaire 2025.
- Lokale heffingen: voor 2025 wordt uitgegaan van een index van 2%. Dit percentage geldt voor de heffingen waar geen directe kostprijsberekening aan ten grondslag ligt (onroerendezaak-, woonforensen- en toeristenbelasting).

Nominale ontwikkeling	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Prijsindex	2 %	2 %	2 %	2%
Loonindex	2 %	2 %	2 %	2%

Uitgangspunten ontwikkeling belastingdruk

De belastingdruk bestaat uit de ozb, afvalstoffen- en rioolheffing.

OZB

Voor het onderdeel OZB wordt voor 2026 uitgegaan van een index van 2% toegepast.

Afvalstoffenheffing en rioolheffing

Voor deze tarieven geldt dat deze 100% kostendeekkend zijn.

De tarieven voor de afvalstoffenheffing zijn gebaseerd op een structurele verhoging van 5%, vooral doordat de dekking uit de egaliseringsreserve lastenverlichting ad € 250.000 is weggevallen. Samen met een grotere dekking uit de voorziening reiniging (waarbij de voorziening nog steeds positief blijft, maar wel kleiner wordt) kan de tariefstijging worden beperkt. Deze nieuwe systematiek zorgt voor de langere termijn in een beheersbare en acceptabele dekking van de kosten. Het streven is om de voorziening niet hoger te laten worden dan € 750.000. Mocht hier sprake van zijn, dan wordt het tarief voor afvalstoffenheffing naar beneden bijgesteld door een bijdrage uit de voorziening.

De tarieven voor de rioolheffing zijn gebaseerd op de in het voorstel Water- en Rioleringsprogramma opgenomen tarieven, dat in het vierde kwartaal 2025 ter vaststelling aan de gemeenteraad wordt aangeboden (tariefstijging in 2026-2027 6%, 2028-2030 5%). In afwachting van de definitieve vaststelling voor het tarief riolering is hier alvast rekening mee

gehouden. Het WRP geeft invulling aan de uitvoeringsprogramma voor de komende jaren. Naast regulier onderhoud, reparaties en renovaties is eveneens voorzien in verbetermaatregelen (klimaatbestendige inrichting). Die mede de input vormt voor het Meerjaren-Investeringsprogramma (MIP). De kosten en kostendekking van de uitvoering van de gemeentelijke watertaken zijn opgenomen in het kostendekkingsplan. Het WRP vormt daarmee de basis van de financiële planning, inclusief het verloop van het tarief van de rioolheffing, over de periode 2025-2030 en geeft een doorkijk voor de lange termijn.

De definitieve vaststelling vindt plaats bij het raadsvoorstel 'Belastingverordening 2026' die in december in de raad wordt behandeld.

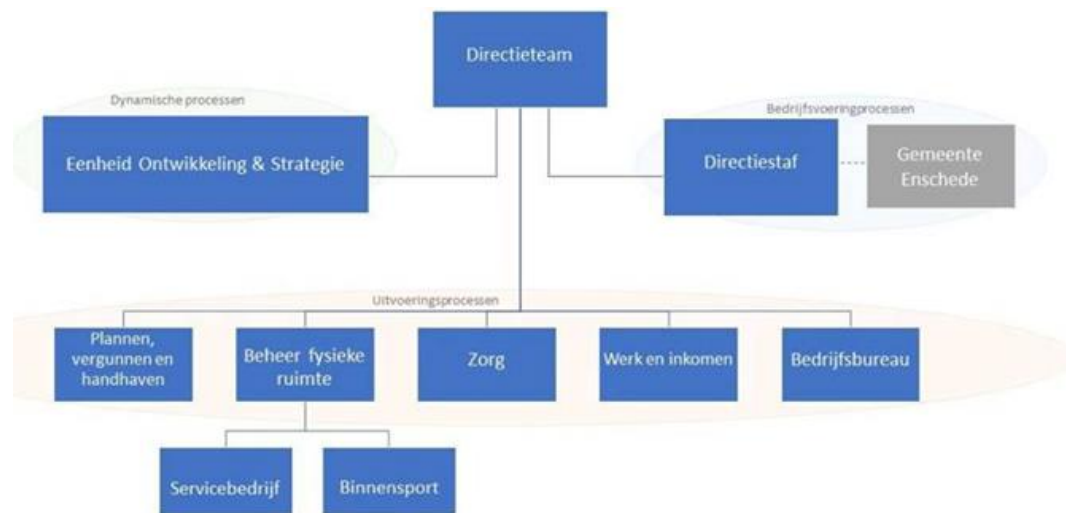
5.3. Taakvelden overzicht

Totaal baten en lasten 2026 per programma

Bedragen in 1.000 euro's	OML Lasten	OML Baten	WO Lasten	WO Baten	Totaal
0.1 Bestuur	0	0	1.804	2	1.802
0.10 Mutatie reserves	2.568	1.182	0	143	1.243
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	1.207	6.168	-4.960
0.2 Burgerzaken	0	0	954	571	383
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.117	28	0	0	1.088
0.4 Ondersteuning organisatie	0	0	12.427	624	11.803
0.5 Treasury	0	0	942	1.503	-561
0.61 OZB woningen	0	0	367	4.478	-4.111
0.62 OZB- niet woningen	0	0	0	1.867	-1.867
0.64 Belastingen Overig	0	0	39	0	38
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	0	0	51.856	-51.856
0.8 Overige baten en lasten	0	0	736	0	736
0.9 Vennootschapsbelasting [VpB]	0	0	-10	0	-10
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	0	0	2.060	1	2.059
1.2 Openbare orde en Veiligheid	0	0	774	16	758
2.1 Verkeer en vervoer	4.281	77	0	0	4.204
2.4 Economische Havens en waterwegen	78	3	0	0	75
2.5 Openbaar vervoer	29	0	0	0	29
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	402	141	0	0	261
3.4 Economische promotie	638	353	0	0	286
4.2 Onderwijshuisvesting	929	30	0	0	899
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.751	487	0	0	1.265
5.1 Sportbeleid en activering	122	0	0	0	122
5.2 Sportaccommodaties	1.926	713	0	0	1.213
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticip	336	0	0	0	336
5.4 Musea	33	1	0	0	31
5.5 Cultureel erfgoed	27	20	0	0	7
5.6 Media	505	0	0	0	505
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.196	89	0	0	2.107
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3.397	1.182	0	0	2.215
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	2.475	0	0	0	2.475
6.21 Toegang en eerstelijnsvrz WMO	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	7.932	6.221	0	0	1.711
6.4 WSW en beschut werk	3.490	260	0	0	3.230
6.5 Arbeidsparticipatie	1.072	1	0	0	1.071

6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.835	593	0	0	2.242
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	517	0	0	0	517
6.712 Begeleiding (WMO)	469	0	0	0	469
6.713 Dagebesteding (WMO)	267	0	0	0	267
6.71a Huishuishoudelijke hulp (WMO)	3.265	0	0	0	3.265
6.71b Begeleiding (WMO)	1.434	0	0	0	1.434
6.71c Dagbesteding (WMO)	535	0	0	0	535
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	141	0	0	0	141
6.72a Jeugdzorg begeleiding	522	0	0	0	522
6.72b Jeugdzorg behandeling	732	0	0	0	732
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	69	0	0	0	69
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	219	0	0	0	219
6.73a Pleegzorg	0	0	0	0	0
6.73b Gezinsgericht	247	0	0	0	247
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	103	0	0	0	103
6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	652	0	0	0	652
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0	0	0
6.74c Gesloten plaatsing	0	0	0	0	0
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	2.815	0	0	0	2.815
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	2.679	0	0	0	2.679
6.791 PGB WMO	145	0	0	0	145
6.792 PGB Jeugd	236	0	0	0	236
6.811 Beschermd wonen (WMO)	94	0	0	0	94
6.812 Maatschappelijke en vrouwenopvang (WMO)	10	0	0	0	10
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0
6.82a Jeugdbescherming	8	0	0	0	8
6.82b Jeugdreclassering	1	0	0	0	1
6.91 Coördinatie en Beleid WMO	0	0	0	0	0
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	0	0	0	0	0
7.1 Volksgezondheid	1.246	14	0	0	1.232
7.2 Riolerings	3.974	4.944	0	0	-969
7.3 Afval	2.597	3.210	0	0	-613
7.4 Milieubeheer	2.260	459	0	0	1.801
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	46	1	0	0	46
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.556	65	0	0	1.491
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	619	788	0	0	-169
8.3 Wonen en bouwen	1.786	593	0	0	1.193
Totaal	67.382	21.452	21.298	67.229	0

5.4. Organisatieoverzicht

5.5. Uitleg global goals

De Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDGs – Sustainable Development Goals) zijn door de Verenigde Naties vastgesteld als nieuwe mondiale duurzame ontwikkelingsagenda voor 2030. Ze worden gepromoot als de wereldwijde doelstellingen voor duurzame ontwikkeling.

1: EINDE AAN ARMOEDE

Beëindig armoede overal en in al haar vormen

2. EINDE AAN HONGER

Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en promoot duurzame landbouw

3: GEZONDHEID EN WELZIJN

Verzeker een goede gezondheid en promoot welvaart voor alle leeftijden

4: GOED ONDERWIJS

Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen

5: VROUWEN EN MANNEN GELIJK

Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes

6: SCHOON DRINKWATER EN GOEDE SANITAIRE VOORZIENINGEN

Verzeker toegang tot duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen

7: DUURZAME EN BETAALBARE ENERGIE

Verzeker toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen

8: FATSOENLIJKE BANEN EN ECONOMISCHE GROEI

Bevorder aanhoudende, inclusieve, en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen

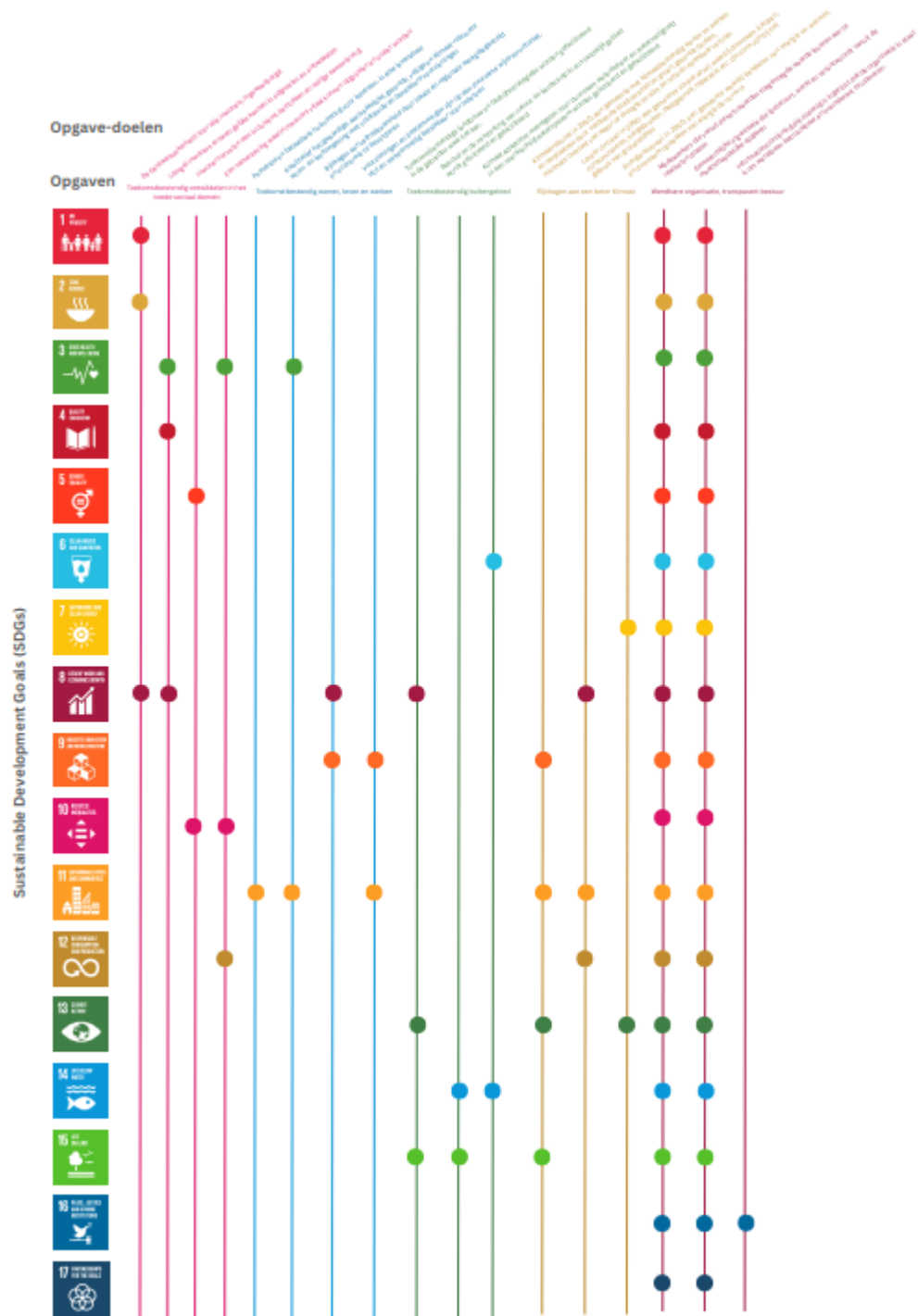
9: INNOVATIE EN DUURZAME INFRASTRUCTUUR

Draag zorg een veerkrachtige infrastructuur voor iedereen, een industrialisering die duurzaam en inclusief is én een focus op innovatie.

- 10: MINDER ONGELIJKHEID**
 Dring ongelijkheid in en tussen landen terug.
- 11: VEILIGE EN DUURZAME STEDEN**
 Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam
- 12: DUURZAME CONSUMPTIE EN PRODUCTIE**
 Verzeker duurzame consumptie-, en productiepatronen
- 13: KLIMAATVERANDERING AANPAKKEN**
 Neem dringend actie om klimaatverandering en haar impact te bestrijden
- 14: BESCHERMING VAN ZEEËN EN OCEANEN**
 Behoud en maak duurzaam gebruik van de oceanen, de zeeën en maritieme hulpbronnen
- 15: HERSTEL ECOSYSTEMEN EN BEHOUD BIODIVERSITEIT**
 Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen, beheer bossen duurzaam, bestrijd woestijnvorming en landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe
- 16: VREDE, VEILIGHEID EN RECHTVAARDIGHEID**
 Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen
- 17: PARTNERSCHAPPEN VOOR DE DOELEN**
 Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling

Onderstaande afbeelding geeft een overzicht van de Global Goals waarop de verschillende opgaven de meeste focus leggen.

Het is daarbij belangrijk om te benadrukken dat elke opgave in meerdere of mindere mate bijdraagt aan verschillende doelen. Dit overzicht is geen exacte meting, maar biedt een indruk van de belangrijkste aandachtsgebieden per opgave. Ook wordt het zichtbaar welke doelen bij meerdere opgaven terugkomen.

5.6. Actuele beleidsdocumenten

In dit onderdeel zijn opgenomen de door de bestuursorganen van de gemeente Losser vastgestelde documenten waarin de inhoudelijke koers (het beleid) en de daaraan verbonden doelen zijn vastgelegd. Deze documenten dienen als basis van de verdere (financiële) vertaling of de uitwerking in regels of procedures.

Beleidsdocument	Jaar van vaststelling
Opgave Toekomstbestendig Sociaal Domein	
Verordening individuele inkomenstoeslag 2015	2015
Verordening Tegenprestatie	2015
Beleidskader huishoudelijke ondersteuning	2017
Re-integratieverordening gemeente Losser 2024	2024
Protocol calamiteiten binnen de jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning	2023
Privacybeleid Sociaal Domein	2016
Beleidsplan schuldhulpverlening 2018-2021	2018
Regionaal projectplan onafhankelijke cliëntondersteuning	2019
Financiële compensatieregeling Wasservice Losser 2019	2019
Verordening beslistermijn schuldhulpverlening Losser 2021	2020
Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ 2022	2022
Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Losser 2025	2024
Verordening jeugdhulp gemeente Losser 2025	2024
Regeling kinderopvang via sociaal medische indicatie gemeente Losser	2024
Strategische beleidsnota Sociaal Domein	2024
Innovatieplan Sociaal Domein	2025
Opgave Toekomstbestendig wonen en leven	
Categoriseringsplan Wegen op basis van Regionaal uitvoeringsprogramma's duurzaam veilig.	1999
Beheer en beleidsplan straatmeubilair	
Verordening op de gemeentelijk adviescommissie omgevingskwaliteit gemeente Losser	2023
Uitvoeringsbeleid Wet kwaliteitsborging voor het bouwen	2023
Verordening uitvoering en handhaving (omgevingsrecht) gemeente Losser 2023	2023
Welstandsnota Losser	2013
Antennebeleid	2002
Nota Reclame- en bewegwijzeringsbeleid	2014
Uitvoeringsplan gladheidsbestrijding	
Beleidsplan openbare verlichting	2017
Beleid verlichting openbare ruimte	
Groenstructuurplan	2016
Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur gemeente Losser	2016

2016	
Verkeer en parkeerplan centrum Losser	2017
Beleidsnota Inzameling huishoudelijk afval	2017
Hondenbeleidsplan	2017
Verordening Starterslening gemeente Losser	2017
Omgevingsvisie	2023
Omgevingsplan gemeente Losser	2024
Nota bodembeheer regio Twente 'Twents beleid veur oale grond 2.0' en de Regionale bodemkwaliteitskaart Twente	2020
Notitie karakteristieke gebouwen centrum Losser	2018
Nota standplaatsen	2018
Gemeentelijk rioleringsplan GRP 2018-2022 verlengd tot 2024	2018
Kaders verblijfsrecreatie gemeente Losser	2025
Cultuurvisie	2019
Groenbeheer- en beleidsplan	2022
Gemeentelijk mobiliteitsplan	
Beleidsnota Integratie statushouders	2019
Beleidsnota Wegen	2019
Woonvisie 2021 – 2031	2021
Lokale samenwerkingsagenda onderwijs	2023
Nota Herziening Subsidiebeleid 2021	2021
Integraal huisvestingsplan Onderwijs	2021
Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs	2013
Beleidsplan en actieplan eenzaamheid	2021
Speelruimteplan	2021
Subsidieverordening peuter- en VVE arrangementen en inzet HBO medewerker gemeente Losser	2020
Verordening leerlingenvervoer gemeente Losser 2025	2025
Algemene subsidieverordening gemeente Losser	2024
Subsidieverordening Stimulering Detailhandel gemeente Losser 2020 – 2023)	2020
Erfgoedverordening gemeente Losser 2024	2023
Verordening nadeelcompensatie Losser 2024	2023
Verordening houdende bepalingen over het verwerken van hemelwater	2022
Subsidieverordening gemeentelijke monumenten Losser 2007	2007
Afvalstoffenverordening gemeente Losser 2010	2010
Winkeltijdenverordening 2013	2013
Kansrijk Onderwijs	
Preventie en handavingsplan middelengebruik.	2025
Woonzorgvisie	2024
Detailhandelsvisie	2020
Stookbeleid (verbranden snoeiafval)	

Visie toekomstbestendige bedrijventerreinen	
Grondstoffenvisie	
Opgave Bijdragen aan een beter klimaat	
Circulair Losser	2024
Toekomstvisie Duurzaam Losser 2040	2018
Warmtevisie Noordoost Twente	2020
Integrale Laadvisie	2025
Subsidieregeling Doe-het-zelf aanpak isolatie gemeente Losser	2025
Subsidieverordening voor isolatie van eigen woningen 2024-2026	2024
Klimaatadaptatiestrategie	
Opgave Toekomstbestendig buitengebied	
Landschapsontwikkelingsplan	2008
Gebiedsvisie Noordoost Twente	2012
Casco benadering in Noordoost Twente	2012
Richtlijn hobbymatig houden van dieren	1995
Beleidsnotitie Buitengebied met ruimtelijke kwaliteit	2024
Ontwikkelingsmogelijkheden voor grootschalige zonnevelden in Noordoost Twente	2019
Integrale visie Buitengebied	
Opgave Wendbare organisatie, transparant openbaar bestuur	
Damoclesbeleid Losser 2021	2021
Verbrede nota kapitaalgoederen openbare ruimte 2014-2018	2013
Toetsingskader Evenementen gemeente Losser 2024	2024
Toekomstvisie 2040	2025
Nota vastgoed gemeente Losser	2014
VTH-beleid gemeente Losser 2025-2028	2025
Nota Grondbeleid	2018
Dienstverleningsvisie en ontwikkelsporen	2022
Regionaal risicoprofiel Twente	2020
Integraal veiligheidsbeleid 2021-2024	2021
Regionaal beleidsplan 2021-2024	2021
Regionaal crisisplan	2012
Drank en Horecabeleid 2014	2014
Drank en Horecaverordening	2014
Nota representatie	2022
Beleidskader Verbonden Partijen	2019
Verordening financieel beleid, beheer en organisatie (artikel 212 Gemeentewet)	2023
Verordening controle financiële beheer en organisatie (artikel 213 Gemeentewet)	2023

Nota weerstandsvermogen en risicomanagement	2018
Besluit van de gemeenteraad van de gemeente Losser houdende regels omtrent financiën (Treasurystatuut)	2021
Nota reserves en voorzieningen	2018
Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid	2004
Algemene Plaatselijke Verordening	2021
Coalitieakkoord-2022-2026	2022
Urgentieverordening gemeente Losser	2021
Verordening BI-Zone centrum Losser 2022-2026	2021
Marktverordening gemeente Losser 2011	2011
Beleidsnota kunstwerken (inclusief vervanging)	
Woningbouwafspraken gemeente - provincie	2021
Verordening naamgeving en nummering (adressen)	2020
Inkoop- en Aanbestedingsbeleid Gemeente Losser	2019
Referendumverordening	2015
Inspraakverordening	2007
Beleidskader Vliegen met drones	2021